

Council of the
European Union

Brussels, 18 November 2021
(OR. en)

13203/21

**Interinstitutional File:
2020/0361(COD)**

**COMPET 737
MI 772
JAI 1126
TELECOM 388
CT 132
PI 100
AUDIO 98
CONSOM 231
CODEC 1367
JUSTCIV 165
IA 176**

NOTE

From:	General Secretariat of the Council
To:	Council
No. prev. doc.:	13613/21
No. Cion doc.:	14124/20 + COR1 + ADD1
Subject:	Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on a Single Market For Digital Services (Digital Services Act) and amending Directive 2000/31/EC - General approach

I. INLEIDING

1. De Commissie heeft op 15 december 2020 het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad¹ ingediend. Het voorstel is gebaseerd op artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

¹ Doc. 14124/20 + COR 1 + ADD 1.

2. Het voorstel heeft tot doel bij te dragen tot de goede werking van de interne markt voor tussenhandelsdiensten door uniforme regels vast te stellen voor een veilige, voorspelbare en betrouwbare onlineomgeving, waar de in het Handvest verankerde grondrechten doeltreffend worden beschermd.
3. Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft op 27 april 2021 advies uitgebracht over het voorstel¹. De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (European Data Protection Supervisor – EDPS) heeft op 10 februari 2021 advies uitgebracht².
4. De Commissie interne markt en consumentenbescherming (IMCO) van het Europees Parlement heeft nog niet gestemd over haar verslag.
5. In zijn conclusies heeft de Europese Raad, bijeengekomen op 21 en 22 oktober 2021, de twee wetgevers verzocht overeenstemming te bereiken over het voorstel voor de wet inzake digitale diensten, teneinde zo spoedig mogelijk tot een ambitieus akkoord te komen.

¹ doc. INT/929 – EESC-2021.

² Advies 1/2021.

II. WERKZAAMHEDEN IN DE VOORBEREIDENDE INSTANTIES VAN DE RAAD

6. De besprekingen over het voorstel in de Groep concurrentievermogen en groei gingen op 16 december 2020, onder het Duitse voorzitterschap, van start en werden tijdens het Portugese en het Sloveense voorzitterschap steeds intensiever voortgezet teneinde tijdens de zitting van de Raad (Concurrentievermogen) van 25 november 2021 tot een algemene oriëntatie te komen.
7. De Groep concurrentievermogen en groei heeft zich tijdens 41 vergaderingen onder het Duitse (1 vergadering), het Portugese (23 vergaderingen) en het Sloveense (17 vergaderingen) voorzitterschap over het voorstel gebogen.
8. De effectbeoordeling bij dit voorstel is in detail besproken tijdens twee vergaderingen van de groep op respectievelijk 6 en 12 januari 2021. Uit de bespreking is gebleken dat de delegaties over het algemeen gunstig staan tegenover de doelstelling van het voorstel en de door de Commissie voorgestelde methoden, criteria en beleidsopties.
9. Tijdens de zitting van 27 mei 2021 is het voortgangsverslag voorgelegd aan de Raad (Concurrentievermogen) (doc. 8570/21).
10. De besprekingen in de groep waren toegespitst op het toepassingsgebied, de verplichtingen voor onlinemarktplaatsen en verplichtingen in het algemeen, en de handhaving en afdwingbaarheid van de toekomstige verordening, met name wat betreft de verplichtingen die gelden voor zeer grote onlineplatforms en zeer grote onlinezoekmachines.

11. Op basis van de besprekingen in de groep hebben de lidstaten hun volledige en algemene steun uitgesproken met betrekking tot het ambitieniveau van het voorstel, de algemene doelstellingen ervan en de noodzaak van een spoedige vaststelling. Met name het behoud van de drie belangrijkste beginselen van de richtlijn inzake elektronische handel geniet de brede en volledige steun van de lidstaten, namelijk: het oorsprongslandbeginsel, het beginsel van voorwaardelijke aansprakelijkheidsvrijstelling, en het verbod op algemene toezichtverplichtingen. Ook hebben de lidstaten meermaals bevestigd achter de algemene architectuur van asymmetrische en evenredige zorgvuldigheidsverplichtingen — afgestemd op de risico's — te staan, en hebben ze eens te meer gewezen op de noodzaak van een doeltreffende grensoverschrijdende samenwerking en handhaving.
12. Het Comité van permanente vertegenwoordigers heeft de compromistekst van het voorzitterschap (doc. 13613/21) tijdens zijn vergadering van 17 november 2021 besproken, en ermee ingestemd bijgaande tekst op 25 november 2021 aan de Raad (Concurrentievermogen) voor te leggen met het oog op overeenstemming over een algemene oriëntatie.
13. De wijzigingen ten opzichte van het Commissievoorstel zijn **vetgedrukt en onderstreept** en/of met vierkante haken aangeduid.

III. CONCLUSIE

14. De Raad (Concurrentievermogen) wordt verzocht zijn goedkeuring te hechten aan de tekst (algemene oriëntatie) en het voorzitterschap het mandaat te verlenen om over dit dossier in onderhandeling te treden met de vertegenwoordigers van het Europees Parlement en de Europese Commissie.

2020/0361 (COD)

Voorstel voor een
VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD betreffende een
eengemaakte markt voor digitale diensten (wet inzake digitale diensten) en tot wijziging van
Richtlijn 2000/31/EG

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

[Gezien het advies van het Comité van de Regio's²,]

[...]³,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

¹ PB C ... van ..., blz. ...

² PB C ... van ..., blz. ...

³ [...]

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Diensten van de informatiemaatschappij en met name tussenhandelsdiensten zijn een belangrijk onderdeel geworden van de economie en het dagelijks leven van de burgers van de Unie. Twintig jaar na de vaststelling van het bestaande wettelijke kader voor dergelijke diensten, dat is vastgelegd in Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad¹, hebben nieuwe en innovatieve bedrijfsmodellen en diensten, zoals sociale onlinenetwerken en -marktplaatsen, het mogelijk gemaakt voor zakelijke gebruikers en consumenten om op nieuwe manieren informatie te verstrekken en te verkrijgen en transacties te verrichten. Een meerderheid van de burgers van de Unie maakt nu dagelijks gebruik van deze diensten. De digitale transformatie en het toegenomen gebruik van deze diensten hebben echter ook nieuwe risico's en uitdagingen meegebracht, zowel voor individuele [...] **afnemers van de dienst** als voor de samenleving als geheel.
- (2) De lidstaten voeren in toenemende mate nationale wetten in, of overwegen deze in te voeren, over kwesties die onder deze verordening vallen, waarbij met name zorgvuldigheidseisen worden gesteld aan aanbieders van tussenhandelsdiensten. Deze uiteenlopende nationale wetgevingen hebben een negatieve invloed op de interne markt die, overeenkomstig artikel 26 van het Verdrag, een ruimte zonder binnengrenzen omvat waarin het vrije verkeer van goederen en diensten en de vrijheid van vestiging zijn gewaarborgd, rekening houdend met het inherent grensoverschrijdende karakter van het internet, dat over het algemeen voor het leveren van die diensten wordt gebruikt. De voorwaarden voor het verlenen van tussenhandelsdiensten in de gehele interne markt moeten worden geharmoniseerd, zodat bedrijven toegang krijgen tot nieuwe markten en nieuwe mogelijkheden hebben om de voordelen van de interne markt te benutten, terwijl de consumenten en andere afnemers van de diensten een grotere keuze krijgen. **Voor de toepassing van deze verordening kunnen zowel zakelijke gebruikers als consumenten en andere gebruikers "afnemers van de dienst" zijn.**

¹ Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt ("Richtlijn inzake elektronische handel") (PB L 178 van 17.7.2000, blz. 1).

- (3) Verantwoordelijk en zorgvuldig gedrag van de aanbieders van tussenhandelsdiensten is van fundamenteel belang voor een veilige, voorspelbare en betrouwbare onlineomgeving en voor het waarborgen dat burgers van de Unie en andere personen hun in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ("Handvest") gewaarborgde grondrechten kunnen uitoefenen, met name de vrijheid van meningsuiting en van informatie en de vrijheid van ondernemerschap, evenals het recht op non-discriminatie.
- (4) Om de werking van de interne markt veilig te stellen en te verbeteren, moet daarom op het niveau van de Unie een gerichte reeks uniforme, doeltreffende en evenredige dwingende voorschriften worden vastgesteld. In deze verordening worden voorwaarden opgelegd voor het ontstaan van innovatieve digitale diensten en voor de opschaling ervan in de interne markt. De onderlinge aanpassing van de nationale regelgevende maatregelen op het niveau van de Unie met betrekking tot de eisen voor aanbieders van tussenhandelsdiensten is noodzakelijk om versnippering van de interne markt te voorkomen en te beëindigen en om rechtszekerheid te waarborgen, zodat de onzekerheid voor ontwikkelaars wordt verminderd en de interoperabiliteit wordt bevorderd. Door gebruik te maken van eisen die technologie-neutraal zijn, zou innovatie niet mogen worden belemmerd, maar juist worden gestimuleerd.
- (5) Deze verordening moet van toepassing zijn op aanbieders van bepaalde diensten van de informatiemaatschappij zoals gedefinieerd in Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad¹, dat wil zeggen elke dienst die gewoonlijk tegen vergoeding, langs elektronische weg, op afstand en op individueel verzoek van een afnemer wordt verricht. Deze verordening moet met name van toepassing zijn op aanbieders van tussenhandelsdiensten, en in het bijzonder op tussenhandelsdiensten die bestaan uit "mere conduit"-, "caching"-, "**onlinezoekmachine**"- en "hosting"-diensten, aangezien de exponentiële groei van het gebruik dat van deze diensten wordt gemaakt, voornamelijk voor gerechtvaardigde en allerlei soorten maatschappelijk nuttige doeleinden, ook hun rol in de tussenkomst en verspreiding van onwettige of anderszins schadelijke informatie en activiteiten heeft doen toenemen.

¹ Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PB L 241 van 17.9.2015, blz. 1).

- (6) In de praktijk treden sommige aanbieders van tussenhandelsdiensten op als tussenpersoon met betrekking tot diensten die al dan niet langs elektronische weg worden verleend, zoals diensten op het gebied van informatietechnologie op afstand, vervoer, huisvesting of bezorgingsdiensten. Deze verordening is uitsluitend van toepassing op tussenhandelsdiensten en mag geen afbreuk doen aan de in het Unierecht of in het nationale recht vastgelegde eisen met betrekking tot producten of diensten die worden geleverd via tussenhandelsdiensten. **Deze verordening mag niet van toepassing zijn op situaties waarin de tussenkomst onontbeerlijk is voor het verlenen van de tussenhandelsdienst en de aanbieder van de dienst een beslissende invloed uitoefent op de voorwaarden waaronder de aangeboden dienst wordt verleend, zoals gespecificeerd in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie.**[...]
- (7) Om de doeltreffendheid van de in deze verordening vastgelegde regels en een gelijk speelveld op de interne markt te waarborgen, zouden die regels van toepassing moeten zijn op aanbieders van tussenhandelsdiensten, ongeacht hun plaats van vestiging of [...] **locatie**, voor zover zij diensten [...] **aanbieden** in de Unie, zoals blijkt uit een reële band met de Unie.

- (8) Een dergelijke reële band met de Unie moet worden geacht te bestaan wanneer de aanbieder van de dienst een vestiging in de Unie heeft of, indien dit niet het geval is, op grond van het bestaan van een aanzienlijk aantal **afnemers van de dienst**[...] in een of meer lidstaten **ten opzichte van hun bevolkingsaantal**, of het feit dat de activiteiten op een of meer lidstaten zijn gericht. Het richten van activiteiten op een of meer lidstaten kan worden bepaald op basis van alle relevante omstandigheden, waaronder factoren als het gebruik van een taal of een munteenheid die in een lidstaat algemeen gangbaar is, of de mogelijkheid om goederen of diensten te bestellen, of [...] **het gebruik van een relevant** [...] topleveldomein. Het richten van activiteiten op een lidstaat zou ook kunnen worden afgeleid uit de beschikbaarheid van een applicatie in de desbetreffende nationale app store, uit het feit dat er plaatselijk wordt geadverteerd of wordt geadverteerd in de taal die in die lidstaat wordt gebruikt, of uit de wijze van beheer van relaties met klanten, zoals het verstrekken van klantenservice in de taal die in die lidstaat algemeen gangbaar is. Er moet ook worden uitgegaan van een reële band wanneer een aanbieder van de dienst zijn activiteiten richt op een of meer lidstaten zoals bepaald in artikel 17, lid 1, punt c), van Verordening (EU) 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad¹. Anderzijds kan de louter technische toegankelijkheid van een website vanuit de Unie niet alleen op die grond worden beschouwd als een reële band met de Unie.

¹ Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB L 351 van 20.12.2012, blz. 1).

(8 a) De plaats van vestiging van een aanbieder van de dienst in de Unie moet worden vastgesteld met inachtneming van het Unierecht zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie. Daarin wordt bepaald dat het begrip vestiging de daadwerkelijke uitoefening van een economische activiteit voor onbepaalde tijd vanuit een duurzame vestiging impliceert. Aan die eis wordt ook voldaan als een bedrijf voor een bepaalde tijd wordt opgericht. De plaats van vestiging van een bedrijf dat via een internetsite diensten aanbiedt, is niet de plaats waar zich de technologie ter ondersteuning van de site bevindt of waar de site toegankelijk is, maar de plaats waar de economische activiteit wordt uitgeoefend. Indien een aanbieder van de dienst verschillende vestigingsplaatsen heeft, is het belangrijk vast te stellen vanuit welke vestigingsplaats de betrokken dienst wordt aangeboden. Indien moeilijk kan worden vastgesteld vanuit welke van verschillende vestigingsplaatsen een bepaalde dienst wordt aangeboden, is dit de plaats waar de aanbieder van de dienst het centrum van zijn met deze bepaalde dienst verband houdende activiteiten heeft.

- (9) Deze verordening zorgt voor volledige harmonisatie van de regels die van toepassing zijn op tussenhandelsdiensten op de interne markt, teneinde een veilige, voorspelbare en betrouwbare onlineomgeving te waarborgen waarin de in het Handvest verankerde grondrechten doeltreffend worden beschermd. De lidstaten mogen derhalve geen aanvullende nationale voorschriften vaststellen of in stand houden die betrekking hebben op zaken die onder het toepassingsgebied van deze verordening vallen, tenzij daarin uitdrukkelijk is voorzien in deze verordening. Dat zou namelijk ten koste zou gaan van de rechtstreekse en uniforme toepassing van de volledig geharmoniseerde regels die van toepassing zijn op de aanbieders van tussenhandelsdiensten overeenkomstig de doelstellingen van deze verordening. Dit laat de mogelijkheid onverlet om andere nationale wetgeving op de aanbieders van tussenhandelsdiensten toe te passen in overeenstemming met het Unierecht, waaronder Richtlijn 2000/31/EG en met name artikel 3 daarvan, waarin andere legitieme doelstellingen van openbaar belang worden beoogd. [...] ¹ [...] ² [...].

1 [...]

2 [...]

- (10) Deze verordening mag geen afbreuk doen aan andere handelingen van Unierecht waarbij de verlening van diensten van de informatiemaatschappij in het algemeen en andere aspecten van de verlening van tussenhandelsdiensten op de interne markt worden geregeld, of die de geharmoniseerde regels van deze verordening verder specificeren en aanvullen, zoals Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad[...], met inbegrip van de specifieke doelen van die richtlijn wat betreft videoplatforms,¹ Verordening (EU) 2021/784 van het Europees Parlement en de Raad²[...], Verordening (EU) 2019/1148 van het Europees Parlement en de Raad³, Verordening (EU)/.... [betreffende het Europees bevel tot verstrekking en het Europees bevel tot bewaring van elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken]; Richtlijn (EU)/.... [tot vaststelling van geharmoniseerde regels inzake de aanwijzing van wettelijke vertegenwoordigers ten behoeve van de bewijsgaring in strafprocedures] en Verordening (EU) 2019/1150 van het Europees Parlement en de Raad⁴,

¹ Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele diensten) ([...|PB L 95 van 15.4.2010, blz. 1)|...].

² Verordening (EU) 2021[...]/784[...] van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 inzake het tegengaan van de verspreiding van terroristische online-inhoud[...] (PB L 172 van 17.5.2021, blz. 79).

³ Verordening (EU) 2019/1148 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 over het op de markt brengen en het gebruik van precursoren voor explosieven, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1907/2006 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 98/2013 (PB L 186 van 11.7.2019, blz. 1).

⁴ Verordening (EU) 2019/1150 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 ter bevordering van billijkheid en transparantie voor zakelijke gebruikers van onlinetussenhandelsdiensten (PB L 186 van 11.7.2019, blz. 57).

Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad¹ en Verordening (EU) 2021/1232 van het Europees Parlement en de Raad[...]². Ter wille van de duidelijkheid wordt er tevens op gewezen dat deze verordening geen afbreuk doet aan het Unierecht inzake consumentenbescherming, met name Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad³, Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad,⁴ en Richtlijn 93/13/EEG van de Raad⁵[...]⁶, inzake de bescherming van persoonsgegevens, met name Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad⁷,

-
- ¹ Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie) ([...]PB L 201 van 31.7.2002, blz. 37).
- ² Verordening (EU)[...] 2021/1232 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juli 2021 betreffende een tijdelijke afwijking van sommige bepalingen van Richtlijn 2002/58/EG ten aanzien van het gebruik van technologieën door aanbieders van numeronafhankelijke interpersoonlijke communicatiediensten voor de verwerking van persoonsgegevens en andere gegevens ten behoeve van de bestrijding van online seksueel misbruik van kinderen (PB L 274 van 30.7.2021, blz. 41)[...].
- ³ Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad ("richtlijn oneerlijke handelspraktijken") (PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22).
- ⁴ Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 64).
- ⁵ Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB L 95 van 21.4.1993, blz. 29), zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2019/2161 van het Europees Parlement en de Raad.
- ⁶ [...]
- ⁷ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).

en Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken¹². De Unieregels inzake internationaal privaatrecht, in het bijzonder de regels met betrekking tot de rechterlijke bevoegdheid en de erkenning en de tenuitvoerlegging van vonnissen in burgerlijke en handelszaken en de regels betreffende het recht dat van toepassing is op contractuele en niet-contractuele verbintenissen, worden door deze verordening derhalve onverlet gelaten. De bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens wordt uitsluitend geregeld door de regels van het Unierecht op dat gebied, met name Verordening (EU) 2016/679 en Richtlijn 2002/58/EG. Deze verordening laat tevens de regels van het Unierecht inzake arbeidsomstandigheden en op het gebied van justitiële samenwerking in civiele en strafzaken onverlet. Voor zover die regels dezelfde doelen als deze verordening nastreven, zijn de regels van deze verordening echter wel van toepassing op zaken die niet of niet volledig in die andere rechtshandelingen aan bod komen, alsook op zaken waarvoor die andere rechtshandelingen de lidstaten de mogelijkheid laten om bepaalde maatregelen op nationaal niveau vast te stellen.[...]³ [...]⁴[...]⁵

¹ Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB L 351 van 20.12.2012, blz. 1).

² [...]

³ [...]

⁴ [...]

⁵ [...]

[...]¹[...]²[...]³[...]⁴[...]⁵[...]⁶[...]

- (11) Er moet worden verduidelijkt dat deze verordening geen afbreuk doet aan de regels van het Unierecht inzake het auteursrecht en de daaraan verbonden rechten, **waaronder Richtlijn 2001/29/EG, Richtlijn 2004/48/EG en Richtlijn 2019/790/EU; deze verordening doet met name geen afbreuk aan de specifieke regels en procedures van die richtlijnen met betrekking tot de aansprakelijkheid van aanbieders van tussenhandelsdiensten.**[...].

1 [...]
2 [...]
3 [...]
4 [...]
5 [...]
6 [...]

- (12) Om de doelstelling van een veilige, voorspelbare en betrouwbare onlineomgeving te verwezenlijken, moet voor de toepassing van deze verordening het begrip "illegale inhoud" **de algemene opvatting bekrachtigen dat wat offline illegaal is, dat ook online moet zijn.** **Het begrip moet ruim worden gedefinieerd** zodat het ook [...]informatie met betrekking tot illegale inhoud, producten, diensten en activiteiten **omvat**. Met name moet dit begrip worden opgevat als een verwijzing naar informatie, ongeacht de vorm ervan, die volgens het toepasselijke recht illegaal is op zich, zoals illegale haatzaaiende uitlatingen of terroristische inhoud en onwettige discriminerende inhoud, of die betrekking heeft op activiteiten die illegaal zijn. **Enkele voorbeelden ter illustratie zijn** [...]het delen van beelden van seksueel misbruik van kinderen, het onrechtmatig en zonder toestemming delen van privébeelden, online stalking, de verkoop van niet-conforme of namaakproducten, de **verkoop van producten of de verlening van diensten die een inbreuk vormen op de wetgeving inzake consumentenbescherming, het** onbevoegde gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal, **het illegaal aanbieden van accommodatiediensten en de illegale verkoop van levende dieren**[...]. In dit verband is het niet van belang of de onwettigheid van de informatie of de activiteit voortvloeit uit het Unierecht of uit nationaal recht dat [...]in **overeenstemming** is met het Unierecht, en wat de precieze aard of het onderwerp van het recht in kwestie is.

(13) Gezien de bijzondere kenmerken van de betrokken diensten en de overeenkomstige noodzaak om de aanbieders van deze diensten aan bepaalde specifieke verplichtingen te onderwerpen, moet binnen de bredere categorie van aanbieders van hostingdiensten zoals gedefinieerd in deze verordening, de subcategorie van onlineplatforms worden onderscheiden. Onlineplatforms, zoals sociale netwerken, en onlinemarktplaatsen moeten worden gedefinieerd als aanbieders van hostingdiensten die niet alleen informatie opslaan die door de afnemers van de dienst op hun verzoek wordt verstrekt, maar die deze informatie ook verspreiden onder het publiek, eveneens op verzoek van de afnemers van de dienst. Om te voorkomen dat al te ruime verplichtingen worden opgelegd, mogen aanbieders van hostingdiensten echter niet worden beschouwd als onlineplatforms wanneer de verspreiding onder het publiek slechts een klein en louter bijkomstig kenmerk is **dat intrinsiek is verbonden met** [...] een andere dienst en dat om objectieve technische redenen niet kan worden gebruikt zonder die andere hoofddienst, en de opname van dat kenmerk geen middel vormt om de toepasselijkheid van de voor onlineplatforms geldende regels van deze verordening te omzeilen. Het **hosten van het** deel van een online krant dat bestemd is voor reacties zou bijvoorbeeld een dergelijk kenmerk kunnen zijn, waarbij het duidelijk is dat het een aanvulling is op de hoofddienst die bestaat in de publicatie van nieuws onder de redactionele verantwoordelijkheid van de uitgever. **Het hosten van commentaar op een sociaal netwerk moet daarentegen worden beschouwd als een onlineplatformdienst wanneer duidelijk is dat dit een belangrijk kenmerk is van de aangeboden dienst, zelfs indien deze dienst bijkomstig is aan de publicatie van berichten van afnemers van de dienst.**

- (14) Het begrip "verspreiding onder het publiek", zoals gebruikt in deze verordening, moet inhouden dat informatie beschikbaar wordt gesteld aan een potentieel onbeperkt aantal personen, dat wil zeggen dat de informatie gemakkelijk toegankelijk wordt gemaakt voor [...] **afnemers van de dienst** in het algemeen zonder dat de afnemer van de dienst die de informatie verstrekt, daar verder iets voor hoeft te doen, ongeacht of deze personen de informatie in kwestie daadwerkelijk raadplegen. **Indien voor de toegang tot informatie registratie of toelating tot een groep afnemers van de dienst vereist is, mag dan ook alleen worden geacht dat die informatie onder het publiek wordt verspreid wanneer afnemers van de dienst die toegang tot de informatie wensen, automatisch worden geregistreerd of toegelaten zonder menselijke beslissing of selectie van wie toegang krijgt**[...]. Interpersoonlijke communicatiediensten, zoals gedefinieerd in Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad¹, bijvoorbeeld e-mails of particuliere berichtendiensten, vallen niet onder de **definitie van onlineplatforms**[...], **aangezien deze worden gebruikt voor interpersoonlijke communicatie tussen een door de afzender van de communicatie bepaald eindig aantal personen. De verplichtingen van deze verordening voor aanbieders van onlineplatforms kunnen echter van toepassing zijn op diensten waarmee informatie beschikbaar kan worden gesteld aan een mogelijk onbeperkt aantal personen dat niet door de afzender van de communicatie wordt bepaald, zoals via openbare groepen of vrij toegankelijke kanalen**. Informatie mag alleen worden beschouwd als verspreid onder het publiek in de zin van deze verordening wanneer dit gebeurt op een rechtstreeks verzoek van de afnemer van de dienst die de informatie heeft verstrekt. **Bijgevolg mogen aanbieders van diensten zoals cloudinfrastructuur, die op verzoek van andere partijen dan de aanbieders van inhoud worden verleend en alleen indirect ten goede komen aan laatstgenoemden, niet onder de definitie van onlineplatforms vallen.**

¹ Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie[...] (PB L 321 van 17.12.2018, blz. 36).

- (15) Indien sommige diensten [...]van een aanbieder wel onder deze verordening vallen en andere niet, of de diensten [...]van een aanbieder onder verschillende afdelingen van deze verordening vallen, moeten de relevante bepalingen van deze verordening alleen van toepassing zijn op de diensten die binnen hun toepassingsgebied vallen.
- (16) De rechtszekerheid die wordt geboden door het horizontale kader van voorwaardelijke vrijstellingen van aansprakelijkheid voor aanbieders van tussenhandelsdiensten, zoals vastgelegd in Richtlijn 2000/31/EG, heeft het ontstaan en de opschaling van veel nieuwe diensten op de interne markt mogelijk gemaakt. Dat kader moet derhalve worden behouden. Gezien de verschillen bij de omzetting en toepassing van de betreffende regels op nationaal niveau en om redenen van duidelijkheid en samenhang moet dat kader echter in deze verordening worden opgenomen. Ook moeten bepaalde elementen van dat kader worden verduidelijkt, waarbij rekening wordt gehouden met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie.
- (17) De betreffende regels van hoofdstuk II moeten alleen bepalen wanneer de aanbieder van tussenhandelsdiensten niet aansprakelijk kan worden gesteld voor illegale inhoud die door de afnemers van de dienst wordt verstrekt. Deze regels mogen niet worden opgevat als een positieve basis om vast te stellen wanneer een aanbieder aansprakelijk kan worden gesteld, wat door de toepasselijke regels van het Unierecht of het nationale recht moet worden bepaald. Voorts moeten de in deze verordening vastgelegde aansprakelijkheidsvrijstellingen gelden voor elke vorm van aansprakelijkheid met betrekking tot elke vorm van illegale inhoud, ongeacht het precieze onderwerp of de aard van die wetgeving.
- (18) De in deze verordening vastgelegde vrijstellingen van aansprakelijkheid mogen niet van toepassing zijn wanneer de aanbieder van tussenhandelsdiensten, in plaats van zich te beperken tot het neutraal verrichten van de diensten door een louter technische en automatische verwerking van de door de afnemer van de dienst verstrekte informatie, een actieve rol speelt die hem kennis van of controle over die informatie geeft. Deze vrijstellingen mogen derhalve niet gelden voor aansprakelijkheid met betrekking tot informatie die niet door de afnemer van de dienst, maar door de aanbieder van **de** tussenhandelsdienst zelf wordt verstrekt, ook wanneer de informatie onder de redactionele verantwoordelijkheid van die aanbieder tot stand is gekomen.

- (19) Gezien de uiteenlopende aard van de activiteiten van "mere conduit", "caching" en "hosting" en de verschillende posities en mogelijkheden van de aanbieders in kwestie, moet een onderscheid worden gemaakt tussen de regels die op deze activiteiten van toepassing zijn, voor zover zij krachtens deze verordening onderworpen zijn aan verschillende eisen en voorwaarden en hun toepassingsgebied verschilt, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie.
- (20) Een aanbieder van tussenhandelsdiensten die opzettelijk met een afnemer van de diensten samenwerkt om illegale activiteiten te ontplooiën, verricht zijn dienst niet neutraal en mag daarom niet in aanmerking komen voor de in deze verordening vastgelegde vrijstellingen van aansprakelijkheid. **Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer hij zijn dienst aanbiedt met als voornaamste doel illegale activiteiten te faciliteren, bijvoorbeeld door er uitdrukkelijk op te wijzen dat hij tot doel heeft criminele activiteiten te faciliteren en dat zijn diensten daartoe geschikt zijn. Het loutere feit dat een dienst versleutelde doorgifte of een ander mechanisme om de identificatie van de gebruiker onmogelijk te maken aanbiedt, mag op zich niet worden aangemerkt als opzettelijke samenwerking.**
- (21) Een aanbieder moet gebruik kunnen maken van de vrijstellingen van aansprakelijkheid voor "mere conduit"- en "caching"-diensten wanneer hij op geen enkele wijze betrokken is bij de doorgegeven informatie. Dit houdt onder meer in dat de aanbieder de informatie die hij doorgeeft, niet mag wijzigen. Deze eis mag echter geen betrekking hebben op technische handelingen die tijdens de doorgifte plaatsvinden, [...]**mits deze** de integriteit van de doorgegeven informatie niet wijzigen.

(22) Om in aanmerking te komen voor de vrijstelling van aansprakelijkheid voor hostingdiensten moet de aanbieder, wanneer hij daadwerkelijk kennis of besef heeft van illegale inhoud, snel handelen om die inhoud te verwijderen of de toegang daartoe te blokkeren. Het verwijderen of ontoegankelijk maken moet gebeuren met inachtneming van het [...] **recht op** vrijheid van meningsuiting. De aanbieder kan daar daadwerkelijk kennis of besef van krijgen, **onder meer** door[...] op eigen initiatief onderzoek te doen, of door meldingen die hem overeenkomstig deze verordening door personen of entiteiten worden gedaan, voor zover deze meldingen voldoende nauwkeurig en naar behoren gemotiveerd zijn om een zorgvuldige marktdeelnemer in staat te stellen de vermeende illegale inhoud redelijkerwijs te identificeren, te beoordelen en, waar nodig, hiertegen op te treden. **Het kan echter niet worden aangenomen dat dergelijke daadwerkelijke kennis is verkregen op grond van het loutere feit dat de aanbieder zich in het algemeen ervan bewust is dat zijn dienst ook wordt gebruikt om illegale inhoud te delen, en dat hij er bijgevolg in abstracto kennis van heeft dat dergelijke inhoud illegaal beschikbaar wordt gesteld via zijn dienst. Bovendien volstaat het niet dat een aanbieder een geautomatiseerde indexering van de op zijn dienst geüploade inhoud verricht, dat de dienst over een zoekfunctie beschikt en inhoud aanbeveelt op basis van de profielen of voorkeuren van de afnemers van de dienst, om te concluderen dat de aanbieder "specifieke" kennis heeft van op dat platform ontplooide illegale activiteiten of opgeslagen illegale inhoud.**

(22 a) De aansprakelijkheidsvrijstelling mag niet van toepassing zijn wanneer de afnemer van de dienst op gezag of onder toezicht van de aanbieder van een hostingdienst handelt. Indien de aanbieder van de onlinemarktplaats bijvoorbeeld de prijs van de door de handelaar aangeboden goederen of diensten bepaalt, kan worden geacht dat de handelaar op gezag of onder toezicht van die onlinemarktplaats handelt.

(23) Om ervoor te zorgen dat de consumenten doeltreffend worden beschermd wanneer zij online handelstransacties via tussenpersonen verrichten, mogen bepaalde aanbieders van hostingdiensten, namelijk [...] **onlinemarktplaatsen**, niet in aanmerking komen voor de bij deze verordening vastgestelde vrijstelling van aansprakelijkheid voor aanbieders van hostingdiensten, voor zover die [...] **marktplaatsen** de betreffende informatie met betrekking tot de betrokken transacties op zodanige wijze presenteren dat de consumenten geloven dat de informatie is verstrekt door die [...] **onlinemarktplaatsen** zelf of door afnemers van de dienst die onder hun gezag of controle handelen, en dat die [...] **onlinemarktplaatsen** derhalve kennis hebben van of controle hebben over de informatie, ook al is dat in werkelijkheid misschien niet het geval. **Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de onlinemarktplaats de identiteit van de handelaar niet duidelijk weergeeft overeenkomstig deze verordening, wanneer de onlinemarktplaats die identiteit of contactgegevens pas vrijgeeft na het sluiten van de overeenkomst tussen de handelaar en de consument, of het product of de dienst in eigen naam in de handel brengt in plaats van de naam van de handelaar die het product of de dienst levert te gebruiken.** In dat verband [...] **moet** op objectieve wijze, op basis van alle relevante omstandigheden, worden vastgesteld of de presentatie kan leiden tot een dergelijke overtuiging aan de kant van een gemiddelde **en redelijk goed geïnformeerde, redelijk oplettende en bedachtzame consument**[...].

- (24) De in deze verordening vastgelegde aansprakelijkheidsvrijstellingen mogen geen afbreuk doen aan de mogelijkheid om verschillende soorten verbodsmaatregelen te treffen tegen aanbieders van tussenhandelsdiensten, ook al voldoen zij aan de voorwaarden die in het kader van die vrijstellingen zijn vastgesteld. Die verbodsmaatregelen zouden in het bijzonder in rechterlijke of administratieve uitspraken kunnen bestaan, waarin de beëindiging of voorkoming van een inbreuk wordt gelast, met inbegrip van de verwijdering of het ontoegankelijk maken van de illegale inhoud die wordt gespecificeerd in dergelijke uitspraken, die worden uitgevaardigd met inachtneming van het Unierecht.
- (25) Om rechtszekerheid te creëren en de aanbieders van **alle soorten** tussenhandelsdiensten [...] **aan te moedigen** op vrijwillige basis activiteiten te ontplooien die gericht zijn op het opsporen en vaststellen van en het optreden tegen illegale inhoud, moet worden verduidelijkt dat het loutere feit dat aanbieders dergelijke activiteiten ondernemen, er niet toe leidt dat de in deze verordening opgenomen aansprakelijkheidsvrijstellingen niet beschikbaar zijn, mits deze activiteiten te goeder trouw en zorgvuldig worden uitgevoerd. Daarnaast moet worden verduidelijkt dat het loutere feit dat deze aanbieders te goeder trouw maatregelen nemen om te voldoen aan de eisen van het Unierecht, met inbegrip van de eisen die in deze verordening zijn vastgelegd met betrekking tot de uitvoering van de voorwaarden ervan, niet mag leiden tot het niet beschikbaar zijn van deze aansprakelijkheidsvrijstellingen. Daarom mogen dergelijke activiteiten en maatregelen die een bepaalde aanbieder eventueel heeft genomen, niet in aanmerking worden genomen om te bepalen of de aanbieder zich kan beroepen op een vrijstelling van aansprakelijkheid, met name wat betreft de vraag of de aanbieder zijn dienst neutraal [...] **aanbiedt** en dus binnen het toepassingsgebied van de desbetreffende bepaling kan vallen, zonder dat deze regel echter impliceert dat de aanbieder zich daar noodzakelijkerwijs op kan beroepen. **Vrijwillige maatregelen mogen niet worden gebruikt om de verplichtingen van de aanbieders van tussenhandelsdiensten uit hoofde van deze verordening te omzeilen.**

(26) Hoewel de regels in hoofdstuk II van deze verordening gericht zijn op de vrijstelling van aansprakelijkheid van aanbieders van tussenhandelsdiensten, is het belangrijk eraan te herinneren dat, ondanks de over het algemeen belangrijke rol die deze aanbieders spelen, het probleem van illegale online-inhoud en -activiteiten niet mag worden aangepakt door zich uitsluitend te richten op hun aansprakelijkheid en verantwoordelijkheden. Waar mogelijk moeten derden die te maken hebben met illegale inhoud die online wordt doorgegeven of opgeslagen, trachten conflicten met betrekking tot dergelijke inhoud op te lossen zonder de betrokken aanbieders van tussenhandelsdiensten daarbij te betrekken. Indien de toepasselijke regels van het Unierecht en het nationale recht tot vaststelling van die aansprakelijkheid dit voorschrijven, moeten afnemers van de dienst aansprakelijk worden gesteld voor de illegale inhoud die zij verstrekken en kunnen verspreiden via tussenhandelsdiensten. In voorkomend geval moeten ook andere actoren, zoals groepsmoderatoren in gesloten onlineomgevingen, met name in het geval van grote groepen, bijdragen tot het voorkomen van de verspreiding van illegale online-inhoud, overeenkomstig het toepasselijke recht. Voorts moeten, indien het nodig is om aanbieders van diensten van de informatiemaatschappij, met inbegrip van aanbieders van tussenhandelsdiensten, bij de zaak te betrekken, eventuele verzoeken of bevelen voor een dergelijke betrokkenheid in de regel worden gericht aan de **specifieke aanbieder** [...] die over de technische en operationele capaciteit beschikt om op te treden tegen specifieke illegale inhoud, teneinde mogelijke negatieve effecten [...] **voor** de beschikbaarheid en toegankelijkheid van informatie die geen illegale inhoud vormt, te voorkomen en tot een minimum te beperken.

(27) Sinds 2000 zijn er nieuwe technologieën ontstaan die de beschikbaarheid, efficiëntie, snelheid, betrouwbaarheid, capaciteit en veiligheid van systemen voor de doorgifte en opslag van gegevens online verbeteren, wat leidt tot een steeds complexer online-ecosysteem. In dit verband moet eraan worden herinnerd dat aanbieders van diensten die de onderliggende logische architectuur en de goede werking van het internet tot stand brengen en vergemakkelijken, met inbegrip van technische hulpfuncties, ook gebruik kunnen maken van de in deze verordening opgenomen aansprakelijkheidsvrijstellingen, voor zover hun diensten als "mere conduit"-, "caching"- of hostingdiensten kunnen worden aangemerkt. Dergelijke diensten omvatten, naargelang het geval, draadloze lokale netwerken, domeinnaamsysteem (DNS)-diensten, topleveldomeinnaamregisters, **registrerende instanties**, certificatie-instanties die digitale certificaten afgeven, of netwerken voor de levering van inhoud, die de functies van andere aanbieders van tussenhandelsdiensten mogelijk maken of verbeteren. Zo hebben ook de diensten die worden gebruikt voor communicatiedoeleinden en de technische middelen voor de levering ervan, een sterke ontwikkeling doorgemaakt, hetgeen heeft geleid tot onlinediensten zoals Voice over IP, berichtendiensten en webgebaseerde e-maildiensten, waarbij de communicatie wordt geleverd via een internettoegangsdienst. Ook voor deze diensten kunnen de vrijstellingen van aansprakelijkheid gelden, voor zover zij als "mere conduit"-, "caching"- of hostingdienst kunnen worden aangemerkt.

(27 a) Onder tussenhandelsdiensten valt een breed scala aan economische activiteiten die online plaatsvinden en die voortdurend evolueren om voor snelle, veilige en beveiligde informatiedoorgifte te zorgen en het gebruiksgemak van alle deelnemers aan het online-ecosysteem te waarborgen. "Mere conduit"-tussenhandelsdiensten omvatten bijvoorbeeld algemene categorieën diensten, zoals internetknooppunten, draadloze toegangspunten, virtuele particuliere netwerken, domeinnaamsysteem-(omzettings)diensten, topleveldomeinnaamregisters, registrerende instanties, certificatie-instanties die digitale certificaten afgeven, voice over IP en andere interpersoonlijke communicatiediensten; enkele algemene voorbeelden van "caching"-tussenhandelsdiensten zijn dan weer het louter aanbieden van netwerken voor het leveren van inhoud, reverse proxy's of proxy's voor de aanpassing van inhoud. Deze diensten zijn van cruciaal belang om voor een soepele en efficiënte informatiedoorgifte via het internet te zorgen. Dit geldt ook voor onlinezoekmachines, gezien de belangrijke rol die deze spelen bij het vinden van online-informatie. Enkele voorbeelden van "hostingdiensten" zijn categorieën diensten zoals cloudcomputing, webhosting, betaalde zoekmachineadvertentiediensten, of diensten die het online delen van informatie en inhoud mogelijk maken, waaronder het opslaan en delen van bestanden. Tussenhandelsdiensten kunnen afzonderlijk, als onderdeel van een andere soort tussenhandelsdienst, of gelijktijdig met andere tussenhandelsdiensten worden verleend. Of een specifieke dienst een "mere conduit"-, "caching"-, "hosting"- of "onlinezoekmachine"-dienst is, hangt enkel af van de technische functies ervan, die in de loop van de tijd kunnen evolueren; dit moet per geval worden beoordeeld.

(28) Aanbieders van tussenhandelsdiensten mogen niet worden onderworpen aan een toezichtverplichting met betrekking tot verplichtingen van algemene aard. **Indien bijvoorbeeld een aanbieder van tussenhandelsdiensten uit hoofde van een toezichtverplichting een algemene opzoeking in alle inhoud moet uitvoeren om potentieel illegale inhoud te vinden, of door een toezichtverplichting buitensporige lasten ondervindt of middelen moet aanwenden of maatregelen moet nemen die onredelijk en buitensporig zijn, moet de toezichtverplichting worden aangemerkt als een algemene toezichtverplichting. Dit mag geen belemmering vormen voor toezichtverplichtingen van specifieke aard, mits deze voldoen aan de beginselen van evenredigheid en noodzakelijkheid en in overeenstemming zijn met de voorwaarden van toepasselijk Unierecht, waaronder het Handvest, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie, en mits de onwettigheid van de inhoud in kwestie door een rechter is vastgesteld of duidelijk is, voor zover dit de aanbieder van een tussenhandelsdienst niet dwingt tot een afzonderlijke beoordeling van die specifieke inhoud. [...]** Het verbod op algemene toezichtverplichtingen doet geen afbreuk aan bevelen van nationale instanties in overeenstemming met de nationale wetgeving, overeenkomstig de in deze verordening vastgelegde voorwaarden. **Dergelijke bevelen mogen een aanbieder van de dienst er niet toe verplichten uitsluitend op eigen kosten een screeningsysteem voor algemeen en permanent toezicht in te voeren teneinde inbreuken in de toekomst te voorkomen. De bevelen kunnen een aanbieder van hostingdiensten wel verplichten tot het verwijderen van door hem opgeslagen informatie waarvan de inhoud identiek of gelijkwaardig is aan de inhoud van informatie die eerder onwettig is verklaard, of tot het blokkeren van de toegang tot die informatie, ongeacht wie heeft verzocht die informatie op te slaan, mits het toezicht op en het opsporen van de informatie in kwestie beperkt zijn tot informatie die afdoende is beschreven in het bevel, zoals de naam van de persoon die bij de eerder vastgestelde inbreuk is betrokken, de omstandigheden waarin de inbreuk is vastgesteld, en informatie die gelijkwaardig is aan die welke illegaal is verklaard, en mits de aanbieder van hostingdiensten niet wordt verplicht tot een onafhankelijke beoordeling van die inhoud, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie.** Niets in deze verordening mag worden uitgelegd als een oplegging van een algemene toezichtverplichting of **een algemene** verplichting om actief naar feiten te zoeken, of als een algemene verplichting voor aanbieders om proactieve maatregelen te nemen in verband met illegale inhoud.

(29) Afhankelijk van het rechtsstelsel van elke lidstaat en het betrokken rechtsgebied kunnen de nationale rechterlijke of administratieve instanties, **met inbegrip van rechtshandhavingsinstanties**, de aanbieders van tussenhandelsdiensten gelasten op te treden tegen [...]specifieke illegale inhoud of bepaalde specifieke [...]informatie te verstrekken. De nationale wetgevingen op basis waarvan dergelijke bevelen worden uitgevaardigd, verschillen aanzienlijk en de bevelen worden steeds vaker in grensoverschrijdende situaties uitgevaardigd. Om ervoor te zorgen dat deze bevelen op doeltreffende en efficiënte wijze kunnen worden uitgevoerd, **met name in een grensoverschrijdende context**, zodat de betrokken overheidsinstanties hun taken kunnen uitvoeren en de aanbieders geen onevenredige lasten worden opgelegd, zonder dat de rechten en gerechtvaardigde belangen van derden onrechtmatig worden aangetast, moeten bepaalde voorwaarden worden gesteld waaraan deze bevelen moeten voldoen, evenals bepaalde aanvullende eisen met betrekking tot de opvolging van deze bevelen. **Deze verordening harmoniseert slechts bepaalde specifieke minimumvoorwaarden waaraan dergelijke bevelen moeten voldoen om de verplichting van aanbieders van de dienst om te informeren over het aan de bevelen gegeven gevolg, toepasbaar te maken overeenkomstig deze verordening. Deze verordening biedt derhalve geen rechtsgrondslag voor het uitvaardigen van dergelijke bevelen, noch voor het territoriale toepassingsgebied of de grensoverschrijdende handhaving ervan. Het toepasselijke Unierecht of nationale recht op basis waarvan de bevelen worden uitgevaardigd, kan voorzien in aanvullende voorwaarden, en moet ook de basis vormen voor de handhaving van de bevelen. Bij niet-naleving van de bevelen moet de uitvaardigende lidstaat deze kunnen handhaven overeenkomstig zijn nationale recht. Het toepasselijke nationale recht moet in overeenstemming zijn met het Unierecht, waaronder het Handvest en de bepalingen van het Verdrag die betrekking hebben op de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten binnen de Unie, met name wat betreft onlinediensten voor gokken en weddenschappen. De toepassing van het nationale recht voor de handhaving van de bevelen doet geen afbreuk aan de toepasselijke rechtshandelingen van de Unie, noch aan door de Unie of door de lidstaten gesloten internationale overeenkomsten inzake de grensoverschrijdende erkenning, tenuitvoerlegging en handhaving van die bevelen, met name in burgerlijke en strafzaken. De in deze verordening vastgelegde eisen betreffende de verplichting om te informeren over de opvolging van de bevelen, moeten voldoen aan de regels van hoofdstuk IV. De aanbieder van tussenhandelsdiensten moet de uitvaardigende instantie, onmiddellijk nadat de gevraagde actie binnen de in het toepasselijke**

Unierecht of nationale recht vastgelegde termijnen is uitgevoerd, informeren over het aan de bevelen gegeven gevolg.

Indien de aanbieder van tussenhandelsdiensten in uitzonderlijke gevallen geen gevolg kan geven aan het bevel, moet hij de redenen daarvan vermelden, met inbegrip van de redenen waarom niet is voldaan aan de voorwaarden van het bevel of, in voorkomend geval, objectief verantwoordbare technische of operationele redenen voor de niet-uitvoering aanhalen, en om nadere informatie en verduidelijking verzoeken. Een van de eisen om informatie te verstrekken over de verhaalmogelijkheden van de aanbieder van de dienst en de afnemer van de dienst die de inhoud heeft verstrekt, is dat informatie wordt verstrekt over afhandelingsmechanismen voor administratieve klachten en gerechtelijke beroepsmogelijkheden, waaronder rechtsmiddelen tegen door rechterlijke instanties uitgevaardigde bevelen.

(30) **De bevoegde nationale instanties moeten dergelijke bevelen tegen als illegaal beschouwde inhoud of bevelen om informatie te verstrekken kunnen uitvaardigen op basis van het Unierecht of van hun nationale recht, met inachtneming van het Unierecht, en deze kunnen richten tot aanbieders van tussenhandelsdiensten, ook al zijn zij in een andere lidstaat gevestigd.** Bevelen om op te treden tegen illegale inhoud of om informatie te verstrekken moeten worden uitgevaardigd met inachtneming van het Unierecht, met name **het Handvest. Dit mag echter geen afbreuk doen aan het Unierecht op het gebied van justitiële samenwerking in burgerlijke of strafzaken, waaronder Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken en Verordening (EU) .../... betreffende het Europees bevel tot verstrekking en het Europees bevel tot bewaring van elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken, noch aan het nationale strafprocesrecht of burgerlijk procesrecht. Indien die wetgeving op het gebied van strafrechtelijke en burgerlijke procedures voorziet in voorwaarden die een aanvulling vormen op of onverenigbaar zijn met die van deze verordening wat betreft bevelen om op te treden tegen illegale inhoud of om informatie te verstrekken, kunnen de in deze verordening opgenomen voorwaarden buiten toepassing worden gelaten of worden aangepast. Met name de verplichting van de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat van de uitvaardigende instantie om een afschrift van de bevelen toe te zenden aan alle andere coördinatoren voor digitale diensten, kan buiten toepassing worden gelaten in de context van strafprocedures, of worden aangepast indien aldus bepaald in het toepasselijke nationale strafprocesrecht. Voorts kan de verplichting dat de bevelen een motivering moeten bevatten waarin wordt uitgelegd waarom de informatie illegale inhoud is, worden aangepast indien het toepasselijke nationale strafprocesrecht dit vereist met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten. Tot slot kan de verplichting van de aanbieders van tussenhandelsdiensten om de afnemer van de dienst in kennis te stellen overeenkomstig de toepasselijke wetgeving worden uitgesteld, met name indien aldus bepaald in het toepasselijke nationale strafprocesrecht. Daarnaast moeten de bevelen worden uitgevaardigd met inachtneming van** Verordening (EU) 2016/679 en het in deze verordening vastgelegde verbod op algemene verplichtingen om toezicht te houden op informatie of om actief te zoeken naar feiten of omstandigheden die op illegale activiteiten duiden.

De in deze verordening vastgelegde voorwaarden en eisen die van toepassing zijn op bevelen om tegen illegale inhoud op te treden, doen geen afbreuk aan andere handelingen van de Unie die voorzien in soortgelijke systemen om op te treden tegen specifieke soorten illegale inhoud, zoals Verordening (EU) **2021**[...]/**784**[...], **Verordening (EU) 2019/1020** of [...] Verordening (EU) 2017/2394 die de rechtshandavingsinstanties van de lidstaten op het gebied van consumentenzaken specifieke bevoegdheden verleent om de verstrekking van informatie te bevelen, terwijl de voorwaarden en eisen die van toepassing zijn op bevelen tot informatieverstrekking geen afbreuk doen aan andere handelingen van de Unie die in soortgelijke relevante regels voor specifieke sectoren voorzien. Deze voorwaarden en eisen mogen geen afbreuk doen aan de regels inzake bewaring en opslag krachtens het toepasselijke nationale recht, met [...] **inachtneming** van het Unierecht en de verzoeken om vertrouwelijkheid van rechtshandavingsinstanties in verband met de niet-openbaarmaking van informatie. **De voorwaarden en eisen voor bevelen om tegen illegale inhoud op te treden overeenkomstig deze verordening, mogen de lidstaten niet de mogelijkheid ontnemen om van een aanbieder van tussenhandelsdiensten te verlangen een inbreuk te voorkomen overeenkomstig deze verordening, met name het verbod op algemene toezichtverplichtingen, en overeenkomstig het Unierecht zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie. Aan die voorwaarden en eisen moet uiterlijk zijn voldaan wanneer het bevel aan de aanbieder in kwestie wordt toegezonden. De uitvaardigende instantie kan het bevel vaststellen in een van de officiële talen van haar lidstaat. Indien deze taal verschilt van de door de aanbieder van tussenhandelsdiensten aangegeven taal of van een andere officiële taal van de Unie die tussen de uitvaardigende instantie en de aanbieder van tussenhandelsdiensten is overeengekomen, moet het bevel samen met een vertaling van ten minste de in deze verordening beschreven onderdelen van het bevel worden toegezonden. Indien een aanbieder van tussenhandelsdiensten en de instanties van een lidstaat zijn overeengekomen een bepaalde taal te gebruiken, wordt de aanbieder verzocht ook bevelen te aanvaarden die in die taal zijn uitgevaardigd door instanties in andere lidstaten.**

- (31) De territoriale reikwijdte van dergelijke bevelen om op te treden tegen illegale inhoud moet duidelijk worden vastgesteld op basis van het toepasselijke Unierecht of het toepasselijke nationale recht dat de uitvoering van het bevel mogelijk maakt, en mag niet verder gaan dan wat strikt noodzakelijk is om de doelstellingen ervan te verwezenlijken. In dat verband moet de uitvoerende nationale rechterlijke of administratieve instantie, **die ook een rechtshandhavingsinstantie kan zijn**, in overeenstemming met de rechtsgrond die de uitvoering van het bevel mogelijk maakt, een evenwicht vinden tussen het doel dat met het bevel wordt nagestreefd en de rechten en gerechtvaardigde belangen van alle derden die door het bevel kunnen worden getroffen, met name hun grondrechten uit hoofde van het Handvest. **Met name in een grensoverschrijdende situatie moeten de gevolgen van het bevel beperkt blijven tot het grondgebied van de uitvoerende lidstaat, behoudens indien de onwettigheid van de inhoud rechtstreeks voortvloeit uit het Unierecht of indien de uitvoerende instantie van mening is dat de rechten in kwestie een ruimere territoriale reikwijdte behoeven, overeenkomstig het Unie- en internationale recht, met inbegrip van de belangen van internationale courtoisie.** [...]
- (32) De bij deze verordening geregelde bevelen tot het verstrekken van informatie hebben betrekking op de overlegging van specifieke informatie over individuele afnemers van de betrokken tussenhandsdienst die in die bevelen zijn aangeduid, om vast te stellen of de afnemers van de diensten de toepasselijke Unieregels of nationale regels naleven. **In de bevelen kan om informatie worden verzocht op basis waarvan de afnemers van de dienst in kwestie kunnen worden geïdentificeerd.** Daarom doen de regels van deze verordening betreffende de verstrekking van informatie geen afbreuk aan bevelen tot het verstrekken van informatie over een groep afnemers van de dienst die niet specifiek zijn aangeduid, met inbegrip van bevelen tot het verstrekken van geaggregeerde informatie die nodig is voor statistische doeleinden of voor empirisch onderbouwde beleidsvorming.

(33) Bevelen om op te treden tegen illegale inhoud en om informatie te verstrekken zijn alleen onderworpen aan de regels die de bevoegdheid van de lidstaat waar de betrokken aanbieder is gevestigd, waarborgen en die in bepaalde gevallen voorzien in mogelijke afwijkingen van die bevoegdheid, zoals bepaald in artikel 3 van Richtlijn 2000/31/EG, indien aan de voorwaarden van dat artikel is voldaan. Aangezien de betrokken bevelen betrekking hebben op specifieke illegale inhoud, respectievelijk informatie, wanneer zij bestemd zijn voor in een andere lidstaat gevestigde aanbieders van tussenhandelsdiensten, beperken zij in beginsel niet de vrijheid van deze aanbieders om hun diensten over de grenzen heen te verrichten. De regels van artikel 3 van Richtlijn 2000/31/EG, met inbegrip van de regels inzake de noodzaak om maatregelen te rechtvaardigen die op bepaalde specifieke gronden afwijken van de bevoegdheid van de lidstaat waar de aanbieder van de dienst is gevestigd en inzake de kennisgeving van dergelijke maatregelen, zijn derhalve niet van toepassing op deze bevelen.

(33 a) Deze verordening belet de bevoegde nationale gerechtelijke of administratieve instanties, op basis van het nationale recht of het Unierecht, niet bevelen uit te vaardigen tot terugplaatsing van verwijderde legale inhoud die voldoet aan de contractuele voorwaarden van een bepaalde aanbieder van tussenhandelsdiensten.

(34) Om de doelstellingen van deze verordening te verwezenlijken, en met name om de werking van de interne markt te verbeteren en te zorgen voor een veilige en transparante onlineomgeving, moet een duidelijke en evenwichtige reeks geharmoniseerde zorgvuldigheidsverplichtingen voor aanbieders van tussenhandelsdiensten worden vastgesteld. Deze verplichtingen moeten met name gericht zijn op het waarborgen van verschillende algemene beleidsdoelstellingen, zoals de veiligheid en het vertrouwen van de afnemers van de dienst, met inbegrip van minderjarigen en[...]gebruikers **die een bijzonder risico lopen het slachtoffer te worden van haatzaaiende uitlatingen, seksuele intimidatie of andere vormen van discriminatie**, het beschermen van de relevante grondrechten die in het Handvest zijn vastgelegd, het waarborgen van een zinvolle verantwoordingsplicht van die aanbieders en het mondig maken van afnemers en andere betrokken partijen, terwijl het noodzakelijke toezicht door de bevoegde instanties wordt vergemakkelijkt.

- (35) In dat verband is het belangrijk dat de zorgvuldigheidsverplichtingen worden aangepast aan het type, **de omvang** en de aard van de betrokken tussenhandelsdienst. Daarom worden in deze verordening basisverplichtingen vastgelegd die van toepassing zijn op alle aanbieders van tussenhandelsdiensten, alsmede aanvullende verplichtingen voor aanbieders van hostingdiensten en, meer in het bijzonder, **aanbieders van** onlineplatforms en **van** zeer grote onlineplatforms. Voor zover de aanbieders van tussenhandelsdiensten gezien de aard en de omvang van hun diensten tot deze verschillende categorieën kunnen behoren, moeten zij aan alle overeenkomstige verplichtingen van deze verordening voldoen. Deze geharmoniseerde zorgvuldigheidsverplichtingen, die redelijk en niet-arbitrair moeten zijn, zijn nodig om de in kaart gebrachte uitdagingen van het overheidsbeleid aan te gaan, zoals de bescherming van de gerechtvaardigde belangen van de afnemers van de dienst, de aanpak van illegale praktijken en de bescherming van de **in het Handvest neergelegde** grondrechten online. **De zorgvuldigheidsverplichtingen zijn verenigbaar met en staan los van de kwestie van de aansprakelijkheid van tussenpersonen, die derhalve afzonderlijk moeten worden beoordeeld. De aanbieders van tussenhandelsdiensten kunnen als zodanig worden vrijgesteld van aansprakelijkheid voor inhoud of activiteiten van derden, waarbij buiten beschouwing wordt gelaten of ze aan hun zorgvuldigheidsverplichtingen hebben voldaan.**
- (36) Om soepele en efficiënte **tweerichtings**communicatie, **met in voorkomend geval ontvangstbevestiging**, over zaken die onder deze verordening vallen te vergemakkelijken, moeten aanbieders van tussenhandelsdiensten worden verplicht een centraal **elektronisch** contactpunt [...] **aan te wijzen** en relevante informatie over **dat**[...] contactpunt te publiceren, met inbegrip van de talen die in dergelijke communicatie moeten worden gebruikt. Het **elektronische** contactpunt kan ook worden gebruikt door betrouwbare flaggers en door beroepsorganisaties die een specifieke relatie met de aanbieder van tussenhandelsdiensten hebben. In tegenstelling tot de wettelijke vertegenwoordiger moet het **elektronische** contactpunt operationele doeleinden dienen en **hoeft** [...]het geen fysieke locatie te hebben. **Bij het aangeven van de communicatietalen worden de aanbieders van tussenhandelsdiensten verzocht ervoor te zorgen dat de gekozen talen op zich de communicatie niet belemmeren. Zo nodig kunnen de aanbieders van tussenhandelsdiensten en de instanties van de lidstaten een afzonderlijke overeenkomst over de communicatietaal sluiten, of alternatieven zoeken om de taalbarrière te slechten, onder meer door alle beschikbare technologische middelen of interne en externe personele middelen in te schakelen.**

- (37) Aanbieders van tussenhandelsdiensten die in een derde land zijn gevestigd en die diensten in de Unie aanbieden, moeten een wettelijke vertegenwoordiger met voldoende bevoegdheden in de Unie aanwijzen en informatie over hun wettelijke vertegenwoordigers verstrekken.
- Om aan deze verplichting te voldoen, moeten de aanbieders van tussenhandelsdiensten er bovendien voor zorgen dat de aangewezen wettelijke vertegenwoordiger over de nodige bevoegdheden en middelen beschikt om met de betrokken instanties samen te werken. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn wanneer een aanbieder van tussenhandelsdiensten een dochteronderneming van dezelfde groep als de aanbieder van de dienst of *a fortiori* de moederonderneming ervan aanwijst, indien deze in de Unie zijn gevestigd. Dit kan mogelijk echter niet het geval zijn, bijvoorbeeld wanneer de wettelijke vertegenwoordiger het voorwerp is van een saneringsprocedure of in het geval van faillissement of insolventie van ondernemingen of natuurlijke personen. Aldus zou moeten worden gezorgd voor doeltreffend toezicht op en, indien nodig, handhaving van deze verordening door de Europese raad voor digitale diensten (de "raad"), de Commissie en de bevoegde nationale instanties, dan wel alle andere instanties die op grond van deze verordening handhavingsbevoegdheden uitoefenen**[...]. De wettelijke vertegenwoordiger zou ook als **elektronisch** contactpunt moeten kunnen fungeren, mits aan de relevante eisen van deze verordening is voldaan.

(38) Hoewel de contractvrijheid van de aanbieders van tussenhandelsdiensten in beginsel moet worden geëerbiedigd, zouden bepaalde regels moeten worden vastgesteld met betrekking tot de inhoud, de toepassing en de handhaving van de algemene voorwaarden van deze aanbieders in het belang van de transparantie, de bescherming van de afnemers van de dienst en het voorkomen van oneerlijke of willekeurige resultaten. **Aanbieders van tussenhandelsdiensten moeten in hun algemene voorwaarden duidelijk de redenen vermelden op grond waarvan zij de verlening van hun diensten kunnen beperken, en zij moeten deze redenen actueel houden. Bij het opstellen, toepassen en handhaven van deze beperkingen moeten aanbieders van tussenhandelsdiensten rekening houden met de rechten en gerechtvaardigde belangen van de afnemers van de dienst, met inbegrip van de grondrechten zoals verankerd in het Handvest. Zo moeten aanbieders van zeer grote onlineplatforms met name terdege rekening houden met de vrijheid van meningsuiting en van informatie, met inbegrip van de vrijheid en pluriformiteit van de media. Alle aanbieders van tussenhandelsdiensten moeten rekening houden met internationale normen voor de bescherming van de mensenrechten, zoals de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten, die als richtsnoer kunnen dienen bij de naleving van de toepasselijke grondrechten. Aanbieders van tussenhandelsdiensten die in de eerste plaats bedoeld zijn voor minderjarigen onder de 18 jaar, wat bijvoorbeeld blijkt uit het ontwerp of de commercialisering van de dienst, of die voornamelijk door een groot aantal minderjarigen worden gebruikt, moeten bijzondere inspanningen leveren om hun algemene voorwaarden begrijpelijk uit te leggen voor minderjarigen.**

- (39) Om een passend niveau van transparantie en verantwoording te waarborgen, moeten aanbieders van tussenhandelsdiensten, overeenkomstig de geharmoniseerde voorschriften van deze verordening, jaarlijks verslag uitbrengen over de inhoudsmoderatie die zij toepassen, met inbegrip van de maatregelen die zijn genomen als gevolg van de toepassing en handhaving van hun algemene voorwaarden. Om onevenredige lasten te voorkomen, mogen deze rapportageverplichtingen inzake transparantie echter niet gelden voor aanbieders die micro- of kleine ondernemingen zijn, zoals gedefinieerd in Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie¹ **en die geen zeer grote onlineplatforms zijn overeenkomstig deze verordening.**
- (40) Aanbieders van hostingdiensten spelen een bijzonder belangrijke rol bij de bestrijding van illegale online-inhoud, aangezien zij informatie die door en op verzoek van de afnemers van de dienst wordt verstrekt, opslaan en doorgaans andere afnemers, soms op grote schaal, toegang tot die informatie verlenen. Het is belangrijk dat alle aanbieders van hostingdiensten, ongeacht hun omvang, gebruikersvriendelijke meldings- en actieprocedures invoeren die het gemakkelijker maken om specifieke informatie die door de meldende partij als illegale inhoud wordt beschouwd, te melden aan de betrokken aanbieder van hostingdiensten ("melding"), waarna die aanbieder op grond daarvan kan beslissen of hij al dan niet instemt met de beoordeling en bereid is de inhoud te verwijderen of de toegang daartoe te blokkeren ("actie"). **Dergelijke procedures moeten ten minste even gemakkelijk te vinden en te gebruiken zijn als de meldingsprocedures voor inhoud die in strijd is met de algemene voorwaarden van de aanbieder van hostingdiensten.** Mits aan de vereisten inzake meldingen is voldaan, moet het voor personen of entiteiten mogelijk zijn om meerdere gevallen van vermeende illegale inhoud via een enkele kennisgeving te melden. De verplichting om meldings- en actieprocedures in te voeren moet bijvoorbeeld gelden voor diensten inzake het opslaan en delen van bestanden, webhostingdiensten, reclameservers en pastebins, voor zover zij kunnen worden aangemerkt als aanbieders van de onder deze verordening vallende hostingdiensten.

¹ Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

(41) De regels inzake dergelijke meldings- en actieprocedures moeten op het niveau van de Unie worden geharmoniseerd om te zorgen voor een tijdige, zorgvuldige en objectieve verwerking van meldingen op basis van regels die uniform, transparant en duidelijk zijn en die voorzien in degelijke waarborgen ter bescherming van het recht en de gerechtvaardigde belangen van alle betrokken partijen, met name hun door het Handvest gewaarborgde grondrechten, ongeacht de lidstaat waar deze partijen zijn gevestigd of verblijven en ongeacht het betrokken rechtsgebied. De grondrechten omvatten, **maar zijn niet beperkt tot**, in voorkomend geval het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, het recht op eerbiediging van het privéleven en het familie- en gezinsleven, het recht op bescherming van persoonsgegevens, het recht op non-discriminatie en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte voor de afnemers van de dienst; de vrijheid van ondernemerschap, met inbegrip van de contractvrijheid, van aanbieders van de dienst; alsmede het recht op menselijke waardigheid, de rechten van het kind, het recht op bescherming van eigendom, met inbegrip van intellectuele eigendom, en het recht op non-discriminatie van partijen die door illegale inhoud worden getroffen. **Aanbieders van hostingdiensten moeten tijdig reageren op meldingen, met name door rekening te houden met het soort illegale inhoud die wordt gemeld en de urgentie om actie te ondernemen. Van aanbieders kan bijvoorbeeld worden verwacht dat zij onverwijld handelen wanneer vermeende illegale inhoud wordt gemeld die een onmiddellijke dreiging voor het leven of de veiligheid van personen inhoudt. De aanbieder van hostingdiensten moet de persoon of entiteit die de specifieke inhoud meldt, onverwijld in kennis stellen van het besluit dat hij met betrekking tot de melding heeft genomen.**

(41 a) Deze procedures moeten het mogelijk maken meldingen te doen die voldoende nauwkeurig en naar behoren onderbouwd zijn opdat de betrokken aanbieder van hostingdiensten met kennis van zaken een zorgvuldig besluit kan nemen met betrekking tot de inhoud waarop de melding betrekking heeft, met name of die inhoud al dan niet als illegale inhoud moet worden beschouwd en moet worden verwijderd of de toegang daartoe moet worden geblokkeerd. De procedures moeten zodanig van aard zijn dat zij het gemakkelijk maken meldingen te doen met opgave van de redenen waarom de melder de betrokken inhoud illegaal acht en met een duidelijke aanduiding van de plaats waar de inhoud is aangetroffen. De melding moet voldoende informatie bevatten opdat de aanbieder van tussenhandelsdiensten zonder grondig juridisch onderzoek kan vaststellen dat het duidelijk om illegale inhoud gaat en dat het besluit om de inhoud te verwijderen of de toegang daartoe te blokkeren, verenigbaar is met de vrijheid van meningsuiting en van informatie. Behalve voor het indienen van meldingen met betrekking tot strafbare feiten als bedoeld in de artikelen 3 tot en met 7 van Richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad¹, is het noodzakelijk de identiteit van de melder te kennen, bijvoorbeeld om misbruik te voorkomen of vermeende inbreuken op persoonlijkheidsrechten of intellectuele-eigendomsrechten vast te stellen.

¹ Richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 ter bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie, en ter vervanging van Kaderbesluit 2004/68/JBZ van de Raad (PB L 335 van 17.12.2011, blz. 1).

(42) Indien een **aanbieder van hostingdiensten** [...] besluit de door een afnemer van de dienst verstrekte informatie te verwijderen of de toegang daartoe te blokkeren, **dan wel de zichtbaarheid of tegeldemaking ervan anderszins te beperken**, bijvoorbeeld na ontvangst van een melding of op eigen initiatief, ook wanneer dit **uitsluitend met behulp van** [...]geautomatiseerde middelen geschiedt, moet hij de afnemer **op een duidelijke en gemakkelijk te begrijpen manier** in kennis stellen van zijn besluit, de redenen voor zijn besluit en de beschikbare verhaalmogelijkheden om het besluit aan te vechten, gelet op de negatieve gevolgen die dergelijke besluiten voor de afnemer kunnen hebben, ook wat de uitoefening van zijn grondrecht van vrije meningsuiting betreft. Deze verplichting moet van toepassing zijn ongeacht de redenen voor het besluit, met name of de actie is ondernomen omdat de gemelde informatie wordt beschouwd als illegale inhoud of als onverenigbaar met de toepasselijke algemene voorwaarden. **Het beperken van de zichtbaarheid kan erin bestaan dat de positie in rankings- of aanbevelingssystemen wordt verlaagd, dat de toegankelijkheid voor een of meer ontvangers van de dienst wordt beperkt of dat de gebruiker uit een onlinegemeenschap wordt geweerd zonder dat hij het weet ("shadow banning"). De tegeldemaking via reclame-inkomsten van inhoud die door de afnemer van de dienst wordt verstrekt, kan worden beperkt door opschorting of beëindiging van de geldelijke betaling of van inkomsten uit die inhoud. Ongeacht de b[...]**eschikbare middelen om het besluit van de **aanbieder van hostingdiensten** aan te vechten, moet[...], **de afnemer van de dienst** altijd **het recht hebben een gerechtelijke procedure in te leiden** [...]overeenkomstig het nationale recht.

(42 a) [vroegere overweging 48] Een **aanbieder van hostingdiensten** [...] kan in sommige gevallen, bijvoorbeeld door een melding van een meldende partij of door eigen vrijwillige maatregelen, kennis krijgen van informatie over bepaalde activiteiten van een afnemer van de dienst, zoals het verstrekken van bepaalde soorten illegale inhoud, die, gelet op alle relevante omstandigheden waarvan de [...] **aanbieder van hostingdiensten** op de hoogte is, redelijkerwijs het vermoeden rechtvaardigen dat de afnemer een [...] strafbaar feit heeft gepleegd, mogelijkwerwijs pleegt of waarschijnlijk zal plegen, dat een bedreiging vormt voor het leven of de veiligheid van een of meerdere **personen**, zoals strafbare feiten die worden genoemd in **Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad**¹, Richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad² **of Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees Parlement en de Raad**³. **Specifieke inhoud kan bijvoorbeeld aanleiding geven tot een vermoeden van een bedreiging voor het publiek, zoals het aanzetten tot terrorisme in de zin van artikel 21 van Richtlijn (EU) 2017/541.** In die gevallen moet de [...] **aanbieder van hostingdiensten** de bevoegde rechtshandavingsinstanties onverwijld van een dergelijk vermoeden in kennis stellen. **De aanbieder van hostingdiensten moet alle relevante informatie waarover hij beschikt verstrekken**, met name, indien nodig, de betrokken inhoud en, **indien beschikbaar, het tijdstip waarop de inhoud is gepubliceerd, met inbegrip van de betrokken tijdzone**, een motivering van zijn vermoeden **en de informatie die nodig is om de betrokken afnemer van de dienst te lokaliseren en te identificeren**. Deze verordening biedt geen rechtsgrondslag voor de profilering van afnemers van de dienst met het oog op de mogelijke vaststelling van strafbare feiten door **aanbieders van hostingdiensten**[...]. **Aanbieders van hostingdiensten**[...] moeten ook andere toepasselijke regels van het Unierecht of het nationale recht inzake de bescherming van de rechten en vrijheden van personen in acht nemen wanneer zij de rechtshandavingsinstanties informeren.

¹ **Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad (PB L 101 van 15.4.2011, blz. 1).**

² Richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 ter bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie, en ter vervanging van Kaderbesluit 2004/68/JBZ van de Raad (PB L 335 van 17.12.2011, blz. 1).

³ **Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad en tot wijziging van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad (PB L 88 van 31.3.2017, blz. 6).**

(43) Om onevenredige lasten te voorkomen, mogen de aanvullende verplichtingen die uit hoofde van deze verordening aan **aanbieders van** onlineplatforms worden opgelegd, niet van toepassing zijn op micro- of kleine ondernemingen in de zin van Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie¹, tenzij [...]ze [...]als zeer grote onlineplatforms in de zin van deze verordening worden aangemerkt. De in die aanbeveling neergelegde consolidatieregels dragen ertoe bij dat wordt voorkomen dat die aanvullende verplichtingen worden omzeild. De vrijstelling van micro- en kleine ondernemingen van deze aanvullende verplichtingen mag niet worden opgevat als een beperking van hun vermogen om op vrijwillige basis een systeem op te zetten dat aan een of meer van deze verplichtingen voldoet.

¹ Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

(44) Afnemers van de dienst, **met inbegrip van personen of entiteiten die een melding hebben gedaan,** moeten bepaalde besluiten van **aanbieders van** onlineplatforms die negatieve gevolgen voor hen hebben, gemakkelijk en doeltreffend kunnen aanvechten. Daarom moet van **aanbieders van** onlineplatforms worden verlangd dat zij voorzien in interne klachtenafhandelingsystemen, die aan bepaalde voorwaarden voldoen om ervoor te zorgen dat de systemen gemakkelijk toegankelijk zijn, tot snelle en eerlijke resultaten leiden, **en aan menselijke controle worden onderworpen. Dergelijke systemen moeten alle afnemers van de dienst, met inbegrip van personen of entiteiten die een melding hebben gedaan, in staat stellen een klacht in te dienen en zij mogen niet voorzien in formele vereisten zoals een verwijzing naar specifieke, toepasselijke wettelijke bepalingen of nadere juridische toelichtingen. De mogelijkheid een klacht in te dienen met het oog op herziening van het bestreden besluit moet gedurende ten minste zes maanden beschikbaar zijn, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de afnemer van de dienst, met inbegrip van de persoon of entiteit, van het besluit in kennis is gesteld.** Daarnaast moet worden voorzien in de mogelijkheid van buitengerechtelijke geschillenbeslechting **te goeder trouw,** met inbegrip van die geschillen die niet op bevredigende wijze konden worden opgelost via de interne klachtenafhandelingsystemen, door [...] **gecertificeerde** instanties die over de nodige onafhankelijkheid, middelen en deskundigheid beschikken om hun activiteiten op een eerlijke, snelle en kosteneffectieve manier uit te voeren. **De door de geschillenbeslechtsorganen aangerekende vergoedingen moeten evenredig en voor de consument redelijk, toegankelijk, aantrekkelijk en goedkoop zijn, en moeten per geval worden beoordeeld. Aanbieders van onlineplatforms moeten geschillenbeslechting kunnen weigeren wanneer hetzelfde geschil met betrekking tot dezelfde inhoud reeds is beslecht of door een ander geschillenbeslechtsorgaan wordt getoetst, mits zij zich op consistente wijze schikken naar het bestaande of toekomstige resultaat van de geschillenbeslechting. Afnemers van de dienst, met inbegrip van personen of entiteiten die meldingen hebben gedaan, moeten kunnen kiezen tussen de interne klachtenprocedure, een buitengerechtelijke geschillenbeslechting of gerechtelijk verhaal.** De aldus gecreëerde mogelijkheden om besluiten van **aanbieders van** onlineplatforms aan te vechten, moeten de verhaalsmogelijkheden overeenkomstig de wetgeving van de betrokken lidstaat aanvullen, maar in alle opzichten onverlet laten, **zodat het recht op een doeltreffende voorziening in rechte als bedoeld in artikel 47 van het Handvest kan worden uitgeoefend. De bepalingen van deze verordening inzake buitengerechtelijke geschillenbeslechting**

mogen niet neerkomen op een verplichting voor de lidstaten om organen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting in het leven te roepen.

(45) Wat contractuele geschillen tussen consumenten en ondernemingen over de aankoop van goederen of diensten betreft, zorgt Richtlijn 2013/11/EU van het Europees Parlement en de Raad¹ ervoor dat consumenten en ondernemingen in de Unie toegang hebben tot kwaliteitsgecertificeerde entiteiten voor alternatieve geschillenbeslechting. In dit verband moet worden verduidelijkt dat de regels van deze verordening inzake buitengerechtelijke geschillenbeslechting geen afbreuk doen aan die richtlijn, met inbegrip van het recht van consumenten uit hoofde van die richtlijn om zich op elk moment uit de procedure terug te trekken als zij niet tevreden zijn over de uitvoering of de werking van de procedure.

¹ Richtlijn 2013/11/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende alternatieve beslechting van consumentengeschillen en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2006/2004 en Richtlijn 2009/22/EG (PB L 165 van 18.6.2013, blz. 63).

(46) Tegen illegale inhoud kan sneller en betrouwbaarder worden opgetreden wanneer **aanbieders van** onlineplatforms de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat meldingen die via de bij deze verordening vereiste meldings- en actieprocedures door betrouwbare flaggers worden ingediend, met voorrang worden behandeld, onverminderd de verplichting om alle meldingen die in het kader van deze procedures worden ingediend, tijdig, zorgvuldig en objectief te verwerken en daarover een besluit te nemen. **De status van betrouwbare flagger moet worden toegekend door de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat waar de aanvrager is gevestigd en moet worden erkend door alle aanbieders van onlineplatforms binnen het toepassingsgebied van deze verordening.** De status van betrouwbare flagger mag alleen worden toegekend aan entiteiten - niet aan individuele personen - die onder meer hebben aangetoond dat zij over bijzondere deskundigheid en bekwaamheid beschikken om illegale inhoud[...] aan te pakken en dat zij zorgvuldig en objectief te werk gaan. **Om te voorkomen dat de meerwaarde van een dergelijke procedure afneemt, moet het aantal entiteiten waaraan overeenkomstig deze verordening de status van betrouwbare flagger wordt toegekend, worden beperkt. Met name brancheorganisaties die de belangen van hun leden behartigen, moeten de status van betrouwbare flagger aanvragen, onverminderd het recht van particuliere entiteiten of personen om bilaterale overeenkomsten te sluiten met aanbieders van onlineplatforms.** Deze entiteiten kunnen openbaar van aard zijn zoals, voor terroristische inhoud, eenheden voor melding van internetuitingen van nationale rechtshandavingsinstanties of van het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandaving ("Europol"), of zij kunnen niet-gouvernementele organisaties en **private of** semi-overheidsinstanties[...] zijn, zoals de organisaties die deel uitmaken van het Inhope-netwerk van meldpunten voor het melden van materiaal dat seksueel misbruik van kinderen bevat en organisaties die zich bezighouden met het melden van illegale racistische en xenofobe uitingen online. [...] **Aangezien betrouwbare flaggers blij hebben gegeven van deskundigheid en bekwaamheid, zal de verwerking van hun meldingen naar verwachting minder belastend zijn en dus sneller verlopen dan meldingen die door andere afnemers van de dienst worden gedaan. De gemiddelde verwerkingsduur kan echter nog steeds variëren afhankelijk van factoren zoals het soort illegale inhoud, de kwaliteit van de meldingen en de technische procedures die voorhanden zijn om meldingen te doen. Volgens de gedragscode van 2016 voor de bestrijding van illegale haatzaaiende uitlatingen, die als huidige indicatieve benchmark geldt, zijn de deelnemende aanbieders ertoe gehouden de meeste geldige meldingen die door betrouwbare flaggers worden gedaan met het oog op het verwijderen van illegale haatzaaiende uitlatingen, binnen 24 uur te beoordelen.**

Voor andere illegale inhoud kunnen de verwerkingstermijnen aanzienlijk verschillen, afhankelijk van de specifieke feiten en omstandigheden en de soorten illegale inhoud.

De in deze verordening vervatte regels inzake betrouwbare flaggers mogen niet worden opgevat als een beletsel voor **aanbieders van** onlineplatforms om meldingen die worden ingediend door personen of door entiteiten waaraan op grond van deze verordening niet de status van betrouwbare flagger is toegekend, op soortgelijke wijze te behandelen of om op andere wijze samen te werken met andere entiteiten, overeenkomstig het toepasselijke recht, met inbegrip van deze verordening en Verordening (EU) 2016/794 van het Europees Parlement en de Raad¹. **De regels van deze verordening mogen aanbieders van onlineplatforms niet beletten gebruik te maken van betrouwbare flaggers of soortgelijke procedures om snel en betrouwbaar op te treden tegen inhoud die onverenigbaar is met hun algemene voorwaarden, met name tegen inhoud die schadelijk is voor kwetsbare afnemers van de dienst, zoals minderjarigen.**

¹ Verordening (EU) 2016/794 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot vervanging en intrekking van de Besluiten 2009/371/JBZ, 2009/934/JBZ, 2009/935/JBZ, 2009/936/JBZ en 2009/968/JBZ van de Raad (PB L 135 van 24.5.2016, blz. 53).

(47) Het misbruiken van [...] onlineplatforms door het vaak aanbieden van kennelijk illegale inhoud of door het vaak indienen van kennelijk ongegronde meldingen of klachten in het kader van de respectieve procedures en systemen die krachtens deze verordening zijn ingesteld, ondermijnt het vertrouwen en schaadt de rechten en gerechtvaardigde belangen van de betrokken partijen. Daarom moeten er passende en evenredige waarborgen worden ingevoerd tegen dergelijk misbruik. Informatie moet als kennelijk illegale inhoud worden beschouwd en meldingen of klachten moeten als kennelijk ongegrond worden beschouwd wanneer het voor een leek zonder enig inhoudelijk onderzoek duidelijk is dat de inhoud illegaal is, respectievelijk dat de meldingen of klachten ongegrond zijn. Onder bepaalde voorwaarden moeten **aanbieders van** onlineplatforms hun relevante activiteiten ten aanzien van de persoon die zich schuldig maakt aan misbruik, opschorten. Dit doet geen afbreuk aan de vrijheid van de **aanbieders van** onlineplatforms om hun algemene voorwaarden te bepalen en strengere maatregelen vast te stellen in geval van kennelijk illegale inhoud die verband houdt met ernstige misdrijven, **zoals materiaal dat seksueel misbruik van kinderen bevat**. Om redenen van transparantie moet deze mogelijkheid duidelijk en voldoende gedetailleerd worden uiteengezet in de algemene voorwaarden van de onlineplatforms. De besluiten die in dit verband door **aanbieders van** onlineplatforms worden genomen, moeten altijd vatbaar zijn voor verhaal en moeten onder toezicht staan van de bevoegde coördinator voor digitale diensten. **Voordat aanbieders van onlineplatforms een besluit over de opschorting nemen, moeten zij een waarschuwing doen uitgaan met de redenen voor de mogelijke opschorting en de rechtsmiddelen tegen hun besluit. Bij het nemen van een besluit over de opschorting moeten aanbieders van onlineplatforms overeenkomstig de voorschriften van deze verordening aan de betrokkenen kennis geven van de motivering.** De regels van deze verordening inzake misbruik mogen niet verhinderen dat de **aanbieders van** onlineplatforms andere maatregelen nemen om de verstrekking van illegale inhoud door afnemers van hun diensten of ander misbruik van hun diensten, **onder meer door het schenden van hun algemene voorwaarden**, aan te pakken overeenkomstig het toepasselijke Unierecht en nationale recht. Deze regels doen geen afbreuk aan de mogelijkheid om personen die zich schuldig maken aan misbruik aansprakelijk te stellen, ook voor schade, voor zover het Unierecht of het nationale recht daarin voorziet.

[...]¹[...] *verplaatst naar overweging 42 a*

¹ [...]

(49) Om bij te dragen tot een veilige, betrouwbare en transparante onlineomgeving voor de consument en voor andere belanghebbende partijen zoals concurrerende handelaren en houders van intellectuele-eigendomsrechten, en om handelaren ervan te weerhouden producten of diensten te verkopen die in strijd zijn met de toepasselijke regels, moeten [...] **onlinemarktplaatsen** ervoor zorgen dat deze handelaren traceerbaar zijn. De handelaar moet derhalve worden verplicht bepaalde essentiële informatie aan de **aanbieder van** de [...] **onlinemarktplaats** te verstrekken, onder meer met het oog op het promoten van boodschappen over of het aanbieden van producten. Dit vereiste moet ook van toepassing zijn op handelaren die namens merken boodschappen over producten of diensten promoten op basis van onderliggende overeenkomsten. D[...]e **aanbieders van** [...] **onlinemarktplaatsen** moeten alle informatie veilig opslaan voor **de duur van hun contractuele relatie met de handelaar en zes maanden daarna, zodat het mogelijk is eventuele vorderingen in te stellen tegen of gevolg te geven aan bevelen met betrekking tot de handelaar. Dit is nodig en evenredig**[...] opdat [...] **de informatie** overeenkomstig het toepasselijke recht, ook inzake de bescherming van persoonsgegevens, toegankelijk is voor overheidsinstanties en particuliere partijen met een gerechtvaardigd belang, onder meer door middel van de in deze verordening bedoelde bevelen tot het verstrekken van informatie. **Deze verplichting doet geen afbreuk aan eventuele verplichtingen om bepaalde inhoud langer te bewaren op basis van andere Uniewetgeving of nationale wetgeving die in overeenstemming is met het recht van de Unie. Onverminderd de definitie waarin deze verordening voorziet, moet elke handelaar, ongeacht of het om een natuurlijke persoon of een rechtspersoon gaat, van wie de identiteit is vastgesteld op grond van artikel 6 bis, lid 1, punt b), van Richtlijn 2011/83/EU en artikel 7, lid 4, punt f), van Richtlijn 2005/29/EG, traceerbaar zijn wanneer hij een product of dienst aanbiedt via een onlineplatform. Evenzo wordt de traceerbaarheid van houders van domeinnamen, met het oog op de beveiliging, stabiliteit en veerkracht van domeinnaamsystemen, hetgeen op zijn beurt bijdraagt tot een hoog gemeenschappelijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, gewaarborgd door Richtlijn.../... [voorstel voor een richtlijn betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148], waarbij voor registers voor topleveldomeinnamen en entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen voor het topleveldomein, de zogenaamde registratoren, de verplichting wordt ingevoerd om accurate en volledige domeinnaamregistratiegegevens te verzamelen, in een databank bij te houden en te voorzien in de wettelijke toegang daartoe.**

Richtlijn 2000/31/EG verplicht alle aanbieders van diensten van de informatiemaatschappij om bepaalde informatie die het mogelijk maakt alle aanbieders te identificeren, gemakkelijk, rechtstreeks en permanent toegankelijk te maken voor de afnemers van de dienst en de bevoegde instanties. De traceerbaarheidsvereisten voor aanbieders van onlinemarktplaatsen van deze verordening doen geen afbreuk aan de regels van Richtlijn (EU) 2021/514 van 22 maart 2021 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen¹, die andere legitieme doelstellingen van algemeen belang nastreeft.

¹ In de tekst het nummer, de datum en de PB-vindplaats van deze verordening invoegen.

(50) Om te zorgen voor een efficiënte en adequate toepassing van die verplichting, zonder onevenredige lasten op te leggen, moeten de **aanbieders van de [...]onlinemarktplaatsen [...]****alles** in het werk stellen om **vóór het gebruik van hun dienst** de betrouwbaarheid van de door de betrokken handelaren verstrekte informatie te verifiëren. [...]**Met name moeten de aanbieders van onlinemarktplaatsen gebruikmaken van** [...] vrij beschikbare officiële onlinedatabanken en online-interfaces, zoals nationale handelsregisters en het btw-informatie-uitwisselingssysteem¹, of de betrokken handelaren [...] **verzoeken** om betrouwbare bewijsstukken te verstrekken, zoals kopieën van identiteitsdocumenten, gewaarmerkte afschriften [...] **van betaalrekeningen**, bedrijfscertificaten en certificaten van handelsregisters. Zij kunnen ook gebruikmaken van andere bronnen die op afstand kunnen worden gebruikt en die een vergelijkbare mate van betrouwbaarheid bieden om aan deze verplichting te voldoen. Van de **aanbieders van [...] onlinemarktplaatsen** mag echter niet worden verlangd dat zij buitensporige of dure onlineonderzoeken of controles ter plaatse uitvoeren. Evenmin mogen dergelijke **aanbieders** [...], die de door deze verordening vereiste redelijke inspanningen hebben geleverd, worden geacht de betrouwbaarheid van de informatie ten aanzien van de consument of andere belanghebbende partijen te garanderen.[...]²[...]³[...]⁴

1 [...]
2 [...]
3 [...]
4 [...]

Aanbieders van onlinemarktplaatsen moeten alles in het werk stellen om ervoor te zorgen dat handelaren volledige informatie verstrekken en dat producten of diensten niet worden aangeboden zolang de informatie onvolledig is. Dit mag niet neerkomen op een algemene toezichtverplichting of een verplichting voor de aanbieders van onlinemarktplaatsen om na te gaan of de aangeboden inhoud daadwerkelijk in overeenstemming is met het Unierecht.

(50 a) Aanbieders van onlinemarktplaatsen mogen bij het ontwerpen van hun online-interfaces niet vertrouwen op zogenaamde "dark patterns". Dark patterns zijn ontwerptechnieken die consumenten ertoe bewegen of hen misleiden om ongewenste beslissingen te nemen die voor hen negatieve gevolgen hebben. Deze manipulatieve technieken kunnen worden gebruikt om de afnemers van de dienst aan te zetten tot ongewenst gedrag, onder meer door het onredelijk moeilijk te maken om aankopen te staken of een bepaalde marktplaats te verlaten, om de afnemers van de dienst te misleiden door hen ertoe aan te zetten beslissingen over transacties te nemen, of door te voorzien in standaardinstellingen die zeer moeilijk te veranderen zijn. Op die manier wordt de besluitvorming van de afnemers van de dienst op onredelijke wijze beïnvloed, en wordt afbreuk gedaan aan hun autonomie en keuzevrijheid. Gemeenschappelijke en legitieme reclamepraktijken die in overeenstemming zijn met het recht van de Unie mogen op zich niet als dark patterns worden beschouwd. De aanbieders van onlinemarktplaatsen moeten hun online-interface zodanig ontwerpen en organiseren dat handelaren kunnen voldoen aan hun verplichtingen uit hoofde van het toepasselijke Unierecht, met name aan de vereisten van de artikelen 6 en 8 van Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad¹, artikel 7 van Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad², de artikelen 5 en 6 van Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad en artikel 3 van Richtlijn 98/6/EG van het Europees Parlement en de Raad³. Daartoe moeten aanbieders van onlinemarktplaatsen alles in het werk stellen om na te gaan of de handelaren die hun diensten gebruiken, de informatie op hun online-interfaces hebben geüpload in overeenstemming met het toepasselijke Unierecht.

¹ Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad.

² Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad ("Richtlijn oneerlijke handelspraktijken").

³ Richtlijn 98/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten.

Dit mag niet neerkomen op een verplichting voor aanbieders van onlinemarktplaatsen om algemeen toezicht te houden op de producten of diensten die door handelaren via hun diensten worden aangeboden, noch op een algemene verplichting om actief naar feiten te zoeken, met name om de juistheid van de door handelaren verstrekte informatie te beoordelen. De online-interfaces moeten gebruiksvriendelijk en gemakkelijk toegankelijk zijn voor handelaren en consumenten.

(51) Gezien de bijzondere verantwoordelijkheden en verplichtingen van de **aanbieders van** onlineplatforms moeten zij worden onderworpen aan rapportageverplichtingen inzake transparantie, die van toepassing zijn naast de rapportageverplichtingen inzake transparantie die uit hoofde van deze verordening voor alle aanbieders van tussenhandelsdiensten gelden. Om te bepalen of onlineplatforms **of onlinezoekmachines** zeer grote onlineplatforms **of zeer grote onlinezoekmachines** zijn die onderworpen zijn aan bepaalde aanvullende verplichtingen uit hoofde van deze verordening, moeten de rapportageverplichtingen inzake transparantie voor **aanbieders van** onlineplatforms **en van onlinezoekmachines** bepaalde verplichtingen omvatten met betrekking tot de bekendmaking en mededeling van informatie over de gemiddelde maandelijkse actieve afnemers van de dienst in de Unie. **Om transparantie te waarborgen en toezicht op besluiten inzake inhoudsmoderatie van onlineplatforms en controle op de verspreiding van illegale online-inhoud mogelijk te maken, moet de Commissie een databank aanleggen en bijwerken, met daarin de besluiten en motiveringen van de aanbieders van onlineplatforms wanneer zij inhoud verwijderen of de beschikbaarheid daarvan of de toegang daartoe anderszins beperken. Om de Commissie in staat te stellen de databank bij te werken, moeten de aanbieders van onlineplatforms de besluiten, samen met de motivering, onmiddellijk na het nemen ervan indienen. De databank moet toegankelijk zijn voor erkende onderzoekers en coördinatoren voor digitale diensten, die tevens toegang tot de databank kunnen verlenen aan nationale instanties, indien dat nodig is om hun taken uit te oefenen. De gestructureerde databank moet toegang tot en zoekacties naar de relevante informatie mogelijk maken, met name wat betreft de soort vermeende illegale inhoud in kwestie.**

(52) Online adverte~~ren~~ren[...] speelt een belangrijke rol in de onlineomgeving, ook met betrekking tot de levering van de diensten van [...]onlineplatforms, **waarbij de aanbieder van het onlineplatform een vergoeding ontvangt als economische tegenprestatie voor de plaatsing van een specifieke advertentie op de online-interface van het platform, bijvoorbeeld in de vorm van een rechtstreekse betaling of een verhoogde verkoopcommissie.** Online adverte~~ren~~ren [...]kan echter aanzienlijke risico's met zich meebrengen, gaande van advertenties die [...]op zichzelf illegale inhoud zijn, tot het bijdragen aan financiële stimulansen voor de publicatie of versterking van illegale of anderszins schadelijke inhoud en activiteiten online, of de discriminerende **presentatie**[...] van reclame met gevolgen voor de gelijke behandeling en gelijke kansen van burgers. Naast de eisen die voortvloeien uit artikel 6 van Richtlijn 2000/31/EG, moeten de **aanbieders van onlineplatforms** daarom worden verplicht ervoor te zorgen dat de afnemers van de dienst over bepaalde geïndividualiseerde informatie beschikken die zij nodig hebben om te begrijpen wanneer en in wiens naam de reclame wordt [...]gepresenteerd. **Zij moeten ervoor zorgen dat de informatie in het oog springt, onder meer door middel van gestandaardiseerde visuele of geluidskennmerken, duidelijk herkenbaar en ondubbelzinnig is voor de gemiddelde gebruiker, en wordt aangepast aan de aard van de online-interface van de individuele dienst.** Bovendien moeten de afnemers van de dienst beschikken over informatie over de belangrijkste parameters die worden gebruikt om te bepalen dat specifieke reclame[...] aan hen moet worden [...]gepresenteerd, waarbij een zinvolle toelichting wordt gegeven over de daartoe gebruikte logica, ook wanneer deze gebaseerd is op profilering. **Deze toelichting moet informatie bevatten over de voor de presentatie van de reclame gebruikte methode – bijvoorbeeld of het om contextuele reclame, gedragsreclame of andere reclamevormen gaat – en, indien van toepassing, de belangrijkste criteria voor profilering die worden gebruikt.** De vereisten van deze verordening inzake het verstrekken van informatie met betrekking tot reclame laten de toepassing van de relevante bepalingen van Verordening (EU) 2016/679 onverlet, met name die betreffende het recht van bezwaar, geautomatiseerde individuele besluitvorming, met inbegrip van profilering, en in het bijzonder de noodzaak om de toestemming van de betrokkene te verkrijgen voordat de persoonsgegevens voor gerichte reclame worden verwerkt. Evenzo doet de verordening geen afbreuk aan de bepalingen van Richtlijn 2002/58/EG, met name die betreffende de opslag van informatie in eindapparatuur en de toegang tot de daarin opgeslagen informatie. **Ten slotte vormt deze verordening een aanvulling op de toepassing van Richtlijn 2010/13/EU, die maatregelen oplegt om gebruikers in staat te stellen audiovisuele commerciële communicatie in door**

gebruikers gegenereerde video's kenbaar te maken. Zij vormt ook een aanvulling op de uit Richtlijn 2005/29/EG voortvloeiende verplichtingen voor handelaren met betrekking tot de openbaarmaking van commerciële communicatie.

(53) Gezien het belang van zeer grote onlineplatforms vanwege hun bereik, dat met name wordt uitgedrukt in het aantal afnemers van de dienst, voor het bevorderen van het publieke debat, economische transacties en de verspreiding van informatie, meningen en ideeën, en voor het beïnvloeden van de wijze waarop afnemers informatie online verkrijgen en doorgeven, is het noodzakelijk **de aanbieders van** deze platforms specifieke verplichtingen op te leggen, naast de verplichtingen die gelden voor alle onlineplatforms. **Gezien de cruciale rol ervan voor het lokaliseren en opvragen van informatie online, moeten deze verplichtingen, voor zover zij van toepassing zijn, ook worden opgelegd aan aanbieders van zeer grote onlinezoekmachines, naast de verplichtingen die gelden voor alle aanbieders van tussenhandelsdiensten.** Deze aanvullende verplichtingen voor **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** zijn nodig om de uitdagingen van het overheidsbeleid aan te gaan, aangezien er geen alternatieve en minder beperkende maatregelen zijn waarmee hetzelfde resultaat effectief zou kunnen worden bereikt.

(54) Zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines** kunnen risico's voor de samenleving met zich meebrengen, die qua reikwijdte en impact verschillen van die van kleinere platforms. **Aanbieders van zeer grote onlineplatforms en van zeer grote onlinezoekmachines moeten derhalve voldoen aan de hoogste normen inzake zorgvuldigheidsverplichtingen, die evenredig zijn aan hun impact op de samenleving en hun middelen.** Zodra het aantal afnemers van een platform **of een zoekmachine** een aanzienlijk deel van de bevolking van de Unie bereikt, **kunnen** de systeemrisico's van het platform **of de zoekmachine** een onevenredige [...] impact in de Unie hebben. Er is sprake van een dergelijk aanzienlijk bereik wanneer het aantal afnemers een operationele drempel van 45 miljoen overschrijdt, d.w.z. een aantal dat overeenkomt met 10 % van de bevolking van de Unie. **Om het bereik van een bepaald onlineplatform of een bepaalde onlinezoekmachine te bepalen, moet het gemiddelde aantal actieve afnemers van een dergelijke dienst worden vastgesteld, waarbij onder afnemer wordt verstaan iemand die de dienst ten minste eenmaal in een bepaalde periode daadwerkelijk gebruikt. Voorbeelden van dergelijk gebruik zijn onder meer het bekijken van inhoud door te scrollen in een online-interface of door inhoud op een onlineplatform, met inbegrip van een onlinemarktplaats, te uploaden, en niet alleen het interageren met inhoud door erop te klikken, deze te becommentariëren, te koppelen, te delen of te kopen of transacties uit te voeren op een onlineplatform zoals een onlinemarktplaats. Bijgevolg valt het begrip "actieve afnemer van de dienst" niet noodzakelijkerwijs samen met een geregistreerde gebruiker van een dienst, en omvat het cumulatief afnemers van de dienst die inhoud verstrekken, zoals handelaren op een onlinemarktplaats, en degenen die inhoud bekijken. Wat onlinezoekmachines betreft, moet het begrip "actieve afnemer van de dienst" betrekking hebben op degenen die inhoud op hun online-interface bekijken, maar bijvoorbeeld niet op de eigenaren van de websites die door de onlinezoekmachine zijn geïndexeerd, aangezien zij de dienst niet actief gebruiken. Het aantal actieve afnemers van een dienst moet betrekking hebben op alle unieke afnemers die een beroep doen op die specifieke dienst, ongeacht de mogelijk verschillende beschikbaar gestelde interfaces, zoals websites of apps, ook wanneer de interfaces via verschillende URL's of domeinnamen toegankelijk zijn. Het mag echter niet gaan om afnemers van andere diensten verleend door derden die via hun eigen online-interfaces inhoud beschikbaar stellen die door de aanbieder van een onlineplatform wordt gehost of door een aanbieder van een onlinezoekmachine wordt geïndexeerd. Deze verordening verplicht aanbieders van onlineplatforms of van**

onlinezoekmachines niet om personen online te tracken, noch om automatische gebruikers zoals bots buiten beschouwing te laten.

De operationele drempel **en de methode om de actieve afnemers van een onlineplatform of een onlinezoekmachine te bepalen**, moeten worden geactualiseerd door middel van wijzigingen die, waar nodig, bij gedelegeerde handelingen worden vastgesteld, **en zij moeten de aard van de dienst en de wijze waarop afnemers met de dienst interageren, weerspiegelen.** [...]

- (55) Gezien de netwerkeffecten die kenmerkend zijn voor de platformeconomie, kan de gebruikersbasis van een onlineplatform zich snel uitbreiden en de dimensie van een zeer groot onlineplatform bereiken, met alle gevolgen van dien voor de interne markt. Dit kan het geval zijn bij een exponentiële groei in korte tijd, of bij een grote wereldwijde aanwezigheid en omzet, waardoor het onlineplatform netwerkeffecten en schaal- en toepassingsvoordelen ten volle kan benutten. Een hoge jaarlijkse omzet of marktkapitalisatie kan met name een aanwijzing zijn van snelle schaalbaarheid in termen van gebruikersbereik. In die gevallen moeten de coördinator voor digitale diensten **van de plaats van vestiging en de Commissie de aanbieder van het onlineplatform** kunnen verzoeken om een frequentere rapportage met betrekking tot zijn gebruikersbasis, om tijdig te kunnen vaststellen op welk moment dat platform moet worden aangemerkt als een zeer groot onlineplatform in de zin van deze verordening.

(56) Zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines [...]kunnen** worden gebruikt op een manier die een sterke invloed heeft op de onlineveiligheid, de vorming van de publieke opinie en het publieke debat, alsook op de onlinehandel. De manier waarop zij hun diensten ontwerpen, is over het algemeen geoptimaliseerd ten behoeve van hun vaak op reclame gebaseerde bedrijfsmodellen en kan maatschappelijke bezorgdheid wekken. [...] **Een effectieve en op de grondrechten gebaseerde** regelgeving en handhaving [...] **zijn noodzakelijk om** de risico's en de maatschappelijke en economische schade [...] **die zich kunnen voordoen**, doeltreffend te onderkennen en te beperken. Uit hoofde van deze verordening moeten **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms en **van zeer grote onlinezoekmachines** daarom de systeemrisico's beoordelen die voortvloeien uit de werking en het gebruik van hun dienst, alsook uit mogelijk misbruik door de afnemers van de dienst, en moeten zij passende maatregelen nemen om deze risico's te beperken.

(57) Drie categorieën systeemrisico's moeten grondig worden beoordeeld. Een eerste categorie betreft de risico's in verband met het misbruik van hun dienst door de verspreiding van illegale inhoud, zoals de verspreiding van materiaal dat seksueel misbruik van kinderen bevat, illegale haatzaaiende uitlatingen **of andere soorten misbruik van hun diensten voor strafbare feiten**, en het uitvoeren van illegale activiteiten, zoals de verkoop van producten of diensten die door het Unierecht of het nationale recht verboden zijn, waaronder namaakproducten. Onverminderd de persoonlijke verantwoordelijkheid van de afnemer van de dienst van zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines** voor de mogelijke onrechtmatigheid van zijn activiteiten op grond van het toepasselijke recht, kan een dergelijke verspreiding of handeling bijvoorbeeld een aanzienlijk systematisch risico vormen wanneer de toegang tot dergelijke inhoud kan worden uitgebreid via accounts met een bijzonder groot bereik. Een tweede categorie betreft de impact van de dienst op de uitoefening van de grondrechten, zoals die zijn beschermd door het Handvest[...], met inbegrip van de vrijheid van meningsuiting en van informatie, het recht op een privéleven, het recht op non-discriminatie en de rechten van het kind. Dergelijke risico's kunnen bijvoorbeeld voortvloeien uit het ontwerp van de algoritmische systemen die door het zeer grote onlineplatform **of de zeer grote onlinezoekmachine** worden gebruikt of uit het misbruik van hun dienst door het indienen van onjuiste meldingen of andere methoden om de vrijheid van meningsuiting te beknotten of de concurrentie te belemmeren. **Bij de beoordeling van risico's voor de rechten van het kind moeten aanbieders nagaan hoe gemakkelijk het ontwerp en de werking van de dienst te begrijpen zijn voor minderjarigen en hoe minderjarigen via hun dienst kunnen worden blootgesteld aan inhoud die de gezondheid en de lichamelijke, geestelijke en morele ontwikkeling van minderjarigen kan aantasten. Dergelijke risico's kunnen zich bijvoorbeeld voordoen bij het ontwerpen van online-interfaces die opzettelijk of onopzettelijk misbruik maken van de zwakke punten en de onervarenheid van minderjarigen of die verslavend gedrag kunnen veroorzaken.** Een derde categorie risico's betreft de opzettelijke en vaak gecoördineerde manipulatie van de dienst van het platform of **de dienst van de zoekmachine**, met een voorspelbaar effect op de gezondheid, het maatschappelijk debat, de verkiezingsprocessen, de openbare veiligheid en de bescherming van minderjarigen, rekening houdend met de noodzaak om de openbare orde te waarborgen, de persoonlijke levenssfeer te beschermen en frauduleuze en bedrieglijke handelspraktijken te bestrijden. Dergelijke risico's kunnen bijvoorbeeld ontstaan door het **niet-authentieke gebruik van de dienst, zoals het** aanmaken van nepaccounts, het gebruik van bots **of het misleidende gebruik van een dienst**, en andere geautomatiseerde of gedeeltelijk geautomatiseerde

gedragingen, die kunnen leiden tot een snelle en wijdverbreide verspreiding van informatie die illegale inhoud bevat of onverenigbaar is met de algemene voorwaarden van een onlineplatform **of een zoekmachine**.

(58) **Aanbieders van z[...]**eer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** moeten de nodige middelen inzetten om de bij de risicobeoordeling vastgestelde systeemrisico's zorgvuldig te beperken. **Zij[...]** moeten in het kader van dergelijke beperkende maatregelen bijvoorbeeld overwegen het ontwerp en de werking van hun inhoudsmoderatie, algoritmische aanbevelingssystemen en online-interfaces te verbeteren of anderszins aan te passen, zodat zij de verspreiding van illegale inhoud ontmoedigen en beperken, of hun besluitvormingsprocedures of hun algemene voorwaarden aanpassen. **Dit heeft met name betrekking op de snelheid en de kwaliteit van de verwerking van meldingen, die in het algemeen hoger moeten liggen dan de benchmarks van de beproefde beste praktijken. Dat omvat met name de toezegging uit de gedragscode voor haatzaaiende uitlatingen van 2016 dat het merendeel van de geldige meldingen voor het verwijderen van illegale haatzaaiende uitlatingen in minder dan 24 uur zal worden verwerkt. Voor andere soorten illegale inhoud kunnen langere of kortere termijnen nodig zijn voor de verwerking van meldingen, afhankelijk van de feiten, omstandigheden en soorten illegale inhoud. Bij het ontwerp en de online-interface van diensten die in de eerste plaats gericht zijn op minderjarigen of voornamelijk door hen worden gebruikt, moet rekening worden gehouden met hun belangen en moet ervoor worden gezorgd dat de diensten zodanig zijn opgezet dat minderjarigen gemakkelijk toegang hebben tot procedures in het kader van deze verordening, met inbegrip van de meldings- en actieprocedures en de klachtenprocedures. De aanbieders van zeer grote onlineplatforms die toegang bieden tot inhoud die de lichamelijke, geestelijke of morele ontwikkeling van minderjarigen kan aantasten, moeten passende maatregelen nemen en voorzien in hulpmiddelen die voorwaardelijke toegang tot de inhoud mogelijk maken.** Het kan hierbij ook gaan om corrigerende maatregelen, zoals het stopzetten van reclame-inkomsten voor bepaalde inhoud, of andere acties, zoals het verbeteren van de zichtbaarheid van gezaghebbende informatiebronnen. **Aanbieders van z[...]**eer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** kunnen hun interne procedures of het toezicht op hun activiteiten versterken, met name wat de detectie van systeemrisico's betreft. Ook kunnen zij een samenwerking met betrouwbare flaggers aangaan of versterken, opleidingen en uitwisselingen organiseren met organisaties van betrouwbare flaggers, en samenwerken met andere aanbieders van de dienst, onder meer door bestaande gedragscodes of andere zelfregulerende maatregelen in gang te zetten of te onderschrijven. **Bij de keuze van passende risicobeperkende maatregelen kunnen aanbieders zo nodig rekening houden met de beste praktijken van de sector, onder meer op basis van zelfregulerende samenwerking, gedragscodes, en richtsnoeren van de Commissie.**

Alle vastgestelde maatregelen moeten voldoen aan de zorgvuldigheidseisen van deze verordening en doeltreffend en passend zijn om de vastgestelde specifieke risico's te beperken, in het belang van de bescherming van de openbare orde, de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de bestrijding van frauduleuze en misleidende handelspraktijken, en zij moeten evenredig zijn met [...] de economische capaciteit **van de aanbieder** van het zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine**, alsmede met de noodzaak om onnodige beperkingen op het gebruik van hun dienst te vermijden, waarbij terdege rekening moet worden gehouden met mogelijke negatieve gevolgen voor de grondrechten van de afnemers van de dienst.

- (59) **Aanbieders van z[...]** zeer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** moeten, waar nodig, hun risicobeoordelingen uitvoeren en hun risicobeperkende maatregelen opstellen met de betrokkenheid van vertegenwoordigers van de afnemers van de dienst, vertegenwoordigers van groepen die de gevolgen van hun diensten kunnen ondervinden, onafhankelijke deskundigen en maatschappelijke organisaties. **Bij de beoordeling of een maatregel redelijk, evenredig en doeltreffend is, moet bijzondere aandacht worden besteed aan het recht op vrijheid van meningsuiting.**
- (60) Gezien de noodzaak om te zorgen voor een controle door onafhankelijke deskundigen, moeten **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** door middel van onafhankelijke controles verantwoording afleggen over de naleving van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen en, in voorkomend geval, over eventuele aanvullende toezeggingen die zij hebben gedaan in het kader van gedragscodes en crisisprotocollen. Zij moeten de controleur toegang geven tot alle relevante gegevens die nodig zijn om de controle naar behoren uit te voeren, **in voorkomend geval ook tot gegevens in verband met algoritmische systemen.** De controleurs moeten ook gebruik kunnen maken van andere objectieve informatiebronnen, zoals studies van erkende onderzoekers. **Controles moeten worden uitgevoerd volgens de beste praktijken van de sector, met inachtneming, waar passend, van controlenormen en -richtsnoeren.** De controleurs moeten de vertrouwelijkheid, veiligheid en integriteit van de informatie, zoals bedrijfsgeheimen, die zij bij de uitvoering van hun taken verkrijgen, waarborgen en over de nodige deskundigheid op het gebied van risicobeheer en technische bekwaamheid voor het controleren van algoritmen beschikken. De controleurs moeten onafhankelijk zijn, zodat zij hun taken op passende en betrouwbare wijze kunnen uitvoeren. Indien hun onafhankelijkheid **en technische bekwaamheid** niet onomstotelijk vaststaan, moeten zij aftreden of de controleopdracht weigeren.

(61) Het controlerapport moet worden onderbouwd, zodat het een zinvolle rapportage geeft van de ondernomen activiteiten en de bereikte conclusies. Het moet helpen om informatie te verstrekken en, waar nodig, verbeteringen voor te stellen voor de maatregelen die **de aanbieders van zeer grote onlineplatforms en van zeer grote onlinezoekmachines hebben** genomen om aan **hun** verplichtingen uit hoofde van deze verordening te voldoen. Het rapport moet [...] **binnen 30 dagen na goedkeuring van het controle-uitvoeringsrapport** aan de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en de raad worden toegezonden, samen met de risicobeoordeling en de risicobeperkende maatregelen, en met de plannen van [...] **de aanbieder van het zeer grote onlineplatform of van de zeer grote onlinezoekmachine** om de aanbevelingen van de controle op te volgen. Het rapport moet een controleoordeel bevatten dat gebaseerd is op de conclusies die uit de verkregen controle-informatie worden getrokken. Er moet een positief advies worden uitgebracht wanneer uit alle gegevens blijkt dat het zeer grote onlineplatform **of de zeer grote onlinezoekmachine** voldoet aan de verplichtingen van deze verordening of, in voorkomend geval, aan de toezeggingen die het onlineplatform of de onlinezoekmachine heeft gedaan in het kader van een gedragscode of een crisisprotocol, door met name de systeemrisico's van hun systeem en diensten op te sporen, te evalueren en te beperken. Een dergelijk positief advies moet vergezeld gaan van commentaar indien de controleur opmerkingen wenst op te nemen die geen wezenlijke invloed hebben op het resultaat van de controle. Er moet een negatief advies worden gegeven wanneer de controleur van mening is dat het zeer grote onlineplatform **of de zeer grote onlinezoekmachine** niet voldoet aan deze verordening of aan de gedane toezeggingen.

(62) Een kernonderdeel van de activiteiten van een zeer groot onlineplatform **en een zeer grote onlinezoekmachine** is de wijze waarop informatie wordt geprioriteerd en gepresenteerd op hun online-interface om de toegang tot informatie voor de afnemers van de dienst te faciliteren en optimaliseren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het algoritmisch suggereren, rangschikken en prioriteren van informatie, het onderscheiden door middel van tekst of andere visuele weergaven, of het op een andere manier samenstellen van informatie die door de afnemers wordt verstrekt. Dergelijke aanbevelingssystemen kunnen een aanzienlijke invloed hebben op het vermogen van de afnemers om informatie online op te vragen en ermee te interageren. Ook spelen zij een belangrijke rol bij de versterking van bepaalde boodschappen, de virale verspreiding van informatie en het stimuleren van onlinegedrag. **De verplichtingen inzake risicobeoordeling en -beperking moeten er per geval toe leiden dat aanbieders van zeer grote onlineplatforms en van zeer grote onlinezoekmachines de noodzaak ervaren om het ontwerp van hun aanbevelingssystemen te beoordelen en aan te passen, bijvoorbeeld door maatregelen te nemen om vooroordelen die leiden tot discriminatie van personen in kwetsbare situaties te voorkomen of tot een minimum te beperken, met name wanneer dit in overeenstemming is met het recht inzake gegevensbescherming en wanneer de informatie gepersonaliseerd is op basis van bijzondere categorieën persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van Verordening (EU) 2016/679. Daarnaast moeten aanbieders van zeer grote onlineplatforms en van zeer grote onlinezoekmachines er consequent voor zorgen dat de afnemers van de dienst[...]** op passende wijze worden geïnformeerd en **dat zij** de aan hen gepresenteerde informatie kunnen beïnvloeden. Zij moeten de belangrijkste parameters voor dergelijke aanbevelingssystemen op een begrijpelijke wijze presenteren om ervoor te zorgen dat de afnemers **van de dienst** begrijpen hoe informatie voor hen wordt geprioriteerd. Ook moeten zij ervoor zorgen dat de afnemers **van de dienst** alternatieve opties hebben wat betreft de belangrijkste parameters, waaronder opties die niet op de profilering van de afnemer zijn gebaseerd.

(63) Reclamesystemen die door zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines** worden gebruikt, brengen bijzondere risico's met zich mee en vereisen verder openbaar en regulerend toezicht vanwege hun omvang en hun vermogen om de afnemers van de dienst aan te spreken en te bereiken op basis van hun gedrag binnen en buiten de online-interface van dat platform **of die zoekmachine**. **Aanbieders van z[...]**eer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** moeten zorgen voor publieke toegang tot de databanken van de op hun online-interfaces **gepresenteerde**[...] reclame, ter facilitering van het toezicht op en het onderzoek naar nieuwe risico's als gevolg van de verspreiding van onlinereclame, bijvoorbeeld in verband met illegale reclame of manipulatieve technieken en desinformatie met een reële en voorspelbare negatieve impact op de volksgezondheid, de openbare veiligheid, het maatschappelijk debat, de politieke participatie en de gelijkheid. Deze databanken moeten de inhoud van de reclame en de bijbehorende gegevens over de adverteerder en de wijze van aanbieden van de reclame bevatten, met name wanneer het gaat om gerichte reclame. **Deze informatie moet zowel informatie over de criteria ter bepaling van de doelgroep als over de aanbiedingscriteria bevatten, met name wanneer reclame wordt aangeboden aan personen in kwetsbare situaties, zoals minderjarigen.**

(64) Om op passende wijze [...] **te controleren en te beoordelen** of de in deze verordening vastgelegde verplichtingen door zeer grote onlineplatforms **en door zeer grote onlinezoekmachines** worden nageleefd, kan de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging of de Commissie toegang tot of rapportage over specifieke gegevens vereisen. Een dergelijke eis kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de gegevens die nodig zijn om de risico's en mogelijke schade als gevolg van de systemen van het platform **of van de zoekmachine** te beoordelen, op gegevens over de nauwkeurigheid, de werking en het testen van algoritmische systemen voor inhoudsmoderatie, aanbevelingssystemen of reclamesystemen, **in voorkomend geval met inbegrip van trainingsgegevens en -algoritmen**, of op gegevens over processen en resultaten van inhoudsmoderatie of van interne klachtenafhandelingssystemen in de zin van deze verordening. **Dergelijke verzoeken om toegang tot gegevens omvatten geen verzoeken om specifieke informatie over individuele afnemers van de dienst te verstrekken om te bepalen of de afnemers voldoen aan ander toepasselijk Unierecht of nationaal recht.** Door onderzoekers uitgevoerde studies naar de evolutie en de ernst van onlinesysteemrisico's zijn met name belangrijk voor het overbruggen van informatieasymmetrieën en het opzetten van een veerkrachtig systeem voor risicobeperking, door de onlineplatforms, **de onlinezoekmachines**, de coördinatoren voor digitale diensten, andere bevoegde instanties, de Commissie en het publiek in te lichten. Deze verordening biedt daarom een kader voor dwingende toegang tot gegevens van zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines** voor [...] onderzoekers **die worden erkend door de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging van een zeer grote aanbieder van een onlineplatform, of door de Commissie.** Alle [...] **verzoeken** voor toegang tot gegevens in dat kader moeten evenredig zijn en moeten de rechten en gerechtvaardigde belangen, waaronder handelsgeheimen en andere vertrouwelijke informatie, van het platform **of de zoekmachine** en van alle andere betrokken partijen, waaronder van de afnemers van de dienst, op passende wijze beschermen. **Daarnaast mogen aanbieders van zeer grote onlineplatforms onderzoekers die aan een passende reeks criteria voldoen, niet beletten openbaar toegankelijke gegevens te gebruiken voor onderzoeksdoelinden die bijdragen tot het opsporen, identificeren en begrijpen van systeemrisico's. Aanbieders en onderzoekers moeten ook bijzondere aandacht besteden aan de bescherming van persoonsgegevens. Aanbieders moeten persoonsgegevens anonimiseren of pseudonimiseren, behalve in gevallen waarin daardoor het nagestreefde onderzoeksdoel onmogelijk wordt.**

(65) Gezien de complexiteit van de werking van de gebruikte systemen en de systeemrisico's die zij voor de samenleving inhouden, moeten **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** een compliancefunctie [...] **instellen**, die [...] **onafhankelijk moet zijn van de operationele functies van de aanbieders. Het hoofd van de compliancefunctie dient rechtstreeks verslag uit te brengen aan het management van de aanbieder, ook over kwesties in verband met niet-naleving van deze verordening. De nalevingsfunctionarissen die deel uitmaken van de compliancefunctie** moeten over de nodige kwalificaties, **kennis, ervaring en bevoegdheid** beschikken om maatregelen concreet gestalte te geven en de naleving van deze verordening binnen de organisatie van [...] **aanbieders van zeer grote onlineplatforms of van zeer grote onlinezoekmachines** te controleren. **Aanbieders van z[...]** zeer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** moeten ervoor zorgen dat de compliance**functie** naar behoren en tijdig wordt betrokken bij alle kwesties die verband houden met deze verordening, **ook bij de risicobeoordelings- en beperkingsstrategie en bij specifieke maatregelen, alsook, indien van toepassing, bij de beoordeling van de naleving van de verbintenissen die aanbieders van zeer grote onlineplatforms of van zeer grote onlinezoekmachines zijn aangegaan in het kader van de gedragscodes die zij onderschrijven.**

(65 a) Gezien de bijkomende risico's in verband met hun activiteiten en hun bijkomende verplichtingen uit hoofde van deze verordening, moeten [...]aanvullende transparantievereisten specifiek van toepassing zijn op zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines**, met name om **uitgebreid** verslag uit te brengen over de uitgevoerde risicobeoordelingen en de daaropvolgende maatregelen die overeenkomstig deze verordening zijn vastgesteld.

- (66) Om de doeltreffende en consistente toepassing van de verplichtingen in deze verordening, die mogelijkwijs met technologische middelen moeten worden uitgevoerd, te vergemakkelijken, is het belangrijk vrijwillige sectornormen te bevorderen die bepaalde technische procedures bestrijken, waarbij de sector kan bijdragen aan de ontwikkeling van gestandaardiseerde middelen om **aanbieders van tussenhandelsdiensten te ondersteunen bij de naleving** [...]van deze verordening, zoals het mogelijk maken van de indiening van meldingen, ook door middel van interfaces voor applicatieprogrammering, of **normen inzake controles, of** de interoperabiliteit van de reclamedatabanken. **Het staat aanbieders van tussenhandelsdiensten vrij de normen vast te stellen, maar dat betekent niet dat aan deze verordening wordt voldaan. Tegelijkertijd kunnen dergelijke normen, door het verstrekken van beste praktijken,** met name nuttig zijn voor relatief kleine aanbieders van tussenhandelsdiensten. De normen zouden een onderscheid kunnen maken tussen verschillende soorten illegale inhoud of verschillende soorten tussenhandelsdiensten, naargelang het geval.
- (67) De Commissie en de Raad voor digitale diensten moeten de opstelling van gedragscodes aanmoedigen om bij te dragen tot de toepassing van deze verordening. Hoewel de uitvoering van gedragscodes meetbaar moet zijn en onder publiek toezicht moet staan, mag dit geen afbreuk doen aan het vrijwillige karakter van dergelijke codes en aan de vrijheid van de betrokken partijen om te beslissen of zij al dan niet deelnemen. In bepaalde omstandigheden is het belangrijk dat **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** samenwerken bij de opstelling en naleving van specifieke gedragscodes. Niets in deze verordening belet andere aanbieders van de dienst om dezelfde zorgvuldigheidsnormen in acht te nemen, beste praktijken vast te stellen en te profiteren van de richtsnoeren van de Commissie en de Raad voor digitale diensten, door deel te nemen aan dezelfde gedragscodes.

- (68) In deze verordening zouden bepaalde aandachtsgebieden voor dergelijke gedragscodes in kaart moeten worden gebracht. Met name moeten risicobeperkende maatregelen met betrekking tot specifieke soorten illegale inhoud worden onderzocht via zelf- en coreguleringsovereenkomsten. Een ander aandachtspunt zijn de mogelijk negatieve gevolgen van systeemrisico's voor de samenleving en de democratie, zoals desinformatie of manipulatieve activiteiten en misbruik, **of eventuele negatieve gevolgen voor minderjarigen**. Hieronder vallen gecoördineerde acties die gericht zijn op het versterken van informatie, met inbegrip van desinformatie, zoals het gebruik van bots of nepaccounts voor het creëren van [...] **onjuiste** of misleidende informatie, soms met het doel om economisch voordeel te behalen, die bijzonder schadelijk zijn voor kwetsbare afnemers van de dienst, zoals [...] **minderjarigen**. Met betrekking tot dergelijke gebieden kan het aansluiten bij en naleven van een bepaalde gedragscode door een zeer groot onlineplatform **of door een zeer grote onlinezoekmachine** worden beschouwd als een passende risicobeperkende maatregel. De afwijzing, **door een aanbieder** van een onlineplatform **of van een onlinezoekmachine**, van het verzoek van de Commissie om deel te nemen aan de toepassing van een dergelijke gedragscode zonder dit naar behoren toe te lichten, kan in voorkomend geval in aanmerking worden genomen om te bepalen of het onlineplatform **of de onlinezoekmachine** de bij deze verordening vastgestelde verplichtingen heeft geschonden. **Het loutere feit van deelname aan een bepaalde gedragscode betekent op zich niet dat deze verordening wordt nageleefd.**
- (69) De regels inzake gedragscodes in het kader van deze verordening zouden als basis kunnen dienen voor de reeds bestaande zelfreguleringsinspanningen op Unieniveau, met inbegrip van de productveiligheidsbelofte, het memorandum van overeenstemming tegen namaakproducten, de gedragscode tegen illegale haatzaaiende uitlatingen en de praktijkcode betreffende desinformatie. Met name wat deze laatste betreft, zal de Commissie richtsnoeren geven voor het versterken ervan, zoals aangekondigd in het Europees actieplan voor de democratie.

- (70) Bij het aanbieden van onlinereclame zijn over het algemeen verschillende actoren betrokken, waaronder tussenhandelsdiensten die uitgevers van reclame in contact brengen met adverteerders. De gedragscodes moeten de in deze verordening vastgelegde transparantieplichtingen inzake adverteren die worden opgelegd aan onlineplatforms, [...] zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines**, ondersteunen en aanvullen, om te voorzien in flexibele en doeltreffende mechanismen om de naleving van deze verplichtingen te vergemakkelijken en te verbeteren, met name wat de wijze van doorgifte van de relevante informatie betreft. De betrokkenheid van een breed scala van belanghebbenden moet ervoor zorgen dat deze gedragscodes ruime bijval krijgen, technisch verantwoord en doeltreffend zijn en het hoogste niveau van gebruikersvriendelijkheid bieden om ervoor te zorgen dat de doelstellingen van de transparantieplichtingen worden bereikt.
- (71) In buitengewone omstandigheden die van invloed zijn op de openbare veiligheid of de volksgezondheid, kan de Commissie het initiatief nemen tot het opstellen van crisisprotocollen om een snelle, collectieve en grensoverschrijdende reactie in de onlineomgeving te coördineren. Buitengewone omstandigheden kunnen onvoorziene gebeurtenissen inhouden, zoals aardbevingen, orkanen, pandemieën en andere ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de volksgezondheid, oorlog en terroristische aanslagen, waarbij bijvoorbeeld onlineplatforms kunnen worden misbruikt voor de snelle verspreiding van illegale inhoud of desinformatie of waarbij de behoefte ontstaat aan een snelle verspreiding van betrouwbare informatie. In het licht van de belangrijke rol van zeer grote onlineplatforms bij de verspreiding van informatie in onze samenlevingen en over de grenzen heen, moeten **aanbieders van** dergelijke platforms worden aangemoedigd specifieke crisisprotocollen op te stellen en toe te passen. Dergelijke crisisprotocollen mogen slechts voor een beperkte periode worden geactiveerd en de vastgestelde maatregelen moeten daarnaast beperkt blijven tot wat strikt noodzakelijk is om de buitengewone omstandigheid aan te pakken. Deze maatregelen moeten in overeenstemming zijn met deze verordening en mogen niet neerkomen op een algemene verplichting voor de deelnemende **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms **en van zeer grote onlinezoekmachines** om toezicht te houden op de informatie die zij doorgeven of opslaan, noch om actief te zoeken naar feiten of omstandigheden die op illegale inhoud wijzen.

(72) [...] **Om** adequaat toezicht op en handhaving van de in deze verordening neergelegde verplichtingen **te waarborgen**, [...] moeten de lidstaten ten minste één instantie aanwijzen die belast is met het **toezicht op** en de handhaving van deze verordening, **onverminderd de mogelijkheid om een bestaande instantie aan te wijzen en onverminderd haar rechtsvorm overeenkomstig het nationale recht**. De lidstaten moeten echter meer dan één bevoegde instantie kunnen belasten met specifieke toezicht- of handhavingstaken en -bevoegdheden met betrekking tot de toepassing van deze verordening, bijvoorbeeld voor specifieke sectoren, zoals regulerende instanties voor elektronische communicatie, regulerende instanties voor de media of instanties voor consumentenbescherming, die hun nationale constitutionele, organisatorische en bestuurlijke structuur weerspiegelen, **waarbij ook bestaande instanties met deze taken kunnen worden belast. Bij de uitoefening van hun taken moeten alle bevoegde instanties bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening, namelijk de goede werking van de interne markt voor tussenhandelsdiensten wanneer de geharmoniseerde regels voor een veilige, voorspelbare en betrouwbare onlineomgeving die in deze verordening zijn vastgelegd, en met name de zorgvuldigheidsverplichtingen die gelden voor de verschillende categorieën aanbieders van tussenhandelsdiensten, effectief worden gecontroleerd en gehandhaafd, teneinde te waarborgen dat de in het Handvest verankerde grondrechten doeltreffend worden beschermd. Anderzijds verplicht deze verordening de lidstaten niet om de bevoegde instanties te belasten met de taak om uitspraak te doen over de rechtmatigheid van specifieke inhoud.**

(73) Gezien het grensoverschrijdende karakter van de betrokken diensten en de horizontale reeks verplichtingen die bij deze verordening wordt ingevoerd, moet [...] **één** instantie die is aangewezen om toezicht te houden op de toepassing en, waar nodig, op de handhaving van deze verordening, in elke lidstaat worden aangewezen als coördinator voor digitale diensten. Indien meer dan één bevoegde instantie wordt aangewezen om deze verordening te [...] **controleren** en te handhaven, moet in die lidstaat slechts één instantie als coördinator voor digitale diensten worden aangewezen. De coördinator voor digitale diensten moet voor alle aangelegenheden in verband met de toepassing van deze verordening optreden als enig contactpunt voor de Commissie, de Raad voor digitale diensten, de coördinatoren voor digitale diensten van andere lidstaten en voor andere bevoegde instanties van de betrokken lidstaat. Met name wanneer in een bepaalde lidstaat verschillende bevoegde instanties belast zijn met taken in het kader van deze verordening, moet de coördinator voor digitale diensten met die instanties coördineren en samenwerken overeenkomstig het nationale recht waarin hun respectieve taken zijn vastgelegd, **en onverminderd de onafhankelijke beoordeling door de andere bevoegde instanties. Hoewel daaraan geen hiërarchische bovengesiktheid ten opzichte van andere bevoegde instanties bij de uitoefening van hun taken verbonden is, moet de coördinator voor digitale diensten**[...] ervoor zorgen dat alle betreffende **bevoegde** instanties daadwerkelijk bij het proces worden betrokken **en tijdig verslag uitbrengen over hun beoordeling in het kader van de samenwerking op het gebied van** toezicht en handhaving op Unieniveau. **Bovendien moeten de lidstaten, naast de specifieke mechanismen waarin deze verordening voorziet met betrekking tot samenwerking op Europees niveau, ook zorgen voor samenwerking tussen de coördinator voor digitale diensten en andere bevoegde op nationaal niveau aangewezen instanties, in voorkomend geval met behulp van passende instrumenten, zoals het bundelen van middelen, gezamenlijke taskforces, gezamenlijke onderzoeken en mechanismen voor wederzijdse bijstand.**

(74) De coördinator voor digitale diensten en de andere bevoegde instanties die in het kader van deze verordening zijn aangewezen, spelen een cruciale rol bij het waarborgen van de doeltreffendheid van de in deze verordening neergelegde rechten en verplichtingen en de verwezenlijking van de doelstellingen van de verordening. Bijgevolg moet ervoor worden gezorgd dat deze instanties **over de nodige middelen beschikken om in het belang van alle burgers van de Unie toezicht uit te oefenen op alle onder hun rechtsmacht vallende aanbieders van tussenhandelsdiensten. Gezien de verscheidenheid aan aanbieders van tussenhandelsdiensten en hun gebruik van geavanceerde technologie bij het verlenen van hun diensten is het ook van essentieel belang dat de coördinator voor digitale diensten en de bevoegde instanties beschikken over het noodzakelijke aantal personeelsleden en deskundigen met gespecialiseerde vaardigheden, alsook over de benodigde geavanceerde technische middelen, en dat zij autonoom financiële middelen beheren om hun taken uit te voeren. Voorts moet bij het bepalen van het niveau van de middelen rekening worden gehouden met de omvang, complexiteit en potentiële maatschappelijke impact van de onder hun rechtsmacht vallende aanbieders, alsook met het bereik van hun diensten in de gehele Unie. Deze instanties moeten tevens** volledig onafhankelijk van particuliere en openbare instanties handelen, zonder de verplichting of de mogelijkheid om instructies te vragen of te ontvangen, ook van de overheid, en zonder afbreuk te doen aan de specifieke taken om samen te werken met andere bevoegde instanties, de coördinatoren voor digitale diensten, de Raad voor digitale diensten en de Commissie. Anderzijds mag de onafhankelijkheid van deze instanties niet betekenen dat zij, overeenkomstig de nationale grondwetten en zonder de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening in gevaar te brengen, niet kunnen worden onderworpen aan[...] **evenredige verantwoordingsmechanismen met betrekking tot de algemene activiteiten van de coördinatoren voor digitale diensten, zoals** hun financiële uitgaven of [...] **hun verslaglegging aan de nationale parlementen.** De onafhankelijkheid **mag ook geen belemmering vormen voor de uitoefening van rechterlijke toetsing, noch voor de mogelijkheid om,** in voorkomend geval, andere nationale instanties, waaronder rechtshandavingsinstanties[...], crisisbeheersingsinstanties **of consumentenbeschermingsinstanties,** te raadplegen **of met die instanties regelmatig van gedachten te wisselen, en daarbij bijvoorbeeld informatie over lopende onderzoeken uit te wisselen, een en ander zonder afbreuk te doen aan de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden.**

(75) De lidstaten kunnen een bestaande nationale instantie aanwijzen die de functie van coördinator voor digitale diensten vervult, of die specifieke taken heeft om deze verordening te [...] **controleren** en te handhaven, op voorwaarde dat een dergelijke aangewezen instantie voldoet aan de vereisten van deze verordening, bijvoorbeeld met betrekking tot haar onafhankelijkheid. Bovendien is het de lidstaten in beginsel niet verboden om functies binnen een bestaande instantie samen te voegen, overeenkomstig het Unierecht. De maatregelen daartoe kunnen onder meer inhouden dat de voorzitter of een bestuurslid van een collegiaal orgaan van een bestaande instantie niet vóór het verstrijken van zijn ambtstermijn mag worden ontslagen op de enkele grond dat een institutionele hervorming heeft plaatsgevonden waarbij verschillende functies binnen één instantie zijn samengevoegd, bij gebrek aan regels die waarborgen dat dergelijke ontslagen de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van die leden niet in het gedrang brengen.

[...]gewijzigd en verplaatst naar overweging (84 -a)[...]

- (77) De lidstaten moeten de coördinator voor digitale diensten en alle andere bevoegde instanties die in het kader van deze verordening zijn aangewezen, voldoende bevoegdheden en middelen geven om een doeltreffend onderzoek en een doeltreffende handhaving te waarborgen, **overeenkomstig de hun opgedragen taken. Dit omvat de bevoegdheid van de bevoegde instanties om overeenkomstig het nationale recht voorlopige maatregelen te nemen in geval van een risico op ernstige schade. Dergelijke voorlopige maatregelen, waaronder bevelen tot beëindiging of herstel van een bepaalde vermeende inbreuk, mogen niet verder gaan dan hetgeen nodig is om ernstige schade te voorkomen in afwachting van de definitieve beslissing.** Coördinatoren voor digitale diensten moeten met name informatie kunnen zoeken en verkrijgen die zich op hun grondgebied bevindt, ook in het kader van gezamenlijke onderzoeken, met dien verstande dat de toezicht- en handhavingsmaatregelen met betrekking tot een aanbieder die onder de rechtsmacht van een andere lidstaat **of van de Commissie** valt, door de coördinator voor digitale diensten van die andere lidstaat moeten worden vastgesteld, in voorkomend geval in overeenstemming met de procedures voor grensoverschrijdende samenwerking, **of in voorkomend geval, door de Commissie.**

(78) De lidstaten moeten in hun nationale recht, in overeenstemming met het Unierecht en met name met deze verordening en het Handvest, de gedetailleerde voorwaarden en beperkingen vastleggen voor de uitoefening van de onderzoeks- en handhavingsbevoegdheden van hun coördinatoren voor digitale diensten en, in voorkomend geval, van andere bevoegde instanties in het kader van deze verordening.

(79) Bij de uitoefening van deze bevoegdheden moeten de bevoegde instanties zich houden aan de toepasselijke nationale voorschriften inzake procedures en aangelegenheden als de noodzaak van een voorafgaande toestemming van de rechter om bepaalde gebouwen te betreden en het wettelijk beroepsgeheim. Deze bepalingen moeten met name de eerbiediging van de grondrechten op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht, met inbegrip van het recht op verdediging, en het recht op eerbiediging van het privéleven waarborgen. In dit verband kunnen de garanties die in verband met de procedures van de Commissie uit hoofde van deze verordening worden geboden, als een passend referentiepunt dienen. Een voorafgaande, eerlijke en onpartijdige procedure moet worden gewaarborgd voordat een definitieve beslissing wordt genomen, met inbegrip van het recht van de betrokken personen om te worden gehoord en het recht op inzage van het dossier, met inachtneming van de vertrouwelijkheid en het beroeps- en zakengeheim, alsmede de verplichting om de beslissingen op zinvolle wijze te motiveren. Dit belet echter niet dat in naar behoren gemotiveerde gevallen van urgentie en onder passende voorwaarden en procedurele regelingen, maatregelen kunnen worden genomen. De uitoefening van de bevoegdheden moet ook in verhouding staan tot, onder meer, de aard en de totale feitelijke of potentiële schade die door de inbreuk of de vermoedelijke inbreuk wordt veroorzaakt. De bevoegde instanties moeten in beginsel rekening houden met alle relevante feiten en omstandigheden van de zaak, met inbegrip van de informatie die door de bevoegde instanties in andere lidstaten is verzameld.

(80) De lidstaten moeten ervoor zorgen dat schendingen van de in deze verordening neergelegde verplichtingen kunnen worden bestraft op een wijze die doeltreffend, evenredig en ontradend is, waarbij rekening wordt gehouden met de aard, de ernst, de herhaling en de duur van de schending, met het oog op het algemeen belang dat wordt nagestreefd, de omvang en het soort activiteiten dat wordt uitgevoerd, en met de economische capaciteit van de inbreukmaker. Bij de vaststelling van de sancties moet met name rekening worden gehouden met de vraag of de betrokken aanbieder van tussenhandelsdiensten systematisch of herhaaldelijk zijn verplichtingen uit hoofde van deze verordening niet nakomt, en, in voorkomend geval, met de vraag of hij in verschillende lidstaten actief is. **De maximumbedragen aan geldboeten en dwangsommen waarin deze verordening voorziet, moeten gelden voor elke inbreuk op deze verordening en onverminderd de modulering van de geldboeten of dwangsommen voor specifieke inbreuken. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat het opleggen van geldboeten of dwangsommen wegens inbreuken in elk afzonderlijk geval doeltreffend, evenredig en ontradend is door overeenkomstig deze verordening nationale regels en procedures vast te stellen, rekening houdend met alle bovengenoemde criteria betreffende de algemene voorwaarden voor het opleggen van geldboeten of dwangsommen.**

- (81) Met het oog op een doeltreffende handhaving van deze verordening moeten personen of vertegenwoordigende organisaties een klacht over de naleving van de in deze verordening **neergelegde verplichtingen** kunnen indienen bij de coördinator voor digitale diensten op het grondgebied waar zij de dienst hebben ontvangen, onverminderd de regels inzake rechtsmacht van deze verordening **en de toepasselijke regels voor de behandeling van klachten overeenkomstig de nationale beginselen van behoorlijk bestuur**. Klachten [...] **kunnen** een getrouw overzicht geven van de problemen in verband met de naleving van deze verordening door een bepaalde aanbieder van tussenhandelsdiensten en kunnen de coördinator voor digitale diensten ook op de hoogte brengen van eventuele andere transversale kwesties. De coördinator voor digitale diensten moet andere nationale bevoegde instanties en de coördinator voor digitale diensten van een andere lidstaat betrekken, en met name die van de lidstaat waar de betrokken aanbieder van tussenhandelsdiensten is gevestigd, indien de kwestie grensoverschrijdende samenwerking vereist.
- (82) De lidstaten moeten ervoor zorgen dat de coördinatoren voor digitale diensten maatregelen kunnen nemen die doeltreffend en evenredig zijn aan bepaalde bijzonder ernstige en aanhoudende inbreuken **op deze verordening**. Met name wanneer deze maatregelen van invloed kunnen zijn op de rechten en belangen van derden, zoals met name het geval kan zijn wanneer de toegang tot online-interfaces wordt beperkt, is het passend te eisen dat de maatregelen [...] aan aanvullende waarborgen worden onderworpen. Met name derden die mogelijk worden getroffen, moeten de mogelijkheid hebben om te worden gehoord en bevelen hiertoe mogen alleen worden uitgevaardigd wanneer de bevoegdheden om dergelijke maatregelen te nemen, zoals bepaald in andere besluiten van het Unierecht of in het nationale recht, bijvoorbeeld om de collectieve belangen van consumenten te beschermen, om ervoor te zorgen dat webpagina's die kinderpornografie bevatten of verspreiden snel worden verwijderd of om de toegang te blokkeren tot diensten die door een derde worden gebruikt om inbreuk te maken op een recht van intellectuele eigendom, niet redelijkerwijs beschikbaar zijn.

- (83) Een dergelijk bevel om de toegang te beperken mag niet verder gaan dan hetgeen nodig is om de doelstelling ervan te verwezenlijken. Daartoe moet het bevel tijdelijk zijn en in beginsel worden uitgevaardigd aan een aanbieder van tussenhandelsdiensten, zoals de betrokken aanbieder van de hostingdienst, van de internetdienst of het domeinregister of de registrerende instantie, die in een redelijke positie verkeert om die doelstelling te verwezenlijken zonder de toegang tot wettige informatie onnodig te beperken.
- (84) De coördinator voor digitale diensten moet regelmatig een verslag publiceren, **bijvoorbeeld op zijn website**, over de activiteiten die in het kader van deze verordening worden uitgevoerd. **Het verslag moet met name een overzicht bevatten van de ontvangen klachten en de follow-up daarvan, met vermelding van onder meer het totale aantal ontvangen klachten en het aantal klachten dat heeft geleid tot inleiding van een formeel onderzoek of tot doorgifte aan andere coördinatoren voor digitale diensten, zonder naar persoonsgegevens te verwijzen.** Aangezien de coördinator voor digitale diensten ook via het [...]systeem voor informatie-uitwisseling op de hoogte wordt gesteld van bevelen om actie te nemen tegen illegale inhoud of om informatie te verstrekken die bij deze verordening worden geregeld, moet hij in zijn jaarverslag het aantal en de categorieën van deze bevelen opnemen die door rechterlijke en administratieve instanties in zijn lidstaat aan de aanbieders van tussenhandelsdiensten zijn uitgevaardigd.

(84 -a) Bij gebrek aan een algemene verplichting voor de aanbieders van tussenhandelsdiensten om een fysieke aanwezigheid op het grondgebied van een van de lidstaten te garanderen, moet duidelijk worden gemaakt onder welke [...] **bevoegdheid** deze aanbieders vallen voor **het toezicht op en de handhaving van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen** [...] door de nationale bevoegde instanties **of door de Commissie, met inbegrip van rechtsmiddelen tegen hun beslissingen, overeenkomstig hoofdstuk IV van deze verordening. Deze bevoegdheid doet derhalve geen afbreuk aan de regels van internationaal privaatrecht betreffende rechtsmachtgeschillen en het recht dat van toepassing is op gerechtelijke procedures op grond van deze verordening die worden ingesteld door natuurlijke personen of rechtspersonen die geen nationale bevoegde instanties zijn, zoals procedures die door consumenten worden aangespannen voor de gerechten van de lidstaat waar zij hun woonplaats hebben overeenkomstig het recht van de Unie op het gebied van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken. Zij doet evenmin afbreuk aan andere regels inzake rechtsmacht die van toepassing zijn op verplichtingen van aanbieders van tussenhandelsdiensten krachtens ander Unierecht of nationaal recht in overeenstemming met het recht van de Unie, zoals de rechtsmacht inzake de toepassing en handhaving van het consumentenrecht of de rechtsmacht inzake geschillen over specifieke inhoud. Zij is ook alleen van toepassing op de verplichtingen die deze verordening oplegt aan tussenhandelsdiensten om de uitvaardigende instantie in kennis te stellen van het gevolg dat wordt gegeven aan de bevelen om op te treden tegen illegale inhoud en aan bevelen tot het verstrekken van informatie die overeenkomstig deze verordening zijn vastgesteld, maar niet op het bevel zelf.** Een aanbieder moet onder de [...] **bevoegdheid** vallen van de lidstaat waar zich zijn hoofdvestiging bevindt, dat wil zeggen waar de aanbieder zijn hoofdkantoor of wettelijke zetel heeft en waar de belangrijkste financiële functies en de operationele controle worden uitgeoefend. Ten aanzien van aanbieders die geen vestiging in de Unie hebben, maar die diensten in de Unie aanbieden en daarom binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen, moet de lidstaat waar deze aanbieders hun wettelijke vertegenwoordiger hebben aangewezen, **bevoegd** zijn, gelet op de functie van wettelijke vertegenwoordigers uit hoofde van deze verordening. Met het oog op de doeltreffende toepassing van deze verordening moeten alle lidstaten **of de Commissie, in voorkomend geval,** echter [...] **bevoegd** zijn ten aanzien van aanbieders die geen wettelijke vertegenwoordiger hebben aangewezen, op voorwaarde dat **een andere lidstaat of de Commissie tegen de aanbieder geen tenuitvoerleggingsprocedure voor dezelfde feiten heeft ingesteld**[...].

Daartoe moet elke lidstaat die ten aanzien van dergelijke aanbieders **bevoegd is** [...], alle andere lidstaten onverwijld in kennis stellen van de maatregelen die hij in het kader van de uitoefening van die **bevoegdheid** [...] heeft genomen, **via het systeem voor informatie-uitwisseling dat moet worden gebruikt voor alle communicatie tussen instanties uit hoofde van deze verordening. In dergelijke gevallen moet voorrang worden gegeven aan de vroegste procedures en moeten alle bestaande procedures in andere lidstaten met betrekking tot hetzelfde gedrag worden opgeschort.**

(84 -b) Om de doelstellingen van deze verordening te verwezenlijken, moet de doeltreffende publieke handhaving ervan worden gewaarborgd en moeten duidelijke regels worden vastgesteld voor de verdeling van de toezichts- en handhavingstaken tussen de nationale bevoegde instanties en de Commissie. De Commissie moet, met de steun van de nationale bevoegde instanties, verantwoordelijk zijn voor het toezicht op en de publieke handhaving van systemische kwesties, zoals kwesties met een grote impact op de collectieve belangen van de afnemers van de dienst, die met name verband houden met de verlening van tussenhandelsdiensten door zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines. Daarom moet de Commissie de bevoegdheid krijgen voor het toezicht op en de handhaving van alle zorgvuldigheidsverplichtingen voor aanbieders van zeer grote onlineplatforms of van zeer grote onlinezoekmachines. De Commissie moet als enige verantwoordelijk zijn voor de verplichtingen van die aanbieders om systeemrisico's te beheren als bedoeld in hoofdstuk III, afdeling 4, van deze verordening. In het geval van een afzonderlijke kwestie, zoals een individuele klacht of een individueel geval van slecht functioneren van een meldings- en actiesysteem waaruit geen systemische inbreuk blijkt, moeten de bevoegde instanties in de lidstaat van vestiging van aanbieders van dergelijke diensten bevoegd blijven - voor zover de Commissie hierover geen procedure heeft ingeleid - voor het toezicht op en de handhaving van de zorgvuldigheidsverplichtingen van die aanbieders, omdat de bevoegde instanties van de lidstaat van vestiging vaak in de beste positie verkeren om dergelijke gevallen te behandelen. Systemische inbreuken kunnen betrekking hebben op kwesties met een bijzondere ernst of een bijzonder risico, zoals die welke gevolgen hebben voor meerdere lidstaten, op ernstige herhaalde inbreuken, of op het ontbreken van op grond van deze verordening vereiste functionele systemen. Dit mag evenmin afbreuk doen aan de administratieve taken die zijn toegewezen aan de bevoegde instanties van de lidstaat van vestiging, zoals het doorlichten van onderzoekers.

(84 a) Gezien de grensoverschrijdende en sectoroverschrijdende relevantie van tussenhandelsdiensten is een hoog niveau van samenwerking noodzakelijk om te zorgen voor de consistente toepassing van deze verordening en de beschikbaarheid van relevante informatie voor de uitvoering van handhavingstaken via het systeem voor informatie-uitwisseling. De samenwerking kan verschillende vormen aannemen, afhankelijk van de betrokken kwesties, zonder afbreuk te doen aan specifieke gezamenlijke onderzoeksoefeningen. Het is in ieder geval noodzakelijk dat de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging van een aanbieder van tussenhandelsdiensten andere coördinatoren voor digitale diensten informeert over kwesties en onderzoeken in verband met de aanbieder en over maatregelen die ten aanzien van de aanbieder zullen worden genomen. Indien een bevoegde instantie in een lidstaat bovendien over relevante informatie beschikt voor een onderzoek dat wordt uitgevoerd door de bevoegde instanties in de lidstaat van vestiging, of in staat is dergelijke informatie te verzamelen die zich op haar grondgebied bevindt en waartoe de bevoegde instanties in de lidstaat van vestiging geen toegang hebben, moet de coördinator voor digitale diensten van de plaats van bestemming de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging tijdig bijstaan, onder meer door zijn onderzoeksbevoegdheden overeenkomstig de toepasselijke nationale procedures en het Handvest uit te oefenen. De adressaat van dergelijke onderzoeksmaatregelen moet zich daaraan houden en aansprakelijk zijn in geval van niet-naleving, en de bevoegde instanties in de lidstaat van vestiging moeten kunnen vertrouwen op de via wederzijdse bijstand verzamelde informatie om de naleving van deze verordening te waarborgen.

(85) [...] **De** coördinator voor digitale diensten **van de plaats van bestemming, met name op basis van ontvangen klachten of, in voorkomend geval, van de input van andere nationale bevoegde instanties, dan wel de raad in geval van kwesties waarbij ten minste drie lidstaten betrokken zijn, moet** de coördinator voor digitale diensten **van de plaats van vestiging kunnen verzoeken onderzoeks- of handhavingsmaatregelen** te nemen **ten aanzien van een onder zijn bevoegdheid vallende aanbieder. Wanneer één coördinator voor digitale diensten om dergelijke maatregelen verzoekt, moeten deze gebaseerd zijn op goed onderbouwd bewijsmateriaal waaruit blijkt dat er sprake is van een vermeende inbreuk met negatieve gevolgen voor de collectieve belangen van de afnemers van de dienst in zijn lidstaat of met een negatief maatschappelijk effect. De coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging moet een beroep kunnen doen op wederzijdse bijstand of de verzoekende coördinator voor digitale diensten om een gezamenlijk onderzoek kunnen verzoeken indien nadere informatie nodig is om een besluit te kunnen nemen.**[...] **De raad** moet de zaak aan de Commissie kunnen voorleggen in geval van een meningsverschil over de beoordelingen of de genomen of voorgestelde maatregelen of het niet-vaststellen van maatregelen **overeenkomstig deze verordening. Indien d**[...]e Commissie op basis van de door de betrokken instanties beschikbaar gestelde informatie **van oordeel is dat de voorgestelde maatregelen, met inbegrip van het voorgestelde niveau van geldboeten, niet kunnen zorgen voor een doeltreffende handhaving van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen, moet zij haar ernstige twijfels kenbaar kunnen maken en** de bevoegde coördinator voor digitale diensten kunnen verzoeken de zaak opnieuw te beoordelen en de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat binnen een bepaalde termijn aan **deze verordening** wordt voldaan. Deze mogelijkheid doet geen afbreuk aan de algemene taak van de Commissie om onder de controle van het Hof van Justitie van de Europese Unie overeenkomstig de Verdragen, toe te zien op de toepassing van het Unierecht, en waar nodig, dit te handhaven. [...]

(86) Om grensoverschrijdend toezicht op en onderzoek van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen waarbij meerdere lidstaten betrokken zijn, te bevorderen, moeten de coördinatoren voor digitale diensten van de plaats van vestiging via het systeem voor informatie-uitwisseling andere coördinatoren voor digitale diensten kunnen verzoeken om een gezamenlijk onderzoek naar een vermeende inbreuk op [...]deze verordening. Andere coördinatoren voor digitale diensten en, in voorkomend geval, andere bevoegde instanties moeten zich bij het door de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging voorgestelde onderzoek kunnen aansluiten, tenzij laatstgenoemde van oordeel is dat de deelname van een buitensporig aantal instanties afbreuk zou kunnen doen aan de doeltreffendheid van het onderzoek, rekening houdend met de kenmerken van de vermeende inbreuk en het ontbreken van rechtstreekse gevolgen voor de afnemers van de dienst in die lidstaten. Gezamenlijke onderzoeks[...]activiteiten kunnen een reeks [...]acties omvatten die door de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging moeten worden gecoördineerd in overeenstemming met de beschikbaarheid van de deelnemende instanties, zoals [...]gecoördineerde gegevensverzamelingsoefeningen, bundeling van middelen, taskforces, gecoördineerde [...]verzoeken om informatie of gemeenschappelijke inspecties van gebouwen. Alle bevoegde instanties die aan een gezamenlijke onderzoek deelnemen, moeten samenwerken met de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging, onder meer door hun onderzoeksbevoegdheden op hun grondgebied uit te oefenen, in overeenstemming met de toepasselijke nationale procedures. Het gezamenlijke onderzoek moet binnen een bepaalde termijn worden afgesloten met een eindverslag waarin rekening wordt gehouden met de bijdrage van alle deelnemende bevoegde instanties. Op basis van dit eindverslag moet de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging het voorlopige standpunt over de inbreuk meedelen, met inbegrip van de maatregelen die hij voornemens is vast te stellen of, in voorkomend geval, de maatregelen die andere bevoegde instanties in die lidstaat voornemens zijn vast te stellen. Ook kan de raad, indien hierom wordt verzocht door ten minste drie coördinatoren voor digitale diensten van de plaats van bestemming, een coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging aanbevelen een dergelijk gezamenlijk onderzoek in te stellen en aanwijzingen te geven over de organisatie ervan.

In een dergelijk geval kan de raad de zaak ook aan de Commissie voorleggen wanneer de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging weigert het onderzoek in te stellen en de raad het niet eens is met de gegeven motivering.[...]

[...]

- (88) Om een consistente toepassing van deze verordening te verzekeren, moet een onafhankelijke adviesgroep op EU-niveau worden opgericht, die aan de Commissie rapporteert en die helpt de acties van coördinatoren voor digitale diensten te coördineren. Die Europese Raad voor digitale diensten ("**de raad**") moet bestaan uit de coördinatoren voor digitale diensten, die de mogelijkheid hebben om ad-hocgedelegeerden van andere bevoegde instanties die op grond van deze verordening specifieke taken hebben, op hun vergadering uit te nodigen of aan te stellen, wanneer dit vereist is krachtens de hun op nationaal niveau toegewezen taken en bevoegdheden. Indien er meerdere deelnemers uit één lidstaat zijn, moet het stemrecht beperkt blijven tot één vertegenwoordiger per lidstaat.
- (89) De raad moet bijdragen tot het nastreven van een gezamenlijk perspectief van de EU over de consistente toepassing van deze verordening en tot het samenwerken tussen bevoegde instanties, onder meer door de Commissie en de coördinatoren voor digitale diensten te adviseren over gepaste onderzoeks- en handhavingsmaatregelen, met name ten opzichte van **de aanbieders van** zeer grote onlineplatforms **of van zeer grote onlinezoekmachines**. De raad moet ook bijdragen tot de opstelling van relevante modellen en gedragscodes en moet opkomende algemene tendensen in de ontwikkeling van digitale diensten in de Unie analyseren.
- (90) Hiertoe moet de raad adviezen, verzoeken en aanbevelingen aan coördinatoren voor digitale diensten of andere bevoegde nationale instanties kunnen vaststellen. Hoewel het niet juridisch bindend is, moet het besluit om hiervan af te wijken naar behoren worden gemotiveerd en kan het door de Commissie in overweging worden genomen bij de beoordeling of de betrokken lidstaat deze verordening naleeft.

- (91) De raad moet de vertegenwoordigers van de coördinatoren voor digitale diensten en mogelijke andere bevoegde instanties samenbrengen onder het voorzitterschap van de Commissie, met als doel bij hem ingediende kwesties te beoordelen in een volledig Europese dimensie. Met het oog op mogelijke horizontale elementen die relevant zijn voor de reguleringskaders op EU-niveau moet de raad de bevoegdheid krijgen om samen te werken met andere organen, bureaus, agentschappen en adviesgroepen van de EU die verantwoordelijkheden hebben op gebieden zoals gelijkheid, waaronder **gender**gelijkheid, non-discriminatie, gegevensbescherming, elektronische communicatie, audiovisuele diensten, detectie en onderzoek van fraude tegen de [...] **Unie**begroting wat betreft douanerechten, [...] consumentenbescherming, **of mededingingsrecht**, wanneer dit nodig is om zijn taken uit te voeren.
- (92) Via de voorzitter moet de Commissie zonder stemrecht deelnemen aan de raad. Via de voorzitter moet de Commissie verzekeren dat de agenda van de vergaderingen wordt opgesteld overeenkomstig de verzoeken van de leden van de raad zoals vastgelegd in het reglement en in overeenstemming met de in deze verordening vastgelegde plichten van de raad.
- (93) Gezien de noodzaak om steun voor de activiteiten van de raad te verzekeren, moet de raad kunnen vertrouwen op de deskundigheid en de personele middelen van de Commissie en van de bevoegde nationale instanties. De specifieke operationele regelingen voor de interne werking van de raad moeten verder worden gespecificeerd in het reglement van de raad.

- (94) Gezien het bereik en de impact van zeer grote onlineplatforms **of van zeer grote onlinezoekmachines** kan de niet-naleving van de op hen van toepassing zijnde specifieke verplichtingen een aanzienlijk aantal afnemers van de diensten in verschillende lidstaten treffen, wat kan leiden tot grote maatschappelijke schade, terwijl dergelijke tekortkomingen ook bijzonder complex te identificeren en aan te pakken kunnen zijn. **Daarom moet de Commissie, in samenwerking met de coördinatoren voor digitale diensten en de raad, de deskundigheid en de capaciteiten van de Unie ontwikkelen met betrekking tot de zeer grote onlineplatforms en de zeer grote onlinezoekmachines. De Commissie moet daarom in staat zijn de deskundigheid en de middelen van die instanties te coördineren en erop te vertrouwen, bijvoorbeeld door permanent of tijdelijk specifieke trends of problemen met betrekking tot een of meer zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines te analyseren. Om de deskundigheid en de capaciteiten van de Unie te ontwikkelen, kan de Commissie ook gebruikmaken van de deskundigheid en de capaciteiten van het Waarnemingscentrum voor de onlineplatformeconomie, zoals opgericht bij Besluit C(2018) 2392 van de Commissie van 26 april 2018, desbetreffende deskundigenorganen en excellentiecentra. De Commissie kan deskundigen met specifieke deskundigheid uitnodigen, onder wie met name erkende onderzoekers in de zin van artikel 31, vertegenwoordigers van agentschappen en organen van de Unie, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, verenigingen die gebruikers of het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen, internationale organisaties, deskundigen uit de particuliere sector en andere belanghebbenden.**

[...]

[...]

(96) De Commissie moet op eigen initiatief inbreuken kunnen onderzoeken in overeenstemming met de bevoegdheden waarin deze verordening voorziet, onder meer door toegang tot gegevens te vragen, informatie op te vragen of inspecties uit te voeren, en door gebruik te maken van de ondersteuning van de coördinatoren voor digitale diensten. Indien het toezicht door de bevoegde nationale instanties op individuele vermeende inbreuken wijst op systemische problemen, zoals problemen die een grote impact hebben op de collectieve belangen van de afnemers van de dienst, moeten de coördinatoren voor digitale diensten op basis van een naar behoren gemotiveerd verzoek die problemen aan de Commissie kunnen voorleggen. Dit verzoek moet ten minste alle noodzakelijke feiten en omstandigheden bevatten die de vermeende inbreuk en de systemische aard ervan ondersteunen. Afhankelijk van de uitkomst van haar eigen beoordeling moet de Commissie in staat zijn de nodige onderzoeks- en handhavingsmaatregelen uit hoofde van deze verordening te nemen, waaronder, in voorkomend geval, het starten van een onderzoek of het nemen van voorlopige maatregelen.

(97) [...] **Om haar taken doeltreffend te kunnen uitvoeren, moet de Commissie een beoordelingsmarge behouden ten aanzien van het besluit om een procedure in te leiden tegen een aanbieder van een zeer groot onlineplatform of van een zeer grote onlinezoekmachine.** Zodra de Commissie de procedure heeft ingeleid, moeten de coördinatoren voor digitale diensten van de plaats van vestiging worden uitgesloten van de uitoefening van hun onderzoeks- en handhavingsbevoegdheden met betrekking tot het **betreffende**[...] gedrag van de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine**, om dubbel werk, inconsistenties en risico's vanuit het oogpunt van het ne bis in idem-beginsel te vermijden. [...] **De Commissie moet de** coördinatoren voor digitale diensten **echter kunnen vragen om individueel of gezamenlijk bij te dragen aan het onderzoek. Ingevolge de plicht tot loyale samenwerking moet de coördinator voor digitale diensten al het mogelijke doen om gerechtvaardigde en evenredige verzoeken van de Commissie in het kader van een onderzoek in te willigen.**[...] **Bovendien moeten** de coördinator[...] voor digitale diensten **van de plaats van vestiging**, alsook de raad en, waar relevant, andere coördinatoren voor digitale diensten de Commissie alle nodige informatie en bijstand verlenen zodat zij haar taken doeltreffend kan uitvoeren [...], **met inbegrip van informatie die is verzameld in het kader van andere gegevensverzamelings- of gegevenstoegangsoefeningen, voor zover de rechtsgrondslag op basis waarvan de informatie is verzameld dit niet uitsluit.** [...] **Omgekeerd moet** de Commissie [...] **de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en de raad** op de hoogte houd[...] **en** van de uitoefening van haar bevoegdheden, **met name wanneer zij voornemens is de procedure in te leiden en haar onderzoeksbevoegdheden uit te oefenen. Bovendien moet de Commissie haar bezwaren tegen de betrokken aanbieders van zeer grote onlineplatforms of van zeer grote onlinezoekmachines meedelen.**

De raad moet zijn standpunt over de bezwaren en de beoordeling van de Commissie kenbaar maken, en de Commissie moet daarmee rekening houden[...] in de motivering die aan haar definitieve besluit ten grondslag ligt.

- (98) Met het oog op zowel de bijzondere uitdagingen die kunnen voortvloeien uit het streven naar naleving door **aanbieders van zeer grote onlineplatforms of van** zeer grote online**zoekmachines** als het belang van dit ook daadwerkelijk te doen, gezien hun omvang en impact en de schade die zij kunnen aanrichten, moet de Commissie beschikken over sterke onderzoeks- en handhavingsbevoegdheden zodat zij bepaalde van de in deze verordening vastgelegde regels kan onderzoeken, handhaven en monitoren, met volledige eerbiediging van het **grondrecht om te worden gehoord en om toegang te hebben tot het dossier in het kader van de handhavingsprocedures, en met volledige eerbiediging van het** evenredigheidsbeginsel en van de rechten en belangen van de betrokken partijen.

(99) **De Commissie moet de informatie kunnen opvragen die nodig is om de doeltreffende uitvoering en de naleving van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen in de gehele Unie te waarborgen.** De Commissie moet met name toegang hebben tot alle relevante documenten, gegevens en informatie die nodig zijn om onderzoeken in te stellen en uit te voeren en om toezicht te houden op de naleving van de relevante in deze verordening vastgelegde verplichtingen, ongeacht wie de eigenaar is van de betrokken documenten, gegevens of informatie, en ongeacht hun vorm of formaat, hun opslagmedium of de precieze plaats waar zij worden bewaard. De Commissie moet **door middel van een met redenen omkleed verzoek om informatie** rechtstreeks kunnen eisen dat **de**[...] betrokken **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine en alle andere natuurlijke of rechtspersonen die handelen voor doeleinden die verband houden met hun handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit en die redelijkerwijs op de hoogte kunnen zijn van informatie met betrekking tot de vermoedelijke inbreuk of de inbreuk, naargelang het geval**[...], alle relevante bewijsmateriaal, gegevens en informatie verstrekken. Daarnaast moet de Commissie bij elke overheidsinstantie, elk orgaan of elk agentschap in de lidstaat [...] **ten behoeve van deze verordening** alle relevante informatie kunnen opvragen. De Commissie moet [...] **door middel van uitoefening van haar onderzoeksbevoegdheden, zoals verzoeken om informatie of interviews,** toegang tot en verklaringen in verband met **documenten, gegevens, informatie,** databanken en algoritmen van relevante personen **kunnen** eisen, en met hun toestemming alle **natuurlijke of rechts**personen kunnen interviewen die in het bezit kunnen zijn van nuttige informatie, en de verklaringen **met alle technische middelen** kunnen opnemen. De Commissie moet tevens de bevoegdheid hebben om de inspecties te verrichten die noodzakelijk zijn om de relevante bepalingen van deze verordening te handhaven. Deze onderzoeksbevoegdheden zijn bedoeld als aanvulling op de mogelijkheid van de Commissie om coördinatoren voor digitale diensten en instanties van andere lidstaten om bijstand te vragen, bijvoorbeeld door informatie te verstrekken of bij de uitoefening van deze bevoegdheden.

(99 -a) De Commissie moet de nodige maatregelen kunnen nemen om toezicht te houden op de daadwerkelijke uitvoering en naleving van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen. Zo moet de Commissie onafhankelijke externe deskundigen, zoals auditoren, kunnen aanstellen om haar bij te staan in dit proces, onder meer, in voorkomend geval en indien daartoe besloten, van bevoegde instanties van de lidstaten, zoals instanties voor gegevensbescherming of consumentenbescherming. Bij de aanstelling van de externe deskundigen dient de Commissie erop toe te zien dat deze deskundigen hun rol op onafhankelijke wijze uitoefenen en dat zij geen belangenconflicten hebben.

(99 a) Voorlopige maatregelen kunnen een belangrijk instrument zijn om ervoor te zorgen dat, terwijl een onderzoek loopt, de onderzochte inbreuk niet leidt tot ernstige en onherstelbare schade voor de afnemers van diensten van zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines. Dit is een belangrijk instrument om ontwikkelingen te voorkomen die aan het einde van de procedure zeer moeilijk ongedaan kunnen worden gemaakt door een besluit van de Commissie. De Commissie moet derhalve de bevoegdheid hebben om bij besluit voorlopige maatregelen op te leggen in het kader van een procedure die is ingeleid met het oog op de eventuele vaststelling van een besluit van niet-naleving. Deze bevoegdheid moet gelden wanneer de Commissie een eerste vaststelling heeft gedaan van een inbreuk op de verplichtingen met betrekking tot zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines en er een risico bestaat op ernstige schade voor de afnemers van de dienst. Een besluit om voorlopige maatregelen op te leggen, moet uitsluitend gelden voor een bepaalde periode, hetzij tot de afronding van de procedure door de Commissie, hetzij voor een vaste termijn die indien noodzakelijk en passend kan worden verlengd.

(100) Naleving van de krachtens deze verordening opgelegde relevante verplichtingen moet kunnen worden gehandhaafd door geldboeten en dwangsommen. Hiertoe moeten gepaste niveaus van geldboeten en dwangsommen worden vastgesteld wegens niet-naleving van de verplichtingen en wegens inbreuk op de procedureregels, op basis van gepaste verjaringstermijnen. Aangezien het Hof van Justitie van de Europese Unie overeenkomstig het Verdrag alle besluiten van de Commissie uit hoofde van deze verordening kan toetsen, dient het Hof van Justitie onbeperkte rechtsmacht te hebben ten aanzien van geldboeten en dwangsommen krachtens artikel 261 van het Verdrag.

(100 a) Gezien de mogelijke aanzienlijke maatschappelijke gevolgen van een inbreuk op de verplichtingen die uitsluitend van toepassing zijn op zeer grote onlineplatforms en zeer grote onlinezoekmachines en om deze uitdagingen van het overheidsbeleid aan te gaan, is het noodzakelijk te voorzien in een systeem van verscherpt toezicht op alle maatregelen die worden genomen om inbreuken op deze verordening daadwerkelijk te beëindigen en te verhelpen. Zodra een inbreuk op een van de bepalingen van deze verordening die uitsluitend van toepassing is op zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines is vastgesteld en, waar nodig, bestraft, moet de Commissie de aanbieder van dat platform of van die zoekmachine dan ook verzoeken een gedetailleerd actieplan op te stellen om de gevolgen van de inbreuk in de toekomst te verhelpen. De Commissie dient, rekening houdend met het advies van de raad, vast te stellen of de in het actieplan opgenomen maatregelen volstaan om de inbreuk aan te pakken, mede ermee rekening houdend of de naleving van de betreffende gedragscode al dan niet tot de voorgestelde maatregelen behoort. De Commissie moet ook toezicht houden op alle verdere maatregelen die de betrokken aanbieder van een zeer groot onlineplatform of van een zeer grote onlinezoekmachine heeft genomen, zoals uiteengezet in zijn actieplan, en daarbij ook rekening houden met een onafhankelijke audit van de aanbieder. Indien de Commissie aan het einde van de uitvoering van het actieplan nog steeds van oordeel is dat de inbreuk niet volledig is verholpen of indien het actieplan ongeschikt wordt geacht, moet zij gebruik kunnen maken van alle onderzoeks- of handhavingsbevoegdheden uit hoofde van deze verordening, met inbegrip van dwangsommen ten aanzien van de aanbieder en het inleiden van de procedure om de toegang tot de inbreukmakende dienst te blokkeren.

(101) De betrokken **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform[...] **of van de zeer grote onlinezoekmachine** en andere personen die zijn onderworpen aan de uitoefening van de bevoegdheden van de Commissie wier belangen door een besluit kunnen worden geraakt, moeten in de gelegenheid worden gesteld voorafgaand opmerkingen te maken, en aan de gegeven besluiten moet ruime bekendheid worden gegeven. Het recht van verdediging van de betrokken partijen, met name het recht van inzage van het dossier, moet weliswaar worden gewaarborgd, maar het is van essentieel belang dat vertrouwelijke informatie wordt beschermd. Voorts moet de Commissie, terwijl zij de vertrouwelijkheid van de informatie verzekert, ervoor zorgen dat alle informatie die zij voor haar besluit gebruikt, openbaar wordt gemaakt zodat degene tot wie het besluit is gericht, de feiten en overwegingen die tot het besluit hebben geleid, kan begrijpen.

(101 -a) Om de geharmoniseerde toepassing en handhaving van deze verordening te waarborgen, is het belangrijk ervoor te zorgen dat de nationale instanties, met inbegrip van de nationale rechtbanken, over alle nodige informatie beschikken zodat hun beslissingen niet in strijd zijn met een besluit dat de Commissie op grond van deze verordening heeft vastgesteld. Dit geldt onverminderd lid 267 van het Verdrag.

(101 a) De doeltreffende handhaving en monitoring van deze verordening vereist een naadloze en realtime-uitwisseling van informatie tussen de coördinatoren voor digitale diensten, de raad en de Commissie, op basis van de informatiestromen en procedures waarin deze verordening voorziet. Dit kan in voorkomend geval ook de toegang van andere bevoegde instanties tot dit systeem rechtvaardigen. Aangezien de uitgewisselde informatie vertrouwelijk kan zijn of betrekking kan hebben op persoonsgegevens, moet zij tegelijkertijd beschermd blijven tegen ongeoorloofde toegang, overeenkomstig de doeleinden waarvoor de informatie is verzameld. Daarom moet alle communicatie tussen deze instanties plaatsvinden op basis van een betrouwbaar en beveiligd systeem voor informatie-uitwisseling, waarvan de details in een uitvoeringshandeling moeten worden vastgelegd. Het systeem voor informatie-uitwisseling kan gebaseerd zijn op bestaande instrumenten van de interne markt, voor zover deze op kosteneffectieve wijze de doelstellingen van deze verordening kunnen verwezenlijken.

(101 b) Onverminderd het recht van afnemers van diensten om zich te wenden tot een vertegenwoordiger overeenkomstig Richtlijn (EU) 2020/1828¹ of tot een andere vorm van vertegenwoordiging overeenkomstig het nationale recht, moeten afnemers van de diensten ook het recht hebben een rechtspersoon of een overheidsinstantie te machtigen hun in deze verordening vastgelegde rechten uit te oefenen. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om de rechten van afnemers van diensten in verband met de indiening van meldingen, het aanvechten van besluiten van aanbieders van tussenhandelsdiensten en het indienen van klachten tegen de aanbieders wegens inbreuk op deze verordening.

- (102) Met het oog op doeltreffendheid en efficiëntie moet de Commissie, bovenop de algemene evaluatie van de verordening die zij uitvoert binnen vijf jaar na inwerkingtreding, na de beginfase en op basis van de eerste drie jaar van toepassing van deze verordening, ook de activiteiten van de raad en zijn structuur evalueren.
- (103) Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad².

¹ **Richtlijn (EU) 2020/1828 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende representatieve vorderingen ter bescherming van de collectieve belangen van consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2009/22/EG** (PB L 409 van 4.12.2020, blz. 1).

² Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

- (104) Teneinde de doelstellingen van deze verordening te verwezenlijken, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag handelingen vast te stellen om deze verordening aan te vullen. Er moeten met name gedelegeerde handelingen worden vastgesteld met betrekking tot de criteria voor het aanmerken als zeer groot onlineplatform of als **zeer grote onlinezoekmachine en tot de** technische specificaties voor verzoeken om toegang. Het is van bijzonder belang dat de Commissie tot passende raadplegingen overgaat, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.
- (105) In deze verordening worden de door het Handvest erkende grondrechten nageleefd, alsook de grondrechten die de algemene beginselen van het Unierecht vormen. Derhalve moet deze verordening worden uitgelegd en toegepast in overeenstemming met deze grondrechten, met inbegrip van de vrijheid van meningsuiting en van informatie alsook de vrijheid en de pluriformiteit van de media. Bij de uitoefening van de in deze verordening vastgelegde bevoegdheden moeten alle betrokken overheidsinstanties in situaties waarin de relevante grondrechten in strijd zijn met elkaar, tot een eerlijk evenwicht tussen de betrokken rechten komen, overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel.

(106) Daar de doelstelling van deze verordening, te weten de goede werking van de interne markt en het verzekeren van een veilige, voorspelbare en vertrouwde onlineomgeving waarin de in het Handvest verankerde grondrechten naar behoren worden beschermd, niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt, omdat zij de vereiste harmonisatie en samenwerking niet kunnen behalen door alleen te handelen, maar vanwege de territoriale en personele omvang ervan beter door de Unie kan worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken.[...]

(107) De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is overeenkomstig artikel 42, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad¹ geraadpleegd en heeft op 10 februari 2021 een advies uitgebracht²,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

¹ **PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39.**

² **PB C, blz.**

Hoofdstuk I – Algemene bepalingen

Artikel 1

Onderwerp, **doelstellingen** en toepassingsgebied

0. Doel [...] van deze verordening [...] **is**

[...] bij te dragen tot de goede werking van de interne markt voor tussenhandelsdiensten **door** [...] **geharmoniseerde** regels **vast te stellen** [...] voor een veilige, voorspelbare en betrouwbare onlineomgeving, waarin de in het Handvest verankerde grondrechten doeltreffend worden beschermd.

1. Bij deze verordening worden geharmoniseerde regels vastgesteld over het aanbieden van tussenhandelsdiensten op de interne markt. In de verordening wordt met name het volgende bepaald:
 - a) een kader voor de voorwaardelijke vrijstelling van aansprakelijkheid van aanbieders van tussenhandelsdiensten;
 - b) regels over verplichtingen inzake gepaste zorgvuldigheid op maat van bepaalde specifieke categorieën aanbieders van tussenhandelsdiensten;
 - c) regels over de uitvoering en handhaving van deze verordening, ook met betrekking tot de samenwerking van en coördinatie tussen de bevoegde instanties.

[...] **Verplaatst naar lid 0**

3. Deze verordening is van toepassing op tussenhandelsdiensten die worden **aangeboden** aan afnemers van de dienst die gevestigd zijn in de EU **of zich daar bevinden**, ongeacht de vestigingsplaats van de aanbieder van de dienst.
4. Deze verordening is niet van toepassing op diensten die geen tussenhandelsdiensten zijn, noch op met betrekking tot dergelijke diensten opgelegde vereisten, ongeacht of de dienst wordt verleend via het gebruik van een tussenhandelsdienst.

4 a. Deze verordening laat de toepassing van Richtlijn 2000/31/EG onverlet.

5. Deze verordening is van toepassing onverminderd de regels die zijn vastgesteld bij **andere rechtshandelingen van de Unie ter regulering van andere aspecten van de levering van tussenhandelsdiensten op de interne markt, of die deze verordening specificeren en aanvullen, en met name** het volgende:

a) [...]

b) Richtlijn 2010/13/EU[...];

c) het EU-recht inzake auteursrechten en verwante rechten;

d) Verordening (EU) **2021**[...]/**784**[...];

[...]f) Verordening (EU) 2019/1148;

g) Verordening (EU) 2019/1150;

h) het EU-recht betreffende consumentenbescherming en productveiligheid, met inbegrip van Verordening (EU) 2017/2394;

i) het EU-recht betreffende de bescherming van persoonsgegevens, met name Verordening (EU) 2016/679 en Richtlijn 2002/58/EG;

j) het EU-recht op het gebied van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken, met name Verordening (EU) nr. 1215/2012 of enige andere EU-rechtshandeling betreffende het contractuele- en niet-contractuele-verbintenissenrecht;

- k) het EU-recht op het gebied van justitiële samenwerking in strafzaken, met name Verordening (EU).../... betreffende het Europees bevel tot verstrekking en het Europees bevel tot bewaring van elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken;**
- l) Richtlijn (EU).../... tot vaststelling van geharmoniseerde regels inzake de aanwijzing van wettelijke vertegenwoordigers ten behoeve van de bewijsgaring in strafprocedures.**

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder [...]:

- a) "dienst van de informatiemaatschappij[...]": **een** dienst[...] **in de zin van** [...]artikel 1, lid 1, punt b), van Richtlijn (EU) 2015/1535;
- b) "afnemer van de dienst": een natuurlijke of rechtspersoon die **al dan niet voor beroepsdoeleinden gebruik maakt van een tussenhandelsdienst, met name om informatie te verkrijgen of toegankelijk te maken**[...];
- c) "consument": een natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs-, handels-, **ambachts-** of beroepsactiviteit vallen;
- d) "diensten aanbieden in de EU": het in staat stellen van **natuurlijke** personen of rechts[...]personen in een of meer lidstaten om gebruik te maken van de diensten van de aanbieder van [...] **tussenhandels**diensten die een wezenlijke band met de EU heeft;

da) "[...]wezenlijke band": de band van een aanbieder van tussenhandelsdiensten met de Unie die ofwel voortvloeit uit diens [...]vestiging in de Unie, ofwel uit [...]specifieke feitelijke criteria, zoals:

- een aanzienlijk aantal [...] **afnemers van de dienst** in een of meer lidstaten **in verhouding tot de bevolking daarvan**; of
- activiteiten die gericht zijn op een of meerdere lidstaten;

e) "handelaar": iedere natuurlijke persoon of iedere privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke rechtspersoon die, ook via een andere persoon die in zijn naam of voor zijn rekening optreedt, handelt in het kader van de uitoefening van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

f) "tussenhandelsdienst": een van de volgende diensten **van de informatiemaatschappij**:

- een "mere conduit"-dienst die bestaat in het doorgeven in een communicatienetwerk van door een afnemer van de dienst verstrekte informatie, of in het verstrekken van toegang tot een communicatienetwerk;
- een "caching"-dienst die bestaat in het doorgeven in een communicatienetwerk van door een afnemer van de dienst verstrekte informatie, waarbij die informatie automatisch, tussentijds en tijdelijk wordt opgeslagen met als enige doel om de latere doorgifte van die informatie aan andere afnemers van de dienst op hun verzoek doeltreffender te maken;
- een "hosting"-dienst die bestaat in de opslag van de door een afnemer van de dienst verstrekte informatie, op diens verzoek;
- **"onlinezoekmachine": een dienst waarmee de afnemers van de dienst zoekvragen kunnen invoeren om zoekacties uit te voeren op in beginsel alle websites of alle websites in een bepaalde taal, op basis van een zoekvraag over eender welk onderwerp in de vorm van een trefwoord, een gesproken opdracht, een frase of andere input, en die resultaten in eender welk formaat oplevert met informatie over de opgevraagde inhoud;**

- g) "illegale inhoud": informatie die op zichzelf of door verwijzing naar een activiteit, met inbegrip van de verkoop van producten of het verlenen van diensten, niet in overeenstemming is met het Unierecht of met het **in overeenstemming met het Unierecht zijnde** recht van **een**[...] lidstaat, ongeacht het precieze voorwerp of de precieze aard van die wet;
- h) "onlineplatform": [...]een hostingdienst die, op verzoek van een afnemer van de dienst, informatie opslaat en verspreidt bij het publiek, tenzij die activiteit een kleine en louter bijkomende functie van een andere dienst is en om objectieve en technische redenen niet kan worden gebruikt zonder die andere dienst, en de integratie van de functie in de andere dienst geen manier is om de toepasbaarheid van deze verordening te omzeilen; [...]
- i) "verspreiding bij het publiek": het op verzoek van de afnemer van de dienst die de informatie heeft verstrekt, beschikbaar stellen van informatie aan een mogelijk onbeperkt aantal derde partijen;
- ia) "onlinemarktplaats": een onlineplatform waarmee consumenten op afstand overeenkomsten met handelaren kunnen sluiten;**
- j) "overeenkomst op afstand": een overeenkomst **in de zin van** [...]artikel 2, **punt** 7, van Richtlijn 2011/83/EU;

- k) "online-interface": software, met inbegrip van een website of onderdeel ervan, en apps, met inbegrip van mobiele apps;
- l) "coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging": de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat waar de aanbieder van een tussenhandelsdienst is gevestigd of waar zijn juridische vertegenwoordiger verblijft of gevestigd is;
- m) "coördinator voor digitale diensten van de plaats van bestemming": de coördinator voor digitale diensten van een lidstaat waar de tussenhandelsdienst wordt verleend;
- ma) "actieve afnemer van een onlineplatform": een afnemer van een dienst die een beroep op een onlineplatform doet door te verzoeken om inhoud te hosten of om door het platform gehoste en via zijn online-interface verspreide inhoud getoond te krijgen;**
- mb) "actieve afnemer van een onlinezoekmachine": een afnemer van een dienst die een beroep op een onlinezoekmachine doet door een zoekopdracht te geven en door te verzoeken om op zijn online-interface geïndexeerde en gepresenteerde inhoud getoond te krijgen;**
- n) "reclame": informatie die is ontworpen om het bericht van een rechtspersoon of natuurlijke persoon te promoten, ongeacht of dit om commerciële of niet-commerciële doeleinden is, en die door een onlineplatform tegen vergoeding op zijn online-interface [...] **gepresenteerd** wordt, met als specifiek doel die informatie te promoten;
- o) "aanbevelingssysteem": een volledig of gedeeltelijk geautomatiseerd systeem dat door een onlineplatform wordt gebruikt om in zijn online-interface specifieke informatie aan afnemers van de dienst voor te stellen, onder meer als gevolg van een zoekopdracht die de afnemer heeft uitgevoerd of anderszins, en dat de relatieve volgorde of het belang van de weergegeven informatie bepaalt;

- p) "inhoudsmoderatie": de door aanbieders van tussenhandelsdiensten **al dan niet geautomatiseerd** uitgevoerde activiteiten die **met name** gericht zijn op het opsporen, identificeren en aanpakken van illegale inhoud of informatie die niet verenigbaar is met hun algemene voorwaarden, die wordt verstrekt door afnemers van de dienst, met inbegrip van maatregelen die gevolgen hebben voor de beschikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid van die illegale inhoud of die informatie, zoals demotie, **demonetisering**, blokkering van toegang ertoe, of verwijdering ervan, of voor het vermogen van afnemers om die informatie te verstrekken, zoals de beëindiging of opschorting van een account van een afnemer;
- q) "algemene voorwaarden": alle algemene voorwaarden of [...] **clausules**, ongeacht hun naam of vorm, die van toepassing zijn op de contractuele relatie tussen de aanbieder van tussenhandelsdiensten en de afnemers van de diensten[...];
- r) **"omzet": het door een onderneming overeenkomstig artikel 5, lid 1, van Verordening (EG) nr. 139/2004 gegenereerd bedrag.**

Hoofdstuk II – Aansprakelijkheid van aanbieders van tussenhandelsdiensten

Artikel 3

"Mere conduit" (doorgeefluik)

1. Indien een dienst van de informatiemaatschappij bestaat in het doorgeven in een communicatienetwerk van door een afnemer van de dienst verstrekte informatie, of in het verschaffen van toegang tot een communicatienetwerk, is de aanbieder van de dienst niet aansprakelijk voor de doorgegeven **of bezochte** informatie, op voorwaarde dat:
 - a) het initiatief tot doorgifte niet bij de aanbieder van de dienst ligt;
 - b) de ontvanger van de doorgegeven informatie niet door de aanbieder van de dienst wordt geselecteerd; en
 - c) de doorgegeven informatie niet door de aanbieder van de dienst wordt geselecteerd of gewijzigd.
2. Het doorgeven van informatie en het verschaffen van toegang in de zin van lid 1 omvatten de automatische, tussentijdse en tijdelijke opslag van de doorgegeven informatie, voor zover die opslag uitsluitend dient om de doorgifte in het communicatienetwerk te bewerkstelligen en niet langer duurt dan redelijkerwijs voor de doorgifte nodig is.
3. Dit artikel doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor een rechtbank of een administratieve instantie om in overeenstemming met het rechtsstelsel van de lidstaat te eisen dat de aanbieder van de dienst een inbreuk beëindigt of voorkomt.

Artikel 4

"Caching" en onlinezoekmachines

1. Indien een dienst van de informatiemaatschappij bestaat in het doorgeven in een communicatienetwerk van door een afnemer van de dienst verstrekte informatie, **of van een onlinezoekmachine**, is de aanbieder van de dienst noch aansprakelijk voor de automatische, tussentijdse en tijdelijke opslag van die informatie, indien deze opslag enkel geschiedt om latere doorgifte van die informatie aan andere afnemers van de dienst op hun verzoek doeltreffender te maken, **noch voor de zoekresultaten waarmee de informatie over de door de afnemer van de dienst opgevraagde inhoud gelokaliseerd wordt**, mits:
 - a) de aanbieder van de dienst de informatie niet wijzigt;
 - b) de aanbieder van de dienst de toegangsvoorwaarden voor de informatie in acht neemt;
 - c) de aanbieder van de dienst de alom erkende en in de sector gangbare regels betreffende de bijwerking van de informatie naleeft;
 - d) de aanbieder van de dienst niets wijzigt aan het alom erkende en in de sector gangbare rechtmatige gebruik van technologie voor het verkrijgen van gegevens over het gebruik van de informatie; en
 - e) de aanbieder van de dienst prompt handelt om de door hem opgeslagen, **geïndexeerde of gelokaliseerde** informatie te verwijderen of de toegang daartoe te blokkeren, zodra hij er daadwerkelijk kennis van heeft dat de informatie verwijderd is van de plaats waar zij zich oorspronkelijk in het net bevond of de toegang daartoe is geblokkeerd, of zodra een rechtbank of administratieve instantie heeft gelast de informatie te verwijderen of de toegang daartoe te blokkeren.
2. Dit artikel doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor een rechtbank of een administratieve instantie om in overeenstemming met het rechtsstelsel van de lidstaat te eisen dat de aanbieder van de dienst een inbreuk beëindigt of voorkomt.

Artikel 5

Hosting

1. Indien een dienst van de informatiemaatschappij bestaat in de opslag van de door een afnemer van de dienst verstrekte informatie, is de aanbieder van de dienst niet aansprakelijk voor de op verzoek van de afnemer van de dienst opgeslagen informatie, mits:
 - a) de aanbieder van de dienst niet daadwerkelijk kennis heeft van de onwettige activiteit of illegale inhoud en, wanneer het een schadevergoedingsvordering betreft, geen kennis heeft van feiten of omstandigheden waaruit het onwettige karakter van de activiteit of de illegale inhoud duidelijk blijkt; of
 - b) de aanbieder van de dienst, zodra hij van het bovenbedoelde daadwerkelijk kennis heeft of besef krijgt, prompt handelt om de illegale inhoud te verwijderen of de toegang daartoe te blokkeren.
2. Lid 1 is niet van toepassing ingeval de afnemer van de dienst op gezag of onder toezicht van de aanbieder van de dienst handelt.
3. Lid 1 is niet van toepassing met betrekking tot aansprakelijkheid krachtens wetgeving inzake consumentenbescherming, [...] **ingeval een onlinemarktplaats** de specifieke informatie [...] toont of anderszins de betrokken specifieke transactie mogelijk maakt op een wijze die een gemiddelde [...] consument zou doen geloven dat de informatie, of het product dat of de dienst die het voorwerp van de transactie is, wordt verstrekt hetzij door de online[...] **marktplaats** zelf, hetzij door een afnemer van de dienst die op gezag of onder toezicht van de aanbieder van de dienst handelt.
4. Dit artikel doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor een rechtbank of een administratieve instantie om in overeenstemming met het rechtsstelsel van de lidstaat te eisen dat de aanbieder van de dienst een inbreuk beëindigt of voorkomt.

Artikel 6

Vrijwillige onderzoeken op eigen initiatief en naleving van de wetgeving

Aanbieders van tussenhandelsdiensten worden niet geacht te zijn uitgesloten van de in de artikelen 3, 4 en 5 bedoelde vrijstellingen van aansprakelijkheid louter omdat zij **te goeder trouw en op zorgvuldige wijze** vrijwillige onderzoeken op eigen initiatief of andere activiteiten uitvoeren die zijn gericht op het opsporen, identificeren en verwijderen van, of het blokkeren van de toegang tot, illegale inhoud, of omdat zij de nodige maatregelen nemen om de vereisten van het EU-recht na te leven, waaronder de in deze verordening vastgestelde vereisten.

Artikel 7

Geen algemene verplichtingen inzake toezicht of actieve vaststelling van feiten

Aanbieders van tussenhandelsdiensten wordt geen algemene verplichting opgelegd om toe te zien op de informatie die zij doorgeven of opslaan, noch om actief op zoek te gaan naar feiten of omstandigheden die op illegale activiteiten duiden.

Artikel 8

Bevelen om tegen illegale inhoud op te treden

1. Bij ontvangst van een door de relevante nationale gerechtelijke of administratieve instanties op basis van het van toepassing zijnde Unierecht of op basis van met het Unierecht [...] **overeenstemmend** nationaal recht uitgegeven bevel om tegen specifieke illegale inhoud op te treden, brengen aanbieders van tussenhandelsdiensten de uitvaardigende instantie **of een andere in het bevel genoemde instantie** onverwijld op de hoogte van het gevolg dat **aan het bevel** is gegeven, met de vermelding [...] **of en wanneer het bevel [...] tot uitvoering is gebracht [...], en indien dat niet gedaan is de reden waarom.**
2. De lidstaten zorgen ervoor dat **bij uitvaardiging aan de aanbieder** de in lid 1 genoemde bevelen **ten minste** aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - a) de bevelen bevatten [...] de volgende elementen:
 - i) [...] een motivering waarin wordt uitgelegd waarom de informatie illegale inhoud is, onder verwijzing naar [...] **een of meerdere** specifieke **bepalingen** van het EU-recht of het nationaal recht die overtreden zijn;
 - ii) [...] [...] informatie waarmee de aanbieder van **tussenhandelsdiensten** [...] de betrokken illegale inhoud kan **identificeren en lokaliseren, zoals een of meerdere exacte uniforme internetadressen (URL);**
 - iii) [...] informatie over beroepsmogelijkheden waarover de aanbieder en de afnemer van de dienst die de inhoud bevatte, beschikken;
 - iv) **in voorkomend geval vermelding van de instantie waaraan de informatie over het aan de bevelen gegeven gevolg moet worden verschaft;**

- b) het territoriale toepassingsgebied van het bevel, op basis van de van toepassing zijnde regels van EU-recht en nationaal recht, met inbegrip van het Handvest, en, waar relevant, algemene beginselen van internationaal recht, is niet groter dan wat strikt noodzakelijk is om de doelstelling te halen;
- c) het bevel wordt [...] **uitgevaardigd in een van de** door de aanbieder van de dienst **overeenkomstig artikel 10, lid 3, aangegeven talen of in een andere, onderling door de uitvaardigende instantie en de aanbieder van de dienst overeengekomen officiële taal van de Unie**, en wordt verstuurd naar het overeenkomstig artikel 10 door **deze [...] laatste [...] aangewezen** elektronisch contactpunt. **Indien het bevel niet gesteld is in de door de aanbieder van de dienst opgegeven taal noch in een andere onderling overeengekomen taal, kan het gesteld worden in de taal van de uitvaardigende instantie, mits vergezeld van een vertaling van ten minste de onder a) en b) genoemde elementen.**

2 a. De uitvaardigende instantie of in voorkomend geval de in het bevel vermelde instantie zendt het bevel en de van de aanbieder van tussenhandelsdiensten ontvangen informatie over het aan het bevel gegeven gevolg, door aan de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat van de uitvaardigende instantie.

3. **D[...]e coördinator voor digitale diensten van [...] die lidstaat [...]** stuurt **na ontvangst van het bevel van** de gerechtelijke of administratieve instantie onmiddellijk een kopie van de in lid 1 vermelde bevelen naar alle andere coördinatoren voor digitale diensten via het overeenkomstig artikel 67 opgezette systeem.

- 3 a. Aanbieders van tussenhandelsdiensten stellen de afnemer van de dienst die de inhoud heeft verstrekt, uiterlijk op het tijdstip dat gevolg aan het bevel is gegeven, in kennis van de ontvangen order en het daaraan gegeven gevolg, of, in voorkomend geval, op het door de uitvaardigende instantie in haar bevel bepaalde tijdstip. Deze kennisgeving aan de afnemer van de dienst omvat ten minste de motivering, de verhaalmogelijkheden en het territoriale toepassingsgebied van het bevel, zoals overeenkomstig lid 2 opgenomen in het bevel.**
- 4. Dit artikel laat het nationale burgerlijk en strafprocesrecht onverlet. [...]**

Artikel 9

Bevelen tot verstrekking van informatie

1. Bij ontvangst van een door de relevante nationale gerechtelijke of administratieve instanties op basis van het van toepassing zijnde Unierecht of op basis van met het Unierecht [...] **overeenstemmend** nationaal recht uitgegeven bevel tot verstrekking van [...] specifieke [...] informatie over één of meerdere specifieke individuele afnemers van de dienst, brengen aanbieders van tussenhandelsdiensten de instantie **die het bevel uitvaardigt of een andere in het bevel genoemde instantie** onverwijld op de hoogte [...] van het gevolg dat aan het bevel is gegeven, **waarbij wordt aangegeven wanneer dat gedaan is en indien geen gevolg is gegeven, de reden waarom.**
2. De lidstaten zorgen ervoor dat de in lid 1 genoemde bevelen **bij uitvaardiging aan de aanbieder** aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - a) het bevel bevat de volgende elementen:
 - i)** [...] een motivering waarin wordt uitgelegd waarvoor de informatie is vereist en waarom het vereiste om de informatie te verstrekken nodig en evenredig is om vast te stellen dat de afnemers van de tussenhandelsdiensten het van toepassing zijnde EU-recht of nationaal recht naleven, tenzij een dergelijke motivering niet kan worden verstrekt om redenen met betrekking tot de preventie, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten;
 - ii)** [...] informatie over beroepsmogelijkheden waarover de aanbieder en de afnemers van de betrokken dienst beschikken;
 - iii) in voorkomend geval vermelding van de instantie waaraan de informatie over het aan de bevelen gegeven gevolg moet worden verschaft;**
 - b) het bevel vereist alleen dat de aanbieder van de dienst informatie verstrekt die al is verzameld met als doel de dienst te verlenen en waarover hij controle heeft;

- c) het bevel wordt [...] **uitgevaardigd in een van de** door de aanbieder van de dienst **overeenkomstig artikel 10, lid 3,** aangegeven **talen of in een andere, onderling door de uitvaardigende instantie en de aanbieder van de dienst overeengekomen officiële taal van de Unie,** en wordt verstuurd naar het overeenkomstig artikel 10 door **deze laatste aangewezen** [...] elektronisch contactpunt. **Indien het bevel niet gesteld is in de door de aanbieder van de dienst opgegeven taal noch in een andere onderling overeengekomen taal, kan het gesteld worden in de taal van de uitvaardigende instantie, mits vergezeld van een vertaling van ten minste de onder a) en b) genoemde elementen.**[...]

2 a. De uitvaardigende instantie of in voorkomend geval de in het bevel vermelde instantie zendt het bevel en de van de aanbieder van tussenhandelsdiensten ontvangen informatie over het aan het bevel gegeven gevolg, door aan de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat van de uitvaardigende instantie.

3. **D[...]e coördinator voor digitale diensten van die [...]lidstaat** stuurt [...] **na ontvangst van het bevel van** de gerechtelijke of administratieve instantie onmiddellijk een kopie van het in lid 1 vermelde bevel naar alle coördinatoren voor digitale diensten via het overeenkomstig artikel 67 opgezette systeem.

3 a. Aanbieders van tussenhandelsdiensten stellen de afnemer van de betrokken dienst uiterlijk op het tijdstip dat gevolg aan het bevel is gegeven, in kennis van de ontvangen order en het daaraan gegeven gevolg, of, in voorkomend geval, op het door de uitvaardigende instantie in haar bevel bepaalde tijdstip. Deze kennisgeving aan de afnemer van de dienst omvat ten minste de motivering en de verhaalmogelijkheden, zoals overeenkomstig lid 2 opgenomen in het bevel.

4. **Dit artikel laat het nationale burgerlijk en strafprocesrecht onverlet.** [...]

Hoofdstuk III

Verplichtingen inzake gepaste zorgvuldigheid voor een transparante en veilige onlineomgeving

AFDELING 1

OP ALLE AANBIEDERS VAN TUSSENHANDELSDIENSTEN VAN TOEPASSING ZIJNDE BEPALINGEN

Artikel 10

Elektronisch c[...]ontactpunt[...]

1. Aanbieders van tussenhandelsdiensten [...] **stellen** een centraal **elektronisch** contactpunt **in** waarmee voor de toepassing van deze verordening rechtstreeks via elektronische weg kan worden gecommuniceerd met de instanties van de lidstaten, de Commissie en de in artikel 47 vermelde raad.
2. Aanbieders van tussenhandelsdiensten stellen de informatie ter beschikking die nodig is om hun **centraal [...]elektronisch** contactpunt[...] gemakkelijk te identificeren en ermee te communiceren. **De informatie moet eenvoudig toegankelijk zijn.**
3. Aanbieders van tussenhandelsdiensten vermelden in de in lid 2 bedoelde informatie de officiële taal of talen van de EU die, **naast een door een zo groot mogelijk aantal EU-burgers breed verstane taal,** [...] kan of kunnen worden gebruikt om met hun **elektronisch** contactpunt[...] te communiceren. Hiertoe moet ten minste een van de officiële talen behoren van de lidstaat waarin de aanbieder van tussenhandelsdiensten zijn hoofdvestiging heeft of waar zijn wettige vertegenwoordiger verblijft of is gevestigd.

Artikel 11

Wettelijke vertegenwoordiger

1. Aanbieders van tussenhandelsdiensten die geen vestiging in de EU hebben maar die diensten in de EU aanbieden, stellen schriftelijk een rechtspersoon of natuurlijke persoon aan als hun wettelijke vertegenwoordiger in een van de lidstaten waar de verlener zijn diensten aanbiedt.
2. Aanbieders van tussenhandelsdiensten geven hun wettelijke vertegenwoordiger de bevoegdheid om naast of in plaats van de aanbieder van de dienst te worden geraadpleegd door de **bevoegde** instanties van de lidstaten, de Commissie en de raad over alle kwesties die nodig zijn voor de ontvangst, naleving en handhaving van besluiten die krachtens deze verordening zijn uitgegeven. Aanbieders van tussenhandelsdiensten verlenen hun wettelijke vertegenwoordiger de nodige bevoegdheden en **voldoende middelen** om samen te werken met de **bevoegde** instanties van de lidstaten, de Commissie en de raad en om deze besluiten na te leven.
3. De aangewezen wettelijke vertegenwoordiger kan aansprakelijk worden gesteld voor niet-naleving van verplichtingen krachtens deze verordening, onverminderd de aansprakelijkheid van de aanbieder van tussenhandelsdiensten en de rechtsvorderingen die tegen deze laatste kunnen worden ingesteld.
4. Aanbieders van tussenhandelsdiensten delen de naam, het adres, het e-mailadres en het telefoonnummer van hun wettelijke vertegenwoordiger mee aan de coördinator voor digitale diensten in de lidstaat waar die wettelijke vertegenwoordiger verblijft of is gevestigd. Zij zorgen ervoor dat die informatie **openbaar beschikbaar, gemakkelijk toegankelijk, nauwkeurig** en actueel is.
5. De aanwijzing van een wettelijke vertegenwoordiger binnen de EU krachtens lid 1 leidt niet tot vestiging in de EU.

Artikel 12

Algemene voorwaarden

1. Aanbieders van tussenhandelsdiensten nemen informatie over eventuele beperkingen die zij aan het gebruik van hun dienst opleggen met betrekking tot door de afnemers van de dienst verstrekte informatie, op in hun algemene voorwaarden. Deze informatie omvat gegevens over eventuele beleidsmaatregelen, procedures, maatregelen en instrumenten die worden ingezet voor inhoudsmoderatie, met inbegrip van algoritmische besluitvorming en menselijke controle. De informatie wordt in duidelijke, **gewone, begrijpelijke** en ondubbelzinnige taal geschreven en is openbaar beschikbaar in een gemakkelijk toegankelijk **en machinaal leesbaar** formaat.
 - 1 a. Indien een tussenhandelsdienst in de eerste plaats gericht is op minderjarigen of overwegend door hen gebruikt wordt, legt de aanbieder van die dienst de voorwaarden en beperkingen voor het gebruik van de dienst uit op een voor minderjarigen begrijpelijke wijze, in voorkomend geval met inbegrip van de voorwaarden en beperkingen die worden opgelegd om de verplichtingen uit hoofde van deze verordening na te komen.**
2. Aanbieders van tussenhandelsdiensten handelen op een voorzichtige, objectieve en evenredige wijze bij de toepassing en handhaving van de in lid 1 vermelde beperkingen, met gepaste aandacht voor de rechten en gerechtvaardigde belangen van alle betrokken partijen, waaronder de in het Handvest verankerde [...]grondrechten van de afnemers van de dienst.

Artikel 13

Rapportageverplichtingen inzake transparantie voor aanbieders van tussenhandelsdiensten

1. Aanbieders van tussenhandelsdiensten [...] **maken** ten minste een keer per jaar **in een specifiek deel van hun online-interface** duidelijke **en** [...] gemakkelijk te begrijpen [...] rapporten **openbaar beschikbaar** over eventuele inhoudsmoderatie die zij tijdens de betrokken periode hebben uitgevoerd. Deze rapporten bevatten, waar van toepassing, met name informatie over het volgende:
 - a) **voor aanbieders van tussenhandelsdiensten**, het aantal van instanties van de lidstaten ontvangen bevelen, met inbegrip van bevelen uitgevaardigd overeenkomstig de artikelen 8 en 9, **ingedeeld naar het soort illegale inhoud**, [...] en de [...] tijd die **gemiddeld** nodig is om de in die bevelen vermelde actie te ondernemen;
 - b) **voor aanbieders van hostingdiensten**, het aantal overeenkomstig artikel 14 gedane meldingen, ingedeeld volgens de soort vermeende illegale inhoud, de actie die is ondernomen als gevolg van de meldingen, met een onderscheid tussen actie die is ondernomen op basis van de wet dan wel de algemene voorwaarden van de aanbieder, **en voorts het aantal door betrouwbare flaggers gedane meldingen, het aantal uitsluitend met behulp van geautomatiseerde middelen verwerkte meldingen**, en de [...] tijd die **gemiddeld** nodig is om de actie te ondernemen;

- c) **voor aanbieders van tussenhandelsdiensten, in voorkomend geval**, de inhoudsmoderatie die is uitgevoerd op initiatief van de aanbieders van de dienst, met inbegrip van het aantal [...] **verwijderingen of andere beperkingen van de beschikbaarheid**, [...] zichtbaarheid en toegankelijkheid van door de afnemers van de dienst verstrekte informatie en het vermogen van de afnemers om **via de dienst** informatie te verstrekken, **en verdere gerelateerde beperkingen op de dienst. De gerapporteerde informatie wordt [...] ingedeeld naar soort illegale inhoud of schending van de algemene voorwaarden van de aanbieder van de dienst, naar detectiemethode, en naar soort toegepaste beperking**[...];
- d) **voor aanbieders van tussenhandelsdiensten, in voorkomend geval**, het aantal klachten dat via de interne klachtenafhandelingssystemen is ontvangen overeenkomstig de algemene voorwaarden van de aanbieder en, voor aanbieders van onlineplatforms, tevens overeenkomstig [...] artikel 17, alsmede de basis voor deze klachten, de met betrekking tot deze klachten genomen besluiten, de [...] tijd die **gemiddeld** nodig is om deze besluiten te nemen, en het aantal gevallen waarin deze besluiten zijn teruggedraaid.

2. Lid 1 **van dit artikel** is niet van toepassing op aanbieders van tussenhandelsdiensten die micro- of kleine ondernemingen zijn in de zin van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG **en geen zeer grote onlineplatforms in de zin van artikel 25 van deze verordening**.

3. **De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen voor de opstelling van modellen voor het formulier, de inhoud en andere gegevens van de rapporten krachtens lid 1, onder meer geharmoniseerde rapportagermijnen. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 70 bedoelde raadplegingsprocedure.**

AFDELING 2

AANVULLENDE BEPALINGEN DIE VAN TOEPASSING ZIJN OP AANBIEDERS VAN HOSTINGDIENSTEN, AANBIEDERS VAN ONLINEPLATFORMS INBEGREPEN

Artikel 14

Meldings- en actieprocedures

1. Aanbieders van hostingdiensten voeren procedures in om personen of entiteiten in staat te stellen hen op de hoogte te brengen van de aanwezigheid op hun dienst van specifieke informatie die de persoon of entiteit als illegale inhoud beschouwt. Die procedures moeten gemakkelijk toegankelijk en gebruikersvriendelijk zijn en indiening met uitsluitend elektronische middelen mogelijk maken.
2. De in lid 1 bedoelde procedures vergemakkelijken de indiening van voldoende nauwkeurige en gepast omschreven meldingen[...]. Hiertoe nemen de aanbieders **van hostingdiensten** de nodige maatregelen om de indiening van meldingen die elk van de volgende elementen bevatten, mogelijk te maken en te vergemakkelijken:
 - a) een[...] **voldoende gemotiveerde** verklaring van de redenen waarom de persoon of entiteit **aanvoert**[...] dat de betrokken informatie illegale inhoud is;
 - b) een duidelijke vermelding van de elektronische locatie van die informatie, [...] **zoals** de exacte URL of URL's, en, waar nodig, bijkomende informatie die de identificatie van de illegale inhoud mogelijk maakt;
 - c) de naam en een e-mailadres van de persoon of entiteit die de melding doet, behalve bij informatie waarvan wordt geacht dat zij een van de in de artikelen 3 tot en met 7 van Richtlijn 2011/93/EU beschreven strafbare feiten omvat;
 - d) een verklaring van de overtuiging te goeder trouw van de persoon of entiteit die de melding doet dat de informatie en beweringen hierin nauwkeurig en volledig zijn.

3. De in lid 2 **van dit artikel bedoelde meldingen[...]** op basis waarvan een **zorgvuldige aanbieder van hostingdiensten de onwettigheid van de betrokken inhoud** kan vaststellen, worden verondersteld, met het oog op de toepassing van artikel 5, aanleiding te geven tot werkelijke kennis of bekendheid van de informatie in kwestie.
4. Ingeval de melding [...]elektronische **contactgegevens** [...]bevat van de persoon of entiteit die deze heeft ingediend, stuurt de aanbieder van hostingdiensten die persoon of entiteit [...]**onverwijld** een ontvangstbevestiging van de melding.
5. De aanbieder van de dienst geeft die persoon of entiteit ook onverwijld kennis van zijn besluit met betrekking tot de informatie waarop de melding betrekking heeft en verschaft daarbij informatie over de beroepsmogelijkheden in verband met de melding.
6. Aanbieders van hostingdiensten verwerken alle meldingen die zij via de in lid 1 vermelde procedures ontvangen en nemen hun besluiten over de informatie waarop de melding betrekking heeft, op een tijdige, zorgvuldige en objectieve wijze. Ingeval zij voor die verwerking of besluitvorming geautomatiseerde middelen gebruiken, geven zij in de in lid **5**[...] vermelde kennisgeving informatie over dit gebruik.

Artikel 15

Motivering

1. Aanbieders van hostingdiensten geven alle betrokken afnemers van de dienst een duidelijke en specifieke motivering voor elk van de volgende opgelegde beperkingen:

- a) beperking van de zichtbaarheid van specifieke door de afnemer van de dienst verstrekte informatie, met inbegrip van verwijdering van inhoud of blokkering van de toegang tot inhoud;**
- b) opschorting, beëindiging of andere beperking van geldelijke betalingen (monetisering);**
- c) gehele of gedeeltelijke opschorting of beëindiging van de dienstverrichting;**
- d) opschorting of beëindiging van de accounts van de afnemer.**

Dit lid is louter van toepassing in het geval dat de aanbieder over de relevante elektronische contactgegevens beschikt. Het lid is ten laatste van toepassing op het moment dat de beperking wordt opgelegd, ongeacht waarom of hoe die is opgelegd.

[...]

2. De in lid 1 bedoelde motivering bevat ten minste de volgende gegevens:
- a) of het besluit leidt tot verwijdering of [...]blokkering van de toegang tot de informatie, **tot beperking van de zichtbaarheid ervan[...], of tot opschorting of beëindiging van met deze informatie samenhangende geldelijke betalingen[...]**;
 - b) de feiten en omstandigheden die in aanmerking zijn genomen bij het nemen van het besluit, onder meer - indien relevant - of het besluit is genomen krachtens een overeenkomstig artikel 14 gedane melding;
 - c) waar van toepassing, informatie over het gebruik van geautomatiseerde middelen bij het nemen van het besluit, onder meer indien het besluit is genomen met betrekking tot inhoud die op geautomatiseerde wijze is opgespoord of geïdentificeerd;
 - d) ingeval het besluit betrekking heeft op vermeend illegale inhoud, een verwijzing naar de rechtsgrond waarop men zich baseert en verklaringen waarom de informatie op basis hiervan als illegale inhoud wordt beschouwd;
 - e) ingeval het besluit is gebaseerd op de vermeende onverenigbaarheid van de informatie met de algemene voorwaarden van de **aanbieder van hostingdiensten**, een verwijzing naar de overeenkomst waarop men zich baseert en verklaringen waarom de informatie als onverenigbaar met die grondslag wordt beschouwd;
 - f) informatie over de beroepsmogelijkheden waarover de afnemer van de dienst met betrekking tot het besluit beschikt, met name via interne klachtenafhandelingsprocedures, buitengerechtelijke geschillenbeslechting en hoger beroep.

3. De door de aanbieders van hostingdiensten overeenkomstig dit artikel verstrekte informatie is duidelijk en gemakkelijk te begrijpen en zo nauwkeurig en specifiek als redelijk gezien mogelijk is in de gegeven omstandigheden. De informatie is met name zodanig dat de afnemer van de betrokken dienst redelijkerwijze in staat is om de in lid 2, punt f), genoemde beroepsmogelijkheden daadwerkelijk uit te oefenen.

[...]**verplaatst naar artikel 23, lid 2 a)**

5. Dit artikel is niet van toepassing op uit hoofde van artikel 8 gegeven bevelen.

*Artikel **15a**[...]*

Kennisgeving van vermoedens van strafbare feiten

1. Een[...] **aanbieder van hostingdiensten** [...]die kennis krijgt van informatie die aanleiding geeft tot een vermoeden dat een[...] strafbaar feit is, wordt of waarschijnlijk zal worden gepleegd waarbij het leven of de veiligheid van **een persoon of** personen wordt bedreigd, brengt de rechtshandavings- of gerechtelijke instanties van de betrokken lidstaat of lidstaten onverwijld op de hoogte van zijn vermoeden en verstrekt alle beschikbare relevante informatie.
2. Indien een **aanbieder van hostingdiensten** [...]de betrokken lidstaat niet met redelijke zekerheid kan identificeren, brengt hij de rechtshandavingsinstanties van de lidstaat waar hij is gevestigd of waar hij zijn wettelijke vertegenwoordiger heeft op de hoogte of informeert hij Europol.

Voor de toepassing van dit artikel is de betrokken lidstaat de lidstaat waar het vermoedelijke strafbare feit is, wordt of waarschijnlijk zal worden gepleegd, of de lidstaat waar de vermoedelijke dader verblijft of zich bevindt, of de lidstaat waar zijn slachtoffer verblijft of zich bevindt.

AFDELING 3

AANVULLENDE BEPALINGEN DIE VAN TOEPASSING ZIJN OP AANBIEDERS VAN ONLINEPLATFORMS

Artikel 16

Uitsluiting van micro- en kleine ondernemingen

Deze afdeling **alsmede afdeling 3 a** zijn niet van toepassing op **aanbieders van** onlineplatforms die micro- of kleine ondernemingen zijn in de zin van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG, **behalve indien zij zeer grote onlineplatforms zijn in de zin van artikel 25.**

Artikel 17

Intern klachtenafhandelingssysteem

1. **Aanbieders van o**[...]onlineplatforms verstrekken afnemers van de dienst, **waaronder individuen of entiteiten die een melding hebben gedaan**, gedurende een periode van ten minste zes maanden na het in dit lid genoemde besluit, toegang tot een doeltreffend intern klachtenafhandelingssysteem waarmee elektronisch en gratis klachten kunnen worden ingediend tegen **het besluit van de aanbieder van het onlineplatform om geen gevolg aan een ontvangen melding te geven of tegen de** volgende besluiten die **de aanbieder van** het onlineplatform heeft genomen op basis van het feit dat de door de afnemers verstrekte informatie illegale inhoud is of onverenigbaar is met zijn algemene voorwaarden:
 - a) besluiten om de informatie of de toegang ertoe **al dan niet te** verwijderen, respectievelijk te blokkeren, of om de **zichtbaarheid ervan** te beperken;
 - b) besluiten om de verstrekking van de dienst aan de afnemers **al dan niet** geheel of gedeeltelijk op te schorten of te beëindigen;
 - c) besluiten om het account van de afnemers **al dan niet** op te schorten of te beëindigen;

d) besluiten om geldelijke betalingen in verband met door de afnemers verstrekte inhoud al dan niet op te schorten, te beëindigen of anderszins te beperken.

2. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms zorgen ervoor dat hun interne klachtenafhandelingssysteem gemakkelijk toegankelijk en gebruikersvriendelijk is en de indiening van voldoende nauwkeurige en gepast gemotiveerde klachten mogelijk maakt en vergemakkelijkt.
3. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms behandelen klachten die via hun interne klachtenafhandelingssysteem zijn ingediend, op een tijdige, zorgvuldige en objectieve wijze. Indien een klacht de **aanbieder van het** onlineplatform voldoende redenen geeft te oordelen **dat zijn besluit om geen gevolg aan een melding te geven ongegrond is of** dat de informatie waarop de klacht betrekking heeft, niet illegaal is en niet onverenigbaar met zijn algemene voorwaarden, of informatie bevat die erop wijst dat het gedrag van de klager opschorting of beëindiging van de dienst of het account **of beperking van geldelijke betalingen in verband met de inhoud** niet rechtvaardigt, moet hij zijn in lid 1 genoemde besluit onverwijld ongedaan maken.
4. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms brengen klagers onverwijld op de hoogte van het besluit dat zij hebben genomen ten aanzien van de informatie waarop de klacht betrekking heeft, **geven een duidelijke onderbouwing van hun besluit**, en [...]brengen [...]hen op de hoogte van de mogelijkheid van buitengerechtelijke geschillenbeslechting waarin is voorzien bij artikel 18 en van andere beschikbare beroepsmogelijkheden.
5. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms zorgen ervoor dat de in lid 4 omschreven besluiten niet louter op basis van geautomatiseerde middelen worden genomen.

Artikel 18

Buitengerechtelijke beslechting van geschillen

1. De afnemers van de dienst waaraan de in artikel 17, lid 1, bedoelde besluiten gericht zijn, **met inbegrip van personen of entiteiten die meldingen hebben gedaan**, mogen een overeenkomstig lid 2 **van dit artikel** gecertificeerd **orgaan voor** buitengerechtelijke geschillenbeslechting kiezen om geschillen met betrekking tot deze besluiten op te lossen, waaronder klachten die niet konden worden opgelost via het in dat artikel bedoelde interne klachtenafhandelingssysteem. **Aanbieders van o[...]**onlineplatforms werken te goeder trouw samen met het geselecteerde orgaan om het geschil op te lossen[...].

De eerste alinea is onverminderd het recht van de afnemer **van de betrokken dienst, met inbegrip van de persoon of entiteit**, [...]om overeenkomstig het toepasselijke recht een **gerechtelijke procedure in te leiden**[...], **met inbegrip van procedures met betrekking tot het besluit van de aanbieder van het onlineplatform als bedoeld in artikel 17, lid 1.**

Aanbieders van onlineplatforms kunnen geschillenbeslechting weigeren indien hetzelfde geschil met betrekking tot dezelfde inhoud reeds is beslecht of in behandeling is bij een ander geschillenbeslechtingsorgaan.

2. De coördinator voor digitale diensten van de lidstaat waar het orgaan voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting is gevestigd, moet [...] [...]dit orgaan **op zijn verzoek** certificeren ingeval het heeft aangetoond aan elk van de volgende voorwaarden te voldoen:

- a) het is **onpartijdig en** [...]onafhankelijk van **aanbieders van** onlineplatforms en **van** [...]de afnemers van de door de onlineplatforms aangeboden dienst, **met inbegrip van personen of entiteiten die meldingen hebben gedaan**;
- b) het beschikt over de nodige expertise op het gebied van de problematiek van één of meerdere specifieke gebieden van illegale inhoud, of op dat van de toepassing en handhaving van algemene voorwaarden van een of meerdere soorten onlineplatforms, die het orgaan in staat stelt daadwerkelijk bij te dragen tot de beslechting van een geschil;
- c) de geschillenbeslechting is gemakkelijk toegankelijk via elektronische communicatietechnologie;
- d) het orgaan kan geschillen op snelle, doeltreffende en kosteneffectieve wijze en in ten minste een van de officiële talen van de EU beslechten;
- e) de geschillenbeslechting verloopt volgens duidelijke en eerlijke regels, **onder naleving van de toepasselijke wetgeving**.

De coördinator voor digitale diensten specificereert, waar van toepassing, in het certificaat de specifieke kwesties waarop de expertise van het orgaan betrekking heeft en de officiële taal of talen van de EU waarin het orgaan geschillen kan beslechten, zoals respectievelijk vermeld in punten b) en d) van de eerste alinea.

2 a Indien een orgaan voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting overeenkomstig lid 2 gecertificeerd is door de bevoegde coördinator voor digitale diensten, is die certificatie geldig in alle lidstaten.

3. Indien het orgaan het geschil beslecht in het voordeel van de afnemer van de dienst, **met inbegrip van de persoon of entiteit die een melding heeft gedaan, draagt de aanbieder van** het onlineplatform **de aan de beslechting gerelateerde kosten en** vergoedt hij de afnemer, **met inbegrip van genoemde persoon of entiteit**, alle [...]overige redelijke kosten die [...]deze [...]in verband met de geschillenbeslechting gemaakt heeft. Indien het orgaan het geschil in het voordeel van de **aanbieder van het** onlineplatform beslecht, hoeft de afnemer, **met inbegrip van de persoon of entiteit**, geen vergoedingen of andere door de **aanbieder van het** onlineplatform in verband met de geschillenbeslechting gemaakte of nog te maken kosten terug te betalen, **tenzij de afnemer, met inbegrip van de persoon of entiteit, kennelijk te kwader trouw heeft gehandeld.**

De door het orgaan voor geschillenbeslechting in rekening gebrachte vergoedingen moeten **voor de consument** redelijk, **toegankelijk, aantrekkelijk en goedkoop** zijn. **De vergoedingen** [...]mogen in geen geval hoger zijn dan de **nominale vergoeding en** de aan de geschillenbeslechting verbonden kosten.

Gecertificeerde organen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting delen de vergoedingen, of de voor bepaling hiervan gebruikte mechanismen, mee aan de afnemer van de dienst, **waaronder de personen en entiteiten die een melding hebben gedaan, en voorts aan de aanbieder van het** onlineplatform, alvorens de geschillenbeslechting aan te vangen.

4. Lidstaten kunnen organen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting oprichten voor de toepassing van lid 1, of de activiteiten van een aantal of alle organen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting die [...]zijn gecertificeerd overeenkomstig lid 2, ondersteunen.

De lidstaten zorgen ervoor dat alle activiteiten die zij krachtens de eerste alinea uitvoeren, geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van hun coördinator voor digitale diensten om de betrokken organen overeenkomstig lid 2 te certificeren.

4 a De coördinator voor digitale diensten die het orgaan voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting heeft gecertificeerd, trekt die certificatie in als hij, na een onderzoek hetzij op eigen initiatief, hetzij op basis van door derden verstrekte informatie, bepaalt dat het orgaan niet langer voldoet aan de in lid 2 vermelde voorwaarden. Alvorens hij de certificatie intrekt, biedt de coördinator voor digitale diensten het orgaan de kans om te reageren op de bevindingen van zijn onderzoek en zijn intentie om de certificatie van het orgaan in te trekken.

5. Coördinatoren voor digitale diensten melden bij de Commissie de organen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting aan die zij overeenkomstig lid 2 hebben gecertificeerd, met inbegrip van de eventuele in de tweede alinea van dat lid bedoelde specificaties, **alsook de organen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting waarvan zij de certificatie hebben ingetrokken**. De Commissie publiceert een lijst van die organen en specificaties op een afzonderlijke, **gemakkelijk toegankelijke** website, en werkt deze bij.
6. Dit artikel doet geen afbreuk aan Richtlijn 2013/11/EU en aan procedures en organen voor alternatieve beslechting van consumentengeschillen die krachtens die richtlijn zijn ingesteld.

Artikel 19
Betrouwbare flaggers

1. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms nemen de nodige technische en organisatorische maatregelen om te verzekeren dat door betrouwbare flaggers via de in artikel 14 genoemde procedures gedane meldingen prioritair en onmiddellijk worden verwerkt en afgehandeld.
2. De status van betrouwbare flagger krachtens deze verordening wordt, na aanvraag door een entiteit, toegekend door de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat waarin de aanvrager is gevestigd, wanneer de aanvrager heeft aangetoond dat hij aan elk van de volgende voorwaarden voldoet:
 - a) hij heeft specifieke expertise en bevoegdheid voor het opsporen, identificeren en melden van illegale inhoud;
 - b) [...] **hij** is onafhankelijk van elke **aanbieder van** onlineplatforms;
 - c) hij voert zijn activiteiten uit met als doel meldingen tijdig, zorgvuldig en objectief in te dienen.
3. Coördinatoren voor digitale diensten delen de Commissie en de raad de namen, adressen en e-mailadressen mee van de entiteiten waaraan zij de status van betrouwbare flagger overeenkomstig lid 2 hebben toegekend **of waarvan zij die status overeenkomstig lid 6 hebben ingetrokken**.
4. De Commissie publiceert de in lid 3 bedoelde informatie in een openbaar beschikbare en gemakkelijk toegankelijke databank, en werkt de databank bij.

5. Ingeval **een aanbieder van**[...] onlineplatforms over informatie beschikt die erop wijst dat een betrouwbare flagger via de in artikel 14 bedoelde procedures een aanzienlijk aantal onnauwkeurige of onvoldoende gemotiveerde meldingen heeft gedaan, waaronder informatie die is verzameld in verband met de verwerking van klachten via het in artikel 17, lid 3, bedoelde interne klachtenafhandelingssysteem, deelt hij deze informatie mee aan de coördinator voor digitale diensten die de status van betrouwbare flagger aan de betrokken entiteit heeft toegekend en verstrekt hij hierbij de nodige verklaringen en ondersteunende documenten.
6. De coördinator voor digitale diensten die de status van betrouwbare flagger aan een entiteit heeft toegekend, trekt die status in indien hij, na een onderzoek hetzij op eigen initiatief, hetzij op basis van door derden verstrekte informatie, met inbegrip van de informatie die krachtens lid 5 door **een aanbieder van** [...]onlineplatforms is verstrekt, bepaalt dat de entiteit niet langer voldoet aan de in lid 2 vermelde voorwaarden. Alvorens hij de status intrekt, biedt de coördinator voor digitale diensten de entiteit de kans om te reageren op de bevindingen van zijn onderzoek en zijn intentie om de status van betrouwbare flagger van de entiteit in te trekken.
7. Na raadpleging van de raad kan de Commissie **aanbieders van** onlineplatforms en coördinatoren voor digitale diensten bijstaan bij de toepassing van de leden **2**, 5 en 6.

Artikel 20

Maatregelen en bescherming tegen misbruik

1. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms schorten, voor een redelijke periode en na een voorafgaande waarschuwing, de verlening van hun diensten aan afnemers van de dienst die frequent manifest illegale inhoud verstrekken op.
2. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms [...]**kunnen**, voor een redelijke periode en na een voorafgaande waarschuwing, de verwerking opschorten van meldingen en klachten die via de in respectievelijk de artikelen 14 en 17 bedoelde meldings- en actieprocedures en interne klachtenafhandelingssystemen zijn ingediend door personen of entiteiten of door klagers die regelmatig meldingen of klachten indienen die manifest ongegrond zijn.
3. **Wanneer zij opschorting overwegen**, beoordelen **aanbieders van o**[...]nlineplatforms geval per geval en tijdig, zorgvuldig en objectief of een afnemer **van de dienst**, een persoon, een entiteit of een klager zich schuldig maakt aan het in de leden 1 en 2 vermelde misbruik, rekening houdend met alle relevante feiten en omstandigheden die blijken uit de informatie waarover de **aanbieders van** onlineplatforms beschikken. Die omstandigheden omvatten ten minste het volgende:
 - a) de absolute aantallen manifest illegale inhoud of manifest ongefundeerde meldingen of klachten die **in een gegeven tijdsspanne** [...]zijn ingediend;
 - b) het relatieve aandeel hiervan in verhouding tot de totale hoeveelheid **in [...] [...]leen gegeven tijdsspanne** aangeboden informatie of ingediende berichten;
 - c) de ernst van het misbruik, **met inbegrip van de aard van illegale inhoud**, en **van** de gevolgen daarvan;
 - d) **indien dat kan worden afgeleid**, de intentie van de afnemer **van de dienst**, de persoon, de entiteit of de klager.

4. **Aanbieders van o**[...]nlineplatforms vermelden op een duidelijke en gedetailleerde wijze hun beleid bij misbruik zoals bedoeld in de leden 1 en 2 in hun algemene voorwaarden, ook met betrekking tot de feiten en omstandigheden waarmee zij rekening houden bij de beoordeling of bepaald gedrag misbruik vormt, alsmede de duur van de opschorting.

[...]

[Artikel 22 verplaatst naar artikel 24 a in de nieuwe afdeling 3 a]

[...]

1

2

[...]

1 [...]
2 [...]

[...]

[...]

Artikel 23

Rapportageverplichtingen inzake transparantie voor aanbieders van onlineplatforms

1. Naast de in artikel 13 bedoelde informatie vermelden **aanbieders van** onlineplatforms in de in dat artikel bedoelde rapporten informatie over het volgende:
 - a) het aantal geschillen dat is voorgelegd aan de in artikel 18 bedoelde organen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting, het resultaat van de geschillenbeslechting en de [...]tijd die **gemiddeld** nodig was voor de geschillenbeslechtingsprocedures, **alsmede het aantal geschillen waarin het platform de beslissingen van het orgaan ten uitvoer heeft gelegd**;
 - b) het aantal opschortingen dat krachtens artikel 20 is opgelegd, met een onderscheid tussen opschortingen wegens de verstrekking van manifest illegale inhoud, de indiening van manifest ongefundeerde meldingen, en de indiening van manifest ongefundeerde klachten;
 - c) het eventueel gemaakte gebruik van automatische middelen voor inhoudsmoderatie, met inbegrip van een specificatie van de precieze doeleinden, de indicatoren van de nauwkeurigheid van de geautomatiseerde middelen bij het vervullen van die doeleinden en de toegepaste vrijwaringsmaatregelen.
2. **Aanbieders van o**[...]onlineplatforms maken ten minste elke zes maanden **in een openbaar beschikbaar deel van hun online-interface** informatie bekend over het gemiddelde aantal actieve afnemers van de dienst in **de Unie**[...], berekend als een gemiddelde over de periode van de voorbije zes maanden, overeenkomstig de methode die is vastgelegd in [...]**de** krachtens artikel 25, **lid 3**[...], vastgestelde gedelegeerde handelingen.

2 a Aanbieders van onlineplatforms dienen onverwijld de in artikel 15, lid 1, bedoelde besluiten en motiveringen in met het oog op opname in een gestructureerde, door de Commissie beheerde databank. Deze databank is toegankelijk voor erkende onderzoekers overeenkomstig artikel 31 en voor coördinatoren voor digitale diensten, die toegang tot die databank kunnen verlenen aan alle betrokken nationale instantie in hun lidstaat. Aanbieders van onlineplatforms zorgen ervoor dat de ingediende informatie geen persoonsgegevens bevat. [overgebracht van artikel 15, lid 4]

3. **Aanbieders van o[...]**onlineplatforms delen de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging **en de Commissie** op [...] **hun** verzoek de in lid 2 bedoelde informatie mee, bijgewerkt tot het ogenblik van het verzoek. Die coördinator voor digitale diensten **of de Commissie** kan de **aanbieder van het** onlineplatform verzoeken aanvullende informatie te verstrekken over de in dat lid bedoelde berekening, met inbegrip van verklaringen en motivering met betrekking tot de gebruikte gegevens. Deze informatie bevat geen persoonsgegevens.

3 a Indien de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging op basis van de overeenkomstig de leden 2 en 3 ontvangen informatie vaststelt dat een aanbieder van een onlineplatform voldoet aan de in artikel 25, lid 1, vastgestelde drempel van gemiddelde maandelijkse actieve afnemers van de dienst in de Unie, stelt hij de Commissie daarvan in kennis.

4. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen voor de opstelling van modellen voor het formulier, de inhoud en andere gegevens van rapporten krachtens lid 1 **van dit artikel. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 70 bedoelde raadplegingsprocedure vastgesteld.**

Artikel 24

Transparantie met betrekking tot onlinereclame

1. Aanbieders van onlineplatforms die op hun online-interfaces reclame presenteren [...], zorgen ervoor dat de afnemers van de dienst voor elke reclame die aan elke individuele afnemer wordt [...] **gepresenteerd**, op een duidelijke, **in het oog springende** en ondubbelzinnige wijze en in reële tijd het volgende kunnen vaststellen:

- a) dat de [...] **gepresenteerde** informatie een advertentie is, **onder meer met behulp van opvallende markeringen. Deze markeringen kunnen overeenkomstig artikel 34 worden genormaliseerd**;
- b) de natuurlijke persoon of rechtspersoon namens wie de reclame wordt [...] **gepresenteerd**;
- c) nuttige informatie over de belangrijkste parameters die worden gebruikt om te bepalen aan welke afnemers de reclame wordt [...] **gepresenteerd. De informatie is rechtstreeks en gemakkelijk toegankelijk vanuit de advertentie.**

2. Aanbieders van onlineplatforms bieden de afnemers van de dienst een functionaliteit waarmee gemeld kan worden of de inhoud die zij aanbieden commerciële communicatie in de zin van artikel 2, punt f), van Richtlijn 2000/31/EG is of bevat.

Ingeval de afnemer van de dienst overeenkomstig dit lid een melding doet, zorgt de aanbieder van het onlineplatform ervoor dat andere afnemers van de dienst op duidelijke en ondubbelzinnige wijze en in reële tijd, onder meer met behulp van opvallende markeringen, kunnen vaststellen dat de door de afnemer van de dienst verstrekte inhoud commerciële communicatie is of bevat. Deze markeringen kunnen overeenkomstig artikel 34 worden genormaliseerd.

AFDELING 3 A

BEPALINGEN DIE VAN TOEPASSING ZIJN OP AANBIEDERS VAN ONLINEMARKTPLAATSEN

*Artikel 2[...]**4 a***

Traceerbaarheid van handelaren

1. [...] [...] **Aanbieders van onlinemarktplaatsen** zorgen ervoor dat een handelaar [...] **hun** diensten uitsluitend kan gebruiken voor het promoten van berichten over of het aanbieden van producten of diensten aan consumenten in de EU indien, **in voorkomend geval**, [...] **zij** vóór het gebruik van [...] **hun** diensten de volgende informatie hebben [...] verkregen:
 - a) naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres van de handelaar;
 - b) een kopie van het identificatiedocument van de handelaar of elke andere elektronische identificatie zoals gedefinieerd in artikel 3 van Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad¹;
 - c) de gegevens van de [...] **betaal**rekening van de handelaar[...];[...];

¹ Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG.

- e) indien de handelaar ingeschreven staat in een handels- of soortgelijk openbaar register, het handelsregister waar de handelaar staat ingeschreven en zijn inschrijvingsnummer of een soortgelijke wijze van identificatie in dat register;
- f) een zelfcertificatie door de handelaar waardoor hij zich ertoe verbindt alleen producten of diensten aan te bieden die voldoen aan de van toepassing zijnde regels van het Unierecht.

2. Na ontvangst van die informatie **en voorafgaand aan het gebruik van zijn diensten** stelt de **aanbieder van de online[...]marktplaats** [...] **alles** in het werk om te beoordelen of de in lid 1, punten a) [...] [...]en e), bedoelde informatie betrouwbaar is, met behulp van een vrij toegankelijke officiële onlinedatabank of een door een lidstaat of de EU beschikbaar gestelde online-interface of via verzoeken aan de handelaar om ondersteunende documenten van betrouwbare bronnen te verstrekken.

3. Een **aanbieder van een** online[...] **marktplaats** die **voldoende** aanwijzingen verkrijgt dat de in lid 1 bedoelde, van de betrokken handelaar verkregen informatie onjuist, [...] onvolledig of **verouderd** is, [...] verzoekt de handelaar onmiddellijk of binnen de door het Unierecht en het nationale recht vastgestelde termijn de informatie te verbeteren voor zover dit nodig is om te verzekeren dat alle informatie nauwkeurig, [...] volledig en **actueel** is.

Indien de handelaar de informatie niet verbetert of aanvult, schort de **aanbieder van** een online[...] **marktplaats** het aanbieden van zijn dienst aan de handelaar op totdat aan het verzoek is voldaan.

4. De **aanbieder van de onlinemarktplaats** [...] slaat de krachtens leden 1 en 2 verkregen informatie op beveiligde wijze op voor de duur van **zes maanden na het einde van** zijn [...] contractuele verhouding met de betrokken handelaar. Daarna moet hij de informatie vernietigen.
5. Onverminderd lid 2 **van dit artikel** [...] delen **aanbieders van onlinemarktplaatsen** de informatie alleen aan derden mee wanneer dit vereist is volgens het van toepassing zijnde recht, met inbegrip van de in artikel 9 bedoelde bevelen en eventuele bevelen die zijn gegeven door de bevoegde instanties van de lidstaten of de Commissie voor de uitvoering van hun taken krachtens deze verordening.
6. De **aanbieder van** de onlinemarktplaats [...] stelt de in de lid 1, punten a), [...] e) en f), bedoelde informatie **ten minste in de productvermelding** beschikbaar voor de afnemers van de dienst, en dit op een heldere, gemakkelijk toegankelijke en begrijpelijke wijze.

[...] **[Deze bepaling is verplaatst naar artikel 24 b].**

Artikel 24 b
Conformiteit door ontwerp

-1. Aanbieders van onlinemarktplaatsen ontwerpen, structureren of organiseren hun online-interface niet op dusdanige wijze dat de afnemers van de dienst doelbewust of feitelijk worden misleid of gemanipuleerd door hun autonomie, besluitvorming of keuzes te ondergraven of te belemmeren.

1. Aanbieders van onlinemarktplaatsen ontwerpen en organiseren hun online-interface op dusdanige wijze dat de handelaren kunnen voldoen aan hun verplichtingen met betrekking tot precontractuele informatie en informatie over productveiligheid volgens het van toepassing zijnde Unierecht.

Met name stellen dit soort online-interfaces handelaren in staat informatie te verstrekken over de naam, het adres, het telefoonnummer en het e-mailadres van de marktdeelnemer, zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 13, van Verordening (EU) 2019/1020.

2. De online-interface stelt handelaren in staat ten minste de informatie te verstrekken die nodig is om de aangeboden producten of diensten duidelijk en ondubbelzinnig te kunnen identificeren, alsmede, in voorkomend geval, informatie over de etikettering overeenkomstig het toepasselijke Unierecht inzake productveiligheid en productconformiteit.

3. Aanbieders van onlinemarktplaatsen stellen voordat zij een handelaar toestaan het product of de dienst aan te bieden, alles in het werk om te beoordelen of deze de in de leden 1 en 2 bedoelde informatie heeft verstrekt.

Artikel 24 c

Recht op informatie

1. Ingeval een aanbieder van een onlinemarktplaats ongeacht de daartoe gebruikte middelen kennis krijgt van een via zijn diensten aangeboden illegaal product of illegale dienst, stelt hij de afnemers van de dienst die dat product of die dienst in de laatste zes maanden hebben verworven of gecontracteerd, in kennis van de onwettigheid, de identiteit van de handelaar en eventuele rechtsmiddelen.

2. Ingeval de aanbieder van de onlinemarktplaats niet over de contactgegevens van de afnemers van de in lid 1 bedoelde dienst beschikt, maakt hij de informatie over de verwijderde illegale producten of diensten, de identiteit van de handelaar en eventuele rechtsmiddelen openbaar beschikbaar en gemakkelijk toegankelijk op zijn online-interface.

AFDELING 4

BIJKOMENDE VERPLICHTINGEN VOOR AANBIEDERS VAN ZEER GROTE ONLINEPLATFORMS EN ZEER GROTE ONLINEZOEKMACHINES BETREFFENDE HET BEHEREN VAN SYSTEEMRISICO'S

Artikel 25

Zeer grote onlineplatforms

1. Deze afdeling is van toepassing op onlineplatforms die [...] een gemiddeld aantal maandelijks actieve afnemers van de dienst in de Unie [...] **bereiken** dat gelijk is aan of groter is dan 45 miljoen [...], **en die overeenkomstig lid 4 zijn aangewezen als zeer grote onlineplatforms.**
2. De Commissie stelt overeenkomstig artikel 69 gedelegeerde handelingen vast om het in lid 1 bedoelde gemiddelde aantal maandelijks **actieve** afnemers van de dienst in de Unie te bepalen, wanneer de bevolking van de Unie met ten minste 5 % toeneemt of afneemt ten opzichte van de bevolking in 2020 of, na correctie via een gedelegeerde handeling, van de bevolking in het jaar waarin de meest recente gedelegeerde handeling is vastgesteld. In dat geval past zij het aantal zo aan dat het overeenstemt met 10 % van de bevolking van de Unie in het jaar waarin zij de gedelegeerde handeling vaststelt, afgerond naar boven of naar beneden zodat het cijfer in miljoen kan worden uitgedrukt.
3. De Commissie **kan** [...], voor de toepassing van lid 1 **van dit artikel en artikel 23, lid 2,** overeenkomstig artikel 69 en na raadpleging van de raad, gedelegeerde handelingen vaststellen om te **voorzien in aanvullende specificaties voor de** [...] methode voor de berekening van het gemiddelde aantal maandelijks actieve afnemers van de dienst in de Unie, **met het oog op de regelmatige aanpassing van deze specificaties aan marktontwikkelingen en technologische ontwikkelingen.** [...]

4. [...] De Commissie stelt, na de betrokken coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging te hebben gehoord, een besluit vast waarbij voor de toepassing van deze verordening een onlineplatform met een gemiddeld [...]aantal maandelijks actieve afnemers van de dienst [...]dat gelijk is aan of groter is dan het in lid 1 bedoelde aantal, wordt aangewezen als een zeer groot onlineplatform. De Commissie neemt haar besluit op basis van gegevens die overeenkomstig artikel 23, lid 2, door de aanbieder van het onlineplatform zijn verstrekt alsmede, in voorkomend geval, op basis van aanvullende informatie die op grond van artikel 23, lid 3, wordt verlangd en andere betrouwbare gegevens. [...]

Indien de aanbieder van het onlineplatform niet voldoet aan artikel 23, lid 2, noch aan het verzoek van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging of van de Commissie overeenkomstig artikel 23, lid 3, dan belet dit de Commissie niet om die aanbieder aan te wijzen als aanbieder van een zeer groot onlineplatform overeenkomstig dit lid of op grond van andere informatie die anderszins door de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging of de Commissie is verkregen.

Indien de Commissie haar besluit baseert op andere betrouwbare gegevens overeenkomstig de eerste alinea, biedt zij de betrokken aanbieder van het onlineplatform de gelegenheid om binnen tien werkdagen zijn standpunt te formuleren over de voorlopige bevindingen van de Commissie op grond waarvan zij voornemens is het onlineplatform aan te wijzen als zeer groot onlineplatform, en houdt zij terdege rekening met dit standpunt.

Indien de aanbieder van het onlineplatform geen standpunt overeenkomstig de tweede alinea formuleert, dan belet dit de Commissie niet om op basis van dergelijke betrouwbare gegevens dat onlineplatform aan te wijzen als zeer groot onlineplatform.

5. Indien de Commissie vaststelt dat het aantal gemiddelde maandelijks actieve afnemers van het onlineplatform gedurende een jaar onder de in lid 1 bedoelde drempel ligt, beëindigt zij middels een besluit de aanwijzing van het onlineplatform als zeer groot onlineplatform.

6. De Commissie deelt haar besluiten uit hoofde van de leden 4 en 5 zonder onnodige vertraging mee aan de aanbieder van het betrokken onlineplatform, de raad en de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging.

De Commissie verzekert dat de lijst van aangewezen zeer grote onlineplatforms wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie* en werkt deze lijst bij. De verplichtingen [...] **van** deze afdeling zijn van toepassing, of zijn niet langer van toepassing, op de betrokken zeer grote onlineplatforms vanaf vier maanden na die bekendmaking.

Artikel 26

Risicobeoordeling

1. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms detecteren, analyseren en beoordelen, vanaf de in de tweede alinea van artikel 25, **lid 6**[...], bedoelde datum en ten minste eenmaal per jaar erna, alle[...] systeemrisico's die voortvloeien uit de werking van hun diensten en het gebruik dat ervan wordt gemaakt in de Unie. Deze risicobeoordeling is specifiek voor hun diensten en omvat de volgende systeemrisico's:
 - a) de verspreiding van illegale inhoud via hun diensten;
 - b) eventuele negatieve effecten op de uitoefening van de grondrechten inzake de eerbiediging van het privéleven en van het familie- en gezinsleven, de vrijheid van meningsuiting en van informatie, non-discriminatie en de rechten van het kind, zoals verankerd in respectievelijk de artikelen 7, 11, 21 en 24 van het Handvest;
 - c) opzettelijke manipulatie van hun diensten, onder meer **door** het niet-authentieke gebruik of de geautomatiseerde exploitatie ervan, met een werkelijk of voorzienbaar negatief effect op de bescherming van de volksgezondheid, minderjarigen, het maatschappelijk debat, of werkelijke of voorzienbare effecten met betrekking tot verkiezingsprocessen en openbare veiligheid.
2. Bij de uitvoering van risicobeoordelingen houden **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms met name rekening met hoe hun inhoudsmoderatiesystemen, aanbevelingssystemen en systemen voor selectie en **presentatie**[...] van reclame de in lid 1 bedoelde systeemrisico's beïnvloeden, met inbegrip van de mogelijk snelle en wijde verspreiding van illegale inhoud en van informatie die niet verenigbaar is met hun algemene voorwaarden.

Artikel 27

Risicobeperking

1. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms nemen redelijke, evenredige en doeltreffende risicobeperkende maatregelen, op maat van de specifieke systeemrisico's die overeenkomstig artikel 26 zijn vastgesteld, **met bijzondere aandacht voor de effecten van die maatregelen op de grondrechten**. Dergelijke maatregelen omvatten waar van toepassing:
 - a) het aanpassen [...] **[verplaatst naar punt aa]** van de kenmerken of werking van hun diensten, [...]hun algemene voorwaarden **en aanbevelingssystemen**;
 - aa) het aanpassen van inhoudsmoderatieprocedures, met inbegrip van de snelheid en de kwaliteit van de verwerking van meldingen in verband met specifieke soorten illegale inhoud en, in voorkomend geval, het snelle verwijderen van de gemelde inhoud of het snelle blokkeren van de toegang ertoe, met name voor het merendeel van de illegale haatzaaiende uitlatingen; evenals het aanpassen van alle betreffende besluitvormingsprocedures en specifieke middelen voor inhoudsmoderatie;**
 - b) maatregelen op maat die gericht zijn op het beperken van de **presentatie**[...] van reclame in verband met de dienst die zij aanbieden;
 - c) het versterken van de interne procedures of van het toezicht op hun activiteiten, met name betreffende de detectie van systeemrisico's;
 - d) het aanvatten of aanpassen van de samenwerking met betrouwbare flaggers overeenkomstig artikel 19, **en het uitvoeren van besluiten van organen voor buitengerechterlijke geschillenbeslechting overeenkomstig artikel 18;**
 - e) het aanvatten of aanpassen van de samenwerking met andere **aanbieders van** onlineplatforms aan de hand van de gedragscodes en de crisisprotocollen als bedoeld in respectievelijk artikel 35 en artikel 37;**;**[...]

f) bewustmakingsmaatregelen en het aanpassen van hun online-interface met het oog op betere informatie voor de gebruikers;

g) gerichte maatregelen ter bescherming van de rechten van het kind, met inbegrip van instrumenten voor leeftijdscontrole en ouderlijk toezicht, of instrumenten om minderjarigen te helpen misbruik te melden of steun te krijgen, naargelang het geval.

2. In samenwerking met de Commissie publiceert de raad één keer per jaar uitvoerige rapporten die het volgende bevatten:
 - a) vaststelling en beoordeling van de meest prominente en terugkerende systeemrisico's die **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms hebben gemeld of die via andere informatiebronnen in kaart zijn gebracht, met name informatie die overeenkomstig de artikelen 31 en 33 is verstrekt;
 - b) beste werkwijzen voor **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms om de vastgestelde systeemrisico's te beperken.

3. In samenwerking met de coördinatoren voor digitale diensten kan de Commissie algemene richtsnoeren uitgeven over de toepassing van lid 1 met betrekking tot specifieke risico's, met name om beste praktijken te presenteren en mogelijke maatregelen aan te bevelen, waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijke gevolgen van de maatregelen op de in het Handvest verankerde grondrechten van alle betrokken partijen. Bij de voorbereiding van die richtsnoeren organiseert de Commissie openbare raadplegingen.

Artikel 28

Onafhankelijke controle

1. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms worden, op hun kosten en ten minste één keer per jaar, onderworpen aan controles om de naleving te beoordelen van:
 - a) de in hoofdstuk III vastgelegde verplichtingen;
 - b) toezeggingen die zijn gedaan krachtens de gedragscodes als bedoeld in de artikelen 35 en 36 en de crisisprotocollen als bedoeld in artikel 37.
2. Controles krachtens lid 1 worden **volgens beste praktijken van de sector** uitgevoerd door organisaties die:
 - a) onafhankelijk zijn van de betrokken **aanbieder van** zeer groot onlineplatforms;
 - b) beschikken over aangetoonde expertise op het gebied van risicobeheer alsmede over technische competenties en capaciteiten;
 - c) blijk hebben gegeven van objectiviteit en beroepsethiek, met name op basis van het naleven van codes voor goede praktijken of gepaste normen.
3. De organisaties die de controles uitvoeren, stellen van elke controle een controlerapport op. Het gemotiveerde rapport wordt schriftelijk **opgesteld** en bevat ten minste het volgende:
 - a) naam, adres en **elektronisch** contactpunt **van de aanbieder van** het zeer grote onlineplatform dat aan de controle is onderworpen, alsook de gecontroleerde periode;
 - b) naam en adres van de organisatie die de controle uitvoert;
 - c) een beschrijving van de specifieke gecontroleerde elementen en de toegepaste methode;
 - d) een beschrijving van de belangrijkste bevindingen van de controle;

- e) een controleadvies over het feit of de **aanbieder van het** aan de controle onderworpen zeer grote onlineplatform heeft voldaan aan de verplichtingen en aan de in lid 1 vermelde toezeggingen, hetzij positief, positief met opmerkingen of negatief;
- f) indien het controleadvies niet positief is, operationele aanbevelingen over specifieke maatregelen om naleving te bereiken, **alsmede het verwachte tijdsbestek daarvoor.**

4. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms die een niet-positief controlerapport krijgen, houden terdege rekening met alle aan hen gerichte operationele aanbevelingen met als doel de nodige maatregelen te nemen om ze uit te voeren. Binnen een maand na ontvangst van deze aanbevelingen stellen zij een controle-uitvoeringsrapport vast waarin deze maatregelen worden vastgelegd. Indien zij de operationele aanbevelingen niet uitvoeren, geven zij in het controle-uitvoeringsrapport de redenen hiervoor alsook een overzicht van eventuele alternatieve maatregelen die zij [...]hebben genomen om vastgestelde niet-naleving aan te pakken.

Artikel 29
Aanbevelingssystemen

1. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms die gebruikmaken van aanbevelingssystemen, vermelden in hun algemene voorwaarden op een duidelijke, toegankelijke en gemakkelijk te begrijpen wijze de belangrijkste parameters die in hun aanbevelingssystemen worden gebruikt, alsook eventuele opties voor de afnemers van de dienst om deze [...]beschikbaar gestelde belangrijkste parameters te wijzigen of te beïnvloeden, met inbegrip van ten minste één optie die niet is gebaseerd op profilering **als omschreven in** [...]artikel 4, [...]lid 4, van Verordening (EU) 2016/679. **Aanbieders van zeer grote onlineplatforms maken deze informatie ook rechtstreeks en gemakkelijk toegankelijk in het specifieke deel van de online-interface waar de informatie volgens het aanbevelingssysteem wordt geprioriteerd.**
2. Indien krachtens lid 1 diverse opties beschikbaar zijn, verstrekken **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms op hun online-interface **waar de informatie wordt geprioriteerd, een rechtstreeks en**[...] gemakkelijk toegankelijke functie waarmee de afnemer van de dienst zijn voorkeursoptie voor elk van de aanbevelingssystemen die de relatieve volgorde bepalen van informatie die hij gepresenteerd krijgt, te allen tijde kan selecteren en wijzigen.
3. **Bij de presentatie van opties uit hoofde van dit artikel trachten aanbieders van zeer grote onlineplatforms de autonomie, besluitvorming of keuze van de afnemer van de dienst niet te ondergraven of te belemmeren door middel van het ontwerp, de structuur, de functie of de werkwijze van hun online-interface.**

Artikel 30

Bijkomende transparantie met betrekking tot onlinereclame

1. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms die op hun online-interface reclame **presenteren**[...], stellen **in een specifiek deel van hun online-interface** een register met de in lid 2 vermelde informatie op en maken dit openbaar middels applicatieprogramma-interfaces, tot een jaar nadat de reclame voor het laatst op hun online-interface is **gepresenteerd**[...]. Zij zorgen ervoor dat het register geen persoonsgegevens bevat van de afnemers van de dienst aan wie de reclame is of had kunnen worden [...] **gepresenteerd**.
2. Het register bevat ten minste de volgende gegevens:
 - a) de inhoud van de reclame, **met inbegrip van de naam van het product, de dienst of het merk, alsmede het onderwerp van de reclame;**
 - b) de natuurlijke persoon of rechtspersoon namens wie de reclame wordt [...] **gepresenteerd**;
 - c) de periode waarin de reclame werd **gepresenteerd**[...];
 - d) of de reclame specifiek bedoeld was om te worden **gepresenteerd**[...] aan een of meer bepaalde groepen afnemers van de dienst en indien dit zo is, de belangrijke parameters die hiervoor zijn gebruikt;
 - e) het totale aantal afnemers van de dienst dat is bereikt en waar van toepassing de totale aantallen **in elke lidstaat** van de groep of groepen afnemers voor wie de reclame specifiek was bedoeld.

Artikel 31

Toegang tot gegevens en onderzoek

1. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms verlenen de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging of de Commissie, op hun gemotiveerd verzoek en binnen een redelijke, in het verzoek vermelde termijn, toegang tot gegevens die nodig zijn om de naleving van deze verordening te monitoren en te beoordelen. [...]

1 a De coördinatoren voor digitale diensten en de Commissie gebruiken de gegevens waartoe overeenkomstig lid 1 toegang is verkregen, uitsluitend voor het monitoren en beoordelen van de naleving van deze verordening, en zij houden naar behoren rekening met de rechten en belangen van de aanbieders van zeer grote onlineplatforms en de afnemers van de betrokken dienst, onder meer met de bescherming van persoonsgegevens, de bescherming van vertrouwelijke informatie, met name handelsgeheimen, en de handhaving van de beveiliging van hun dienst.

2. Na een gemotiveerd verzoek van de coördinator voor digitale diensten van vestiging of de Commissie bieden **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms, binnen een redelijke, in het verzoek vermelde termijn, erkende onderzoekers die voldoen aan de vereisten in lid 4 van dit artikel, toegang tot gegevens met als enige doel onderzoek uit te voeren dat bijdraagt tot het **opsporen**, vaststellen en begrijpen van systeemrisico's **in de Unie** als bedoeld in [...]**artikel 26, lid 1, onder meer wat betreft de adequaatheid, efficiëntie en impact van de risicobeperkende maatregelen overeenkomstig artikel 27.**

2 a[...] Binnen 15 dagen na ontvangst van een in lid [...]2 genoemd verzoek kunnen **aanbieders van** [...] zeer grote onlineplatforms de coördinator voor digitale diensten van vestiging of de Commissie, naargelang het geval, vragen het verzoek te wijzigen, indien zij van mening zijn dat zij geen toegang tot de gevraagde gegevens kunnen bieden om een van de volgende twee redenen:

- a) zij hebben geen toegang tot de gegevens;
- b) het bieden van toegang tot de gegevens zal leiden tot aanzienlijke kwetsbaarheden voor de beveiliging van hun dienst of voor de bescherming van vertrouwelijke informatie, met name handelsgeheimen.

2 b[...] Verzoeken tot wijziging krachtens **lid 2 a** [...] bevatten voorstellen voor een of meer alternatieve middelen waarmee toegang kan worden verstrekt tot de gevraagde gegevens of andere gegevens die geschikt en toereikend zijn voor het doel van het verzoek.

De coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging of de Commissie neemt binnen 15 dagen een besluit over het verzoek tot wijziging en deelt dit besluit en, waar relevant, het gewijzigde verzoek en de nieuwe termijn om aan het verzoek te voldoen, mee aan de **aanbieder van** een zeer groot **onlineplatform**.

3. **Aanbieders van z**[...]eer grote onlineplatforms **faciliteren en** verlenen toegang tot gegevens overeenkomstig de leden 1 en 2 middels **geschikte interfaces die in het verzoek worden gespecificeerd, met inbegrip van** onlinedatabanken en applicatieprogramma-interfaces[...].

4. **Na een naar behoren gemotiveerde aanvraag van onderzoekers kent de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging hun de status van erkend onderzoeker toe en doet hij verzoeken om toegang tot gegevens uitgaan overeenkomstig lid 2, indien de onderzoekers aantonen dat zij aan alle volgende voorwaarden voldoen:**

- a) **zij zijn [...] aangesloten bij een onderzoeksorganisatie in de zin van artikel 2, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/790 van het Europees Parlement en de Raad[...];**
- b) **zij zijn [...] onafhankelijk van commerciële belangen;**
- c) **zij zijn [...] [...] in staat de specifieke vereisten inzake gegevensbeveiliging en vertrouwelijkheid van elk verzoek te handhaven en persoonsgegevens te beschermen, en zij beschrijven in hun verzoek de passende technische en organisatorische maatregelen die zij daartoe nemen;**
- d) **in de door de onderzoekers ingediende aanvraag wordt gerechtvaardigd dat de gevraagde gegevens en de termijnen waarbinnen zij om toegang tot de gegevens verzoeken, noodzakelijk en evenredig zijn voor het doel van hun onderzoek, en wordt aangetoond dat de verwachte onderzoeksresultaten bijdragen tot de in lid 2 genoemde doeleinden;**
- e) **de geplande onderzoeksactiviteiten zullen worden uitgevoerd met het oog op de in lid 2 genoemde doeleinden;**

f) zij oefenen hun activiteiten uit conform de procedures die zijn vastgelegd in de in lid 5 bedoelde gedelegeerde handelingen;

g) zij hebben nog niet dezelfde aanvraag ingediend bij de coördinator voor digitale diensten.

Na ontvangst van de aanvraag uit hoofde van dit lid stelt de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging de Commissie en de raad daarvan in kennis.

4 -a Onderzoekers kunnen hun aanvraag ook indienen bij de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat van de onderzoeksorganisatie waarbij zij zijn aangesloten. Na ontvangst van de aanvraag overeenkomstig dit lid beoordeelt de coördinator voor digitale diensten eerst of de onderzoekers voldoen aan alle voorwaarden van lid 4 en vervolgens zendt hij de aanvraag, samen met de door de onderzoekers ingediende ondersteunende documenten en de eerste beoordeling, toe aan de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging.

Het definitieve besluit om een onderzoeker de status van erkend onderzoeker toe te kennen overeenkomstig lid 4, valt onder de bevoegdheid van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging, die daarbij terdege rekening houdt met de eerste beoordeling.

- 4 a De coördinator voor digitale diensten die de status van erkend onderzoeker heeft toegekend en het verzoek om toegang heeft gedaan ten gunste van een erkend onderzoeker, neemt een besluit tot opheffing van de toegang indien hij, na een onderzoek op eigen initiatief of op basis van informatie afkomstig van derden, vaststelt dat de erkende onderzoeker niet langer voldoet aan de voorwaarden van lid 4. Alvorens de toegang op te heffen, biedt de coördinator voor digitale diensten de erkende onderzoeker de mogelijkheid om te reageren op de bevindingen van zijn onderzoek en op zijn voornemen om de toegang op te heffen.**
- 4 b De coördinatoren voor digitale diensten delen de raad de namen en contactgegevens mee van de natuurlijke personen of entiteiten waaraan zij de status van erkend onderzoeker hebben toegekend, alsmede het doel van het onderzoek dat ten grondslag ligt aan het verzoek overeenkomstig lid 4, en zij stellen de raad eveneens in kennis indien zij overeenkomstig lid 4 bis de toegang hebben opgeheven.**
- 4 c Aanbieders van zeer grote onlineplatforms mogen de toegang tot gegevens die in hun online-interface openbaar toegankelijk zijn, op generlei wijze beperken of belemmeren voor onderzoekers die voldoen aan de voorwaarden van lid 4, punten a), b), c) en d), en die de gegevens uitsluitend gebruiken voor het verrichten van onderzoek dat bijdraagt tot het opsporen, vaststellen en begrijpen van systeemrisico's in de Unie, als bepaald in artikel 26, lid 1.**
- 4 d Na voltooiing van het in de leden 2 en 4 bedoelde onderzoek maken de erkende onderzoekers hun onderzoeksresultaten kosteloos openbaar, rekening houdend met de rechten en belangen van de afnemers van de betrokken dienst overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679.**

5. Na raadpleging van de raad stelt de Commissie gedelegeerde handelingen vast waarin de technische voorwaarden worden vastgelegd waaronder **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms krachtens de leden 1 en 2 gegevens moeten delen en de doeleinden waarvoor de gegevens mogen worden gebruikt. In deze gedelegeerde handelingen worden de specifieke voorwaarden, **de toepasselijke objectieve indicatoren en de procedures** vastgelegd waaronder het delen van gegevens met erkende onderzoekers kan plaatsvinden met naleving van Verordening (EU) 2016/679, rekening houdend met de rechten en belangen van de **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms en de afnemers van de betrokken dienst, met inbegrip van de bescherming van vertrouwelijke informatie, met name handelsgeheimen, en de handhaving van de beveiliging van hun dienst. **In die gedelegeerde handelingen worden ook de voorwaarden vastgelegd voor toegang tot de in artikel 23, lid 2 a, bedoelde databank.**

[...]

[verplaatst naar nieuw lid 2 a]

[...]

[verplaatst naar nieuw lid 2 b]

Artikel 32

Compliancefunctie[...]

1. Aanbieders van zeer grote onlineplatforms voorzien in een compliancefunctie die onafhankelijk is van de operationele functies en bestaat uit een of meer nalevingsfunctionarissen, onder wie het hoofd van de compliancefunctie. De compliancefunctie houdt voldoende gezag, status en middelen in, alsook toegang tot het leidinggevend orgaan van de aanbieder van een zeer groot onlineplatform, om toe te zien op de naleving van deze verordening door die aanbieder.

2. Nalevingsfunctionarissen beschikken over de nodige beroepskwalificaties, kennis, ervaring en bevoegdheid om de in lid 3 genoemde taken uit te voeren.

Het leidinggevend orgaan van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform benoemt als hoofd van de compliancefunctie een onafhankelijke senior manager met afzonderlijke verantwoordelijkheid voor de compliancefunctie.

Het hoofd van de compliancefunctie brengt rechtstreeks verslag uit aan het leidinggevend orgaan van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform, onafhankelijk van het hoger management, kan punten van zorg aan de orde stellen en het leidinggevend orgaan waarschuwen indien de in artikel 26 bedoelde risico's of de niet-naleving van deze verordening gevolgen hebben of kunnen hebben voor de aanbieder van het zeer grote onlineplatform in kwestie, zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van het leidinggevend orgaan in zijn toezichthoudende en leidinggevende functies.

Het hoofd van de compliancefunctie wordt niet uit deze functie verwijderd zonder voorafgaande toestemming van het leidinggevend orgaan van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform.

[...]

3. Nalevingsfunctionarissen hebben de volgende taken:

- a) samenwerken met de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en met de Commissie voor de toepassing van deze verordening;
- aa) ervoor zorgen dat alle in artikel 26 bedoelde risico's worden vastgesteld en naar behoren worden gerapporteerd en dat overeenkomstig artikel 27 redelijke, evenredige en doeltreffende risicobeperkende maatregelen worden genomen;**
- b) de [...]activiteiten **van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform** met betrekking tot de onafhankelijke controle krachtens artikel 28 organiseren en er toezicht op houden;
- c) het bestuur en de werknemers van de **aanbieder van** het zeer grote onlineplatform op de hoogte brengen van en adviseren over relevante verplichtingen krachtens deze verordening;
- d) erop toezien dat **de aanbieder van het** zeer grote onlineplatform[...] [...] zijn verplichtingen uit hoofde van deze verordening **nakomt;**[...]
- e) in voorkomend geval, erop toezien dat de aanbieder van het zeer grote onlineplatform de toezeggingen nakomt die zijn gedaan in het kader van de gedragscodes overeenkomstig de artikelen 35 en 36 of de crisisprotocollen overeenkomstig artikel 37.**

[...]

[...]

5. **Aanbieders van z[...]**eer grote onlineplatforms delen de naam en de contactgegevens van de **in de compliancefunctie werkzame** nalevingsfunctionarissen mee aan de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en aan de Commissie.

6. **[...]Het leidinggevend orgaan van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform bepaalt, ziet toe op en is verantwoordingsplichtig voor de uitvoering van de governanceregelingen van de aanbieder waarmee de onafhankelijkheid van de compliancefunctie wordt gewaarborgd, met inbegrip van de scheiding van taken in de organisatie van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform, het voorkomen van belangenconflicten en een goed beheer van de overeenkomstig artikel 26 vastgestelde systeemrisico's.**

7. **Het leidinggevend orgaan hecht zijn goedkeuring aan de strategieën en beleidslijnen voor het aanpakken, beheren, monitoren en beperken van de overeenkomstig artikel 26 vastgestelde risico's waaraan het zeer grote onlineplatform wordt of kan worden blootgesteld, en evalueert deze periodiek, ten minste eenmaal per jaar.**

8. **Het leidinggevend orgaan besteedt voldoende tijd aan de behandeling van de maatregelen in verband met risicobeheer. Het wordt actief betrokken bij besluiten in verband met risicobeheer en zorgt ervoor dat toereikende middelen worden toegewezen aan het beheer van de overeenkomstig artikel 26 vastgestelde risico's.**

Artikel 33

Rapportageverplichtingen inzake transparantie voor aanbieders van zeer grote onlineplatforms

1. **Aanbieders van z[...]**eer grote onlineplatforms maken de in artikel 13 bedoelde rapporten, **met inbegrip van de in artikel 23 bedoelde informatie**, bekend binnen zes maanden na de in artikel 25, **lid 6**,[...] bedoelde datum van toepassing en daarna elke zes maanden.
 - 1 a** **In de rapporten uit hoofde van lid 1 van dit artikel wordt ook een gedetailleerd overzicht gegeven van de personele middelen die door de aanbieder van het zeer grote onlineplatform worden ingezet voor inhoudsmoderatie, met inbegrip van die welke worden toegewezen voor de naleving van de verplichtingen uit hoofde van de artikelen 14 en 19 en de behandeling van klachten uit hoofde van artikel 17, en wordt de gespecialiseerde deskundigheid en de talenkennis van het personeel vermeld, alsmede de opleiding en ondersteuning die aan dat personeel wordt gegeven.**
 - 1 b** **Naast de in artikel 23, lid 2, bedoelde informatie nemen de aanbieders van zeer grote onlineplatforms in de in dat artikel bedoelde rapporten ook de informatie op over de gemiddelde maandelijkse afnemers van de dienst voor elke lidstaat.**
2. Naast de in artikel 13 vermelde rapporten, **met inbegrip van de in artikel 23 bedoelde informatie**, maken aanbieders van zeer grote onlineplatforms ten minste één keer per jaar en binnen 30 dagen na de goedkeuring van het in artikel 28, lid 4, bedoelde controle-uitvoeringsrapport het volgende openbaar beschikbaar en sturen zij het door naar de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en de Commissie:
 - a) een rapport met de resultaten van de risicobeoordeling krachtens artikel 26;
 - b) de hiermee verbonden krachtens artikel 27 vastgestelde en uitgevoerde risicobeperkende maatregelen;
 - c) het controlerapport als bedoeld in artikel 28, lid 3;
 - d) het controle-uitvoeringsrapport als bedoeld in artikel 28, lid 4.

3. Indien een **aanbieder van** een zeer groot **onlineplatform** van mening is dat de bekendmaking van informatie krachtens lid 2 kan leiden tot de onthulling van vertrouwelijke informatie van dat platform of van de afnemers van de dienst, kan leiden tot aanzienlijke kwetsbaarheden voor de beveiliging van zijn dienst, de openbare veiligheid kan ondermijnen of afnemers kan schaden, kan [...] **hij** dergelijke informatie uit de rapporten verwijderen. In dat geval stuurt [...] **de aanbieder** de volledige rapporten naar de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en de Commissie, vergezeld van een verklaring van de redenen waarom de informatie uit de openbare rapporten is verwijderd.

Artikel 33 a

Zeet grote onlinezoekmachines

- 1. Deze afdeling, met uitzondering van artikel 33, leden 1 a en 1 b, is van toepassing op onlinezoekmachines die een gemiddeld aantal maandelijks actieve afnemers van de dienst in de Unie bereiken dat gelijk is aan of groter is dan 45 miljoen, en die overeenkomstig artikel 25, lid 4, zijn aangemerkt als zeer grote onlinezoekmachines.**
- 2. Om het aantal gemiddelde maandelijks actieve afnemers van de dienst te bepalen, zijn artikel 23, leden 2, 3 en 3 a, van toepassing op alle onlinezoekmachines die niet worden aangemerkt als micro- of kleine ondernemingen in de zin van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG, met uitzondering van die welke zeer grote onlinezoekmachines zijn overeenkomstig lid 1 van dit artikel.**

AFDELING 5

ANDERE BEPALINGEN BETREFFENDE VERPLICHTINGEN INZAKE GEPASTE ZORGVULDIGHEID

Artikel 34

Normen

1. De Commissie **raadpleegt de Raad en** ondersteunt en bevordert de ontwikkeling en uitvoering van [...]vrijwillige normen die door relevante Europese en internationale normalisatie-instanties worden vastgelegd voor ten minste:
 - a) de elektronische indiening van meldingen krachtens artikel 14;
 - b) de elektronische indiening van meldingen door betrouwbare flaggers volgens artikel 19, ook via applicatieprogramma-interfaces;
 - c) specifieke interfaces, met inbegrip van applicatieprogramma-interfaces, om naleving van de in de artikelen 30 en 31 beschreven verplichtingen te vergemakkelijken;
 - d) de controle van zeer grote onlineplatforms **en zeer grote onlinezoekmachines** krachtens artikel 28;
 - e) de interoperabiliteit van de in artikel 30, lid 2, bedoelde reclameregisters;
 - f) de doorgifte van gegevens tussen aanbieders van tussenhandelsdiensten voor reclame ter ondersteuning van transparantieverplichtingen krachtens artikel 24, punten b) en c);
 - g) de prominente markering van advertenties en commerciële communicatie in inhoud die overeenkomstig artikel 24 via onlineplatforms wordt verspreid.**
2. De Commissie ondersteunt de actualisering van de normen in het licht van technologische ontwikkelingen en het gedrag van de afnemers van de betrokken dienst. **De relevante informatie over de actualisering van de normen is openbaar beschikbaar en gemakkelijk toegankelijk.**

Artikel 35
Gedragscodes

1. De Commissie en de raad stimuleren en vergemakkelijken het opstellen van gedragscodes op het niveau van de Unie om bij te dragen tot de correcte toepassing van deze verordening, waarbij met name rekening wordt gehouden met de specifieke uitdagingen om diverse soorten illegale inhoud en systeemrisico's aan te pakken, overeenkomstig het recht van de Unie, meer bepaald betreffende mededinging en de bescherming van persoonsgegevens.
2. Indien aanzienlijke systeemrisico's in de zin van artikel 26, lid 1, optreden en betrekking hebben op meerdere zeer grote onlineplatforms **of zeer grote onlinezoekmachines**, kan de Commissie **de betrokken aanbieders** van de zeer grote onlineplatforms **of van de zeer grote onlinezoekmachines**, andere **aanbieders van** zeer grote onlineplatforms, [...] **van** onlineplatforms en [...] van tussenhandelsdiensten, naargelang het geval, alsook organisaties van het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden, verzoeken mee te werken aan de opstelling van gedragscodes, onder meer door het formuleren van toezeggingen om specifieke risicobeperkende maatregelen te nemen, en door het vastleggen van een kader voor regelmatige rapportage over genomen maatregelen en de resultaten ervan.
3. Bij de uitvoering van de leden 1 en 2 streven de Commissie, de raad **en, in voorkomend geval, andere organen** ernaar te verzekeren dat hun doelstellingen duidelijk beschreven zijn in de gedragscodes, dat daarin kernprestatie-indicatoren zijn opgenomen om de verwezenlijking van deze doelstellingen te meten en terdege rekening wordt gehouden met de behoeften en belangen van alle belanghebbenden, ook burgers, op het niveau van de Unie. De Commissie en de raad streven er ook naar te verzekeren dat deelnemers regelmatig rapporteren aan de Commissie en aan hun coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging over alle genomen maatregelen en de resultaten ervan, ten opzichte van de kernprestatie-indicatoren die zij bevatten.
4. De Commissie en de raad beoordelen of de gedragscodes voldoen aan de in de leden 1 en 3 beschreven doelen, en monitoren en beoordelen regelmatig het behalen van de doelstellingen ervan. Zij maken hun conclusies bekend.

5. De raad monitort en beoordeelt regelmatig het behalen van de doelstellingen van de gedragscodes, rekening houdend met de kernprestatie-indicatoren die zij eventueel bevatten.

Artikel 36

Gedragscodes voor onlinereclame

1. De Commissie stimuleert en vergemakkelijkt de opstelling van gedragscodes op Unieniveau tussen **aanbieders van** onlineplatforms en andere relevante aanbieders, zoals aanbieders van tussenhandelsdiensten voor onlinereclame, **andere actoren die betrokken zijn bij de waardeketen voor programmatisch adverteren** of organisaties die afnemers van de dienst vertegenwoordigen en organisaties van het maatschappelijk middenveld of relevante instanties, om bij te dragen tot meer transparantie in onlinereclame boven de vereisten van de artikelen 24 en 30.
2. De Commissie streeft ernaar te verzekeren dat de gedragscodes leiden tot het doeltreffend doorgeven van informatie, met volledige naleving van de rechten en belangen van alle betrokken partijen, en tot een concurrerende, transparante en eerlijke omgeving in onlinereclame, overeenkomstig het Unierecht en het nationale recht, met name inzake mededinging en de bescherming van persoonsgegevens. De Commissie streeft ernaar te verzekeren dat in de gedragscodes ten minste het volgende aan bod komt:
 - a) het doorgeven van informatie waarover aanbieders van tussenhandelsdiensten voor onlinereclame beschikken aan afnemers van de dienst met betrekking tot de in artikel 24, punten b) en c), vastgelegde vereisten;
 - b) het doorgeven van informatie waarover aanbieders van tussenhandelsdiensten voor onlinereclame beschikken aan de registers krachtens artikel 30.
3. De Commissie stimuleert de opstelling van gedragscodes binnen een jaar na de datum van toepassing van deze verordening en de toepassing ervan uiterlijk zes maanden na die datum.

Artikel 37
Crisisprotocollen

1. De raad kan de Commissie aanbevelen te beginnen met de opstelling, overeenkomstig de leden 2, 3 en 4, van crisisprotocollen voor de aanpak van crisissituaties die strikt beperkt zijn tot uitzonderlijke omstandigheden die de openbare veiligheid of de volksgezondheid aantasten.

2. De Commissie stimuleert en vergemakkelijkt zeer grote onlineplatforms, **zeer grote onlinezoekmachines** en, waar nodig, andere onlineplatforms **of onlinezoekmachines** [...]om, met betrokkenheid van de Commissie, mee te werken aan het opstellen, testen en toepassen van deze crisisprotocollen die een of meer van de volgende maatregelen omvatten:
 - a) het weergeven van prominente informatie over de crisissituatie die is verstrekt door de instanties van de lidstaten of op het niveau van de Unie, **of door andere betrokken betrouwbare organen afhankelijk van de context van de crisis;**

 - b) het verzekeren dat **de aanbieder van tussenhandelsdiensten een specifiek contactpunt aanwijst dat verantwoordelijk is voor crisisbeheer; in voorkomend geval kan dit het in artikel 10[...] bedoelde elektronische contactpunt zijn of, in het geval van aanbieders van zeer grote onlineplatforms of van zeer grote onlinezoekmachines, de in artikel 32 bedoelde nalevingsfunctionaris;**

 - c) waar van toepassing, het aanpassen van de middelen die worden toegekend voor naleving van de in de artikelen 14, 17, 19, 20 en 27 vastgestelde verplichtingen aan de behoeften die door de crisissituatie zijn ontstaan.

3. De Commissie **betrekt**[...], indien nodig, de instanties van de lidstaten en **eventueel ook** organen, bureaus en agentschappen van de Unie bij het opstellen en testen van en het toezicht houden op de toepassing van de crisisprotocollen. De Commissie kan, waar nodig en gepast, ook organisaties van het maatschappelijk middenveld of andere relevante organisaties betrekken bij het opstellen van de crisisprotocollen.
4. De Commissie streeft ernaar te verzekeren dat in de crisisprotocollen het volgende duidelijk wordt vastgelegd:
 - a) de specifieke parameters om te bepalen waaruit de specifieke uitzonderlijke omstandigheid bestaat die men met het crisisprotocol wil aanpakken en de doelstellingen die hiermee worden nagestreefd;
 - b) de rol van elk van de deelnemers en de maatregelen die zij moeten invoeren ter voorbereiding en zodra het crisisprotocol is geactiveerd;
 - c) een duidelijke procedure om te bepalen wanneer het crisisprotocol moet worden geactiveerd;
 - d) een duidelijke procedure om de periode te bepalen waarin de te nemen maatregelen moeten worden genomen zodra het crisisprotocol is geactiveerd; deze periode is strikt beperkt tot wat nodig is om de betrokken specifieke buitengewone omstandigheden aan te pakken;
 - e) vrijwaringsmaatregelen om eventuele negatieve effecten op de uitoefening van de in het Handvest verankerde grondrechten, met name de vrijheid van meningsuiting en van informatie en non-discriminatie, aan te pakken;
 - f) een procedure om openbaar verslag uit te brengen over genomen maatregelen, de duur en de resultaten ervan, aan het einde van de crisissituatie.
5. Indien de Commissie van mening is dat een crisisprotocol de crisissituatie niet doeltreffend aanpakt, of om de uitoefening van grondrechten als bedoeld in lid 4, punt e), te vrijwaren, kan zij de deelnemers vragen het crisisprotocol te herzien, onder meer door bijkomende maatregelen te nemen.

Hoofdstuk IV

Uitvoering, samenwerking, sancties en handhaving

AFDELING 1

BEVOEGDE INSTANTIES EN NATIONALE COÖRDINATOREN VOOR DIGITALE DIENSTEN

Artikel 38

Bevoegde instanties en coördinatoren voor digitale diensten

1. De lidstaten duiden een of meer bevoegde instanties aan als verantwoordelijke voor het [...] **toezicht op** en de uitvoering van deze verordening ("bevoegde instanties").
2. De lidstaten wijzen een van de bevoegde instanties aan als hun coördinator voor digitale diensten. De coördinator voor digitale diensten is verantwoordelijk voor alle kwesties die verband houden met het [...] **toezicht op** en de handhaving van deze verordening in die lidstaat, tenzij de betrokken lidstaat bepaalde specifieke taken of sectoren aan andere bevoegde instanties heeft toegewezen. De coördinator voor digitale diensten is in elk geval verantwoordelijk voor de coördinatie op nationaal niveau in verband met deze kwesties en voor het bijdragen tot het doeltreffend en consistent [...] **toezicht houden op** en handhaven van deze verordening binnen de hele Unie.

Hiertoe werken coördinatoren voor digitale diensten samen met elkaar, met andere nationale bevoegde instanties, met de raad en met de Commissie, zonder afbreuk te doen aan de mogelijkheid voor de lidstaten om te voorzien in **samenwerkingsmechanismen en** regelmatige gedachtewisselingen **van de coördinator voor digitale diensten** met andere **nationale** instanties indien dit relevant is voor de uitvoering van **hun respectieve** taken [...].

Indien een lidstaat naast de coördinator voor digitale diensten **één of meer** [...]bevoegde instanties[...] aanwijst, moet hij ervoor zorgen dat de respectieve taken van die instanties en van de coördinator voor digitale diensten duidelijk gedefinieerd zijn en dat zij nauw en doeltreffend samenwerken bij de uitvoering van hun taken. De betrokken lidstaat deelt de naam en de respectieve taken van de andere bevoegde instanties mee aan de Commissie en de raad.

3. De lidstaten wijzen de coördinatoren voor digitale diensten aan binnen [...] **15** maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening.

De lidstaten maken de naam van hun bevoegde instantie die is aangewezen als coördinator voor digitale diensten, alsmede informatie over hoe deze kan worden bereikt, openbaar beschikbaar en delen deze mee aan de Commissie en de raad.

4. De **bepalingen**[...] van de artikelen 39, [...] **41 en 44 a** die op coördinatoren voor digitale diensten van toepassing zijn, zijn ook van toepassing op eventuele andere bevoegde instanties die de lidstaten krachtens lid 1 **van dit artikel** aanwijzen.

Artikel 39

Vereisten voor coördinatoren voor digitale diensten

1. De lidstaten zorgen ervoor dat hun coördinatoren voor digitale diensten hun taken krachtens deze verordening onpartijdig, transparant en tijdig uitvoeren. De lidstaten zorgen ervoor dat hun coördinatoren voor digitale diensten over **alle nodige middelen beschikken om hun taken uit te voeren, met inbegrip van toereikende** [...]technische, financiële en personele middelen **om adequaat toezicht uit te oefenen op alle aanbieders van tussenhandelsdiensten die onder hun bevoegdheid vallen.**[...] **Elke lidstaat zorgt ervoor dat zijn coördinator voor digitale diensten voldoende autonomie heeft bij het beheer van zijn begroting binnen de algemene grenzen van de begroting, teneinde de onafhankelijkheid van de coördinator voor digitale diensten niet in het gedrang te brengen.**
2. Bij de uitvoering van hun taken en de uitoefening van hun bevoegdheden overeenkomstig deze verordening handelen de coördinatoren voor digitale diensten volledig onafhankelijk. Zij blijven vrij van enige externe invloed, hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks, en vragen of aanvaarden geen instructies van enige andere openbare instantie of private partij.
3. Lid 2 **van dit artikel** doet geen afbreuk aan de taken van coördinatoren voor digitale diensten binnen het systeem van toezicht en handhaving waarin in deze verordening is voorzien, noch aan de samenwerking met andere bevoegde instanties overeenkomstig artikel 38, lid 2. Lid 2 **van dit artikel** doet geen afbreuk aan **de uitoefening van rechterlijke toetsing, noch aan evenredige verantwoordingsverplichtingen met betrekking tot de algemene activiteiten van de coördinatoren voor digitale diensten, zoals financiële uitgaven of rapportering aan de nationale parlementen. De uitoefening van rechterlijke toetsing noch de evenredige verantwoordingsverplichtingen mogen de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening ondermijnen.** [...]

[gewijzigd en verplaatst naar artikel 44 a]

[...]

Artikel 41

Vereisten voor coördinatoren voor digitale diensten

1. Indien dit nodig is om hun taken **krachtens deze verordening** uit te voeren, beschikken coördinatoren voor digitale diensten [...] over de volgende onderzoeksbevoegdheden met betrekking tot het gedrag van aanbieders van tussenhandelsdiensten die onder de [...] **bevoegdheid** van hun lidstaat vallen:
 - a) de bevoegdheid om van deze aanbieders, alsook van andere personen die handelen voor doeleinden die verband houden met hun handel, activiteit, ambacht of beroep en die redelijkerwijs op de hoogte kunnen zijn van informatie die verband houdt met een vermeende inbreuk op deze verordening, met inbegrip van organisaties die de in artikel 28 en [...] artikel **59 a, lid 2**, bedoelde controles uitvoeren, te vragen om deze informatie binnen een redelijke termijn te verstrekken;
 - b) de bevoegdheid om inspecties uit te voeren, **of om een gerechtelijke instantie in hun lidstaat te verzoeken [...] inspecties te gelasten**, in gebouwen die deze aanbieders of personen gebruiken voor doeleinden die verband houden met hun handel, zaak, ambacht of beroep, of om andere openbare instanties te vragen dit te doen, teneinde informatie met betrekking tot een vermeende inbreuk in enige vorm te onderzoeken, in beslag te nemen, te kopiëren of er kopieën van te krijgen, ongeacht het opslagmedium;
 - c) de bevoegdheid om werknemers of vertegenwoordigers van die aanbieders of personen te vragen uitleg te geven bij informatie die verband houdt met een vermeende inbreuk en om de antwoorden **met hun toestemming** vast te leggen.

2. Indien dit nodig is om hun taken **krachtens deze verordening** uit te voeren, beschikken coördinatoren voor digitale diensten over [...]de volgende handhavingsbevoegdheden met betrekking tot aanbieders van tussenhandelsdiensten die onder de [...]**bevoegdheid** van hun lidstaat vallen:
- a) de bevoegdheid om de door deze aanbieders gedane toezeggingen in verband met hun naleving van deze verordening te aanvaarden en om deze toezeggingen bindend te maken;
 - b) de bevoegdheid om de stopzetting van inbreuken te bevelen en, waar gepast, corrigerende maatregelen op te leggen die in verhouding tot de inbreuk zijn en die nodig zijn om de inbreuk te beëindigen, **of een gerechtelijke instantie in hun lidstaat te verzoeken dit te doen**;
 - c) de bevoegdheid om overeenkomstig artikel 42 geldboeten op te leggen, **of een gerechtelijke instantie in hun lidstaat te verzoeken dit te doen**, wegens niet-naleving van deze verordening, onder meer van een krachtens lid 1 **van dit artikel** uitgevaardigd **onderzoeks**bevel;
 - d) de bevoegdheid om overeenkomstig artikel 42 een dwangsom op te leggen, **of een gerechtelijke instantie in hun lidstaat te verzoeken dit te doen**, om ervoor te zorgen dat een inbreuk wordt beëindigd in overeenstemming met een krachtens punt b) van deze **alinea** uitgevaardigd bevel of wegens niet-naleving van een krachtens lid 1 **van dit artikel** uitgevaardigd **onderzoeks**bevel;
 - e) de bevoegdheid om tijdelijke maatregelen te nemen om ernstige schade te voorkomen.

Wat de punten c) en d) van de eerste alinea betreft, hebben de coördinatoren voor digitale diensten de in deze punten vermelde handhavingsbevoegdheden ook ten opzichte van de andere in lid 1 genoemde personen wegens niet-naleving van een bevel dat krachtens dat lid aan hen is uitgevaardigd. Zij oefenen deze handhavingsbevoegdheden pas uit nadat zij deze andere personen tijdig alle relevante informatie met betrekking tot het bevel hebben bezorgd, waaronder de van toepassing zijnde termijn, de geldboeten of dwangsommen die kunnen worden opgelegd wegens niet-naleving en de beroepsmogelijkheden.

3. Indien dit nodig is voor de uitvoering van hun taken **krachtens deze verordening**, hebben coördinatoren voor digitale diensten, ten aanzien van aanbieders van tussenhandelsdiensten die onder de [...] **bevoegdheid** van hun lidstaat vallen, wanneer alle andere bevoegdheden krachtens dit artikel om de inbreuk te beëindigen zijn uitgeput en de inbreuk blijft bestaan en ernstige schade veroorzaakt die niet kan worden vermeden door de uitoefening van andere bevoegdheden die beschikbaar zijn volgens Unierecht of nationaal recht, de bevoegdheid om de volgende maatregelen te nemen:
- a) van de beheerinstantie van **die** aanbieders, binnen een redelijke termijn, eisen dat zij de situatie onderzoeken, een actieplan vaststellen en indienen met de nodige maatregelen om de inbreuk te beëindigen, verzekeren dat de aanbieder deze maatregelen neemt en rapporteren over de genomen maatregelen;
 - b) indien de coördinator voor digitale diensten van mening is dat [...] **een** aanbieder **van tussenhandelsdiensten** de vereisten **van punt a)** [...] niet voldoende heeft nageleefd, dat de inbreuk blijft bestaan en ernstige schade veroorzaakt, en dat de inbreuk een [...] strafbaar feit vormt waarbij het leven of de veiligheid van personen wordt bedreigd, de bevoegde gerechtelijke instantie van [...] **zijn** lidstaat verzoeken de toegang van afnemers van de bij de inbreuk betrokken dienst of, uitsluitend indien dit technisch niet haalbaar is, de toegang tot de online-interface van de aanbieder van tussenhandelsdiensten waarop de inbreuk plaatsvindt, tijdelijk te beperken.

Behalve wanneer hij handelt op verzoek van de Commissie als bedoeld in artikel 65, verzoekt de coördinator voor digitale diensten alvorens het in punt b) bedoelde verzoek in te dienen, belanghebbenden om schriftelijke opmerkingen in te dienen binnen een termijn van ten minste twee weken, waarbij hij mededeelt welke maatregelen hij wil opleggen en wie de geadresseerde of geadresseerden van die maatregelen is of zijn. De aanbieder **van tussenhandelsdiensten**, de bedoelde geadresseerde of geadresseerden en eventuele derden met een gewettigd belang mogen aan de procedures voor de bevoegde gerechtelijke instantie deelnemen. Opgelegde maatregelen staan in verhouding tot de aard, de ernst, de herhaling en de duur van de inbreuk, zonder de toegang tot wettelijke informatie door afnemers van de betrokken dienst onnodig te beperken.

De **toegangs**beperking geldt voor een periode van vier weken, onder voorbehoud van de mogelijkheid voor de bevoegde gerechtelijke instantie om in haar bevel de coördinator voor digitale diensten toe te staan die termijn met even lange termijnen te verlengen, met een maximaal aantal verlengingen zoals bepaald door die gerechtelijke instantie. De coördinator voor digitale diensten mag de termijn uitsluitend verlengen wanneer hij, rekening houdend met de rechten en belangen van alle partijen die door [...] **de** beperking zijn getroffen en met alle relevante omstandigheden, met inbegrip van informatie die is verstrekt door de aanbieder **van tussenhandelsdiensten**, door de geadresseerde of geadresseerden of door een derde met een gewettigd belang, van mening is dat aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:

- a) de aanbieder **van tussenhandelsdiensten** heeft nagelaten de nodige maatregelen te nemen om de inbreuk te beëindigen;
- b) de tijdelijke beperking beperkt de toegang tot wettige informatie door afnemers van de dienst niet onnodig, rekening houdend met het aantal getroffen afnemers en met het feit of er al dan niet geschikte en onmiddellijk beschikbare alternatieven zijn.

Indien de coördinator voor digitale diensten van mening is dat aan [...] **de** voorwaarden **van de punten a) en b) van de derde alinea** is voldaan maar hij de termijn krachtens de derde alinea niet verder kan verlengen, dient hij een nieuw verzoek in bij de bevoegde gerechtelijke instantie als bedoeld in punt b) van de eerste alinea.

4. De in de leden 1, 2 en 3 genoemde bevoegdheden gelden onverminderd afdeling 3.
5. De maatregelen die de coördinatoren voor digitale diensten hebben genomen in de uitoefening van hun bevoegdheden zoals vermeld in de leden 1, 2 en 3, zijn doeltreffend, ontradend en evenredig, met name rekening houdend met de aard, de ernst, de herhaling en de duur van de inbreuk of vermeende inbreuk waarop deze maatregelen betrekking hebben, alsook met de economische, technische en operationele capaciteit van de betrokken aanbieder van tussenhandelsdiensten, waar relevant.

6. De lidstaten **leggen specifieke voorwaarden en procedures vast voor de uitoefening van de bevoegdheden krachtens de leden 1, 2 en 3 en zorgen ervoor** dat elke uitoefening van **die**[...] bevoegdheden [...]onderworpen is aan gepaste vrijwaringsmaatregelen die zijn vastgelegd in het van toepassing zijnde nationale recht, met [...] **inachtneming** van het Handvest en met de algemene beginselen van het Unierecht. Deze maatregelen worden met name alleen genomen overeenkomstig het recht op respect voor het privéleven en de rechten van verdediging, met inbegrip van het recht om te worden gehoord en het recht op inzage van het dossier, en zijn onderworpen aan een doeltreffende voorziening in rechte van alle getroffen partijen.

Artikel 42

Sancties

1. De lidstaten stellen de voorschriften vast inzake de sancties die in geval van inbreuk op deze verordening door onder hun [...] **bevoegdheid** vallende aanbieders van tussenhandelsdiensten van toepassing zijn en nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de sancties in overeenstemming met artikel 41 worden toegepast.
2. De sancties zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend. De lidstaten stellen de Commissie van die voorschriften en maatregelen in kennis en delen haar onverwijld alle latere wijzigingen daarvan mede.
3. [...] [...] **De lidstaten zorgen ervoor dat het maximumbedrag van de geldboeten die kunnen worden opgelegd** wegens niet-naleving van [...] **een** verplichting [...] die in deze verordening is vastgelegd, [...] 6 % **bedraagt** van de jaarlijkse [...] omzet van de betrokken aanbieder van tussenhandelsdiensten **in het voorgaande boekjaar.** [...] **De lidstaten zorgen ervoor dat het maximumbedrag van de geldboeten die kunnen worden opgelegd** wegens het verstrekken van onjuiste, onvolledige of misleidende informatie, het niet beantwoorden of niet corrigeren van onjuiste, onvolledige of misleidende informatie en het **niet** onderwerpen aan een [...] inspectie, [...] 1 % **bedraagt** van de inkomsten of de omzet van de betrokken aanbieder **of persoon in het voorgaande boekjaar.**
4. De lidstaten zorgen ervoor dat het maximumbedrag van een dwangsom [...] 5 % [...] **bedraagt** van de gemiddelde dagelijkse omzet of inkomsten van de betrokken aanbieder van tussenhandelsdiensten in het voorgaande boekjaar, berekend vanaf de in het desbetreffende besluit vermelde datum.

Artikel 43

Recht om een klacht in te dienen

Zowel [...]afnemers van de dienst **als hun vertegenwoordigende organisaties als bedoeld in artikel 68** hebben het recht om bij de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat waar de afnemer [...] **zich bevindt** of is [...]gevestigd, een klacht in te dienen tegen aanbieders van tussenhandelsdiensten wegens vermeende inbreuk op deze verordening. De coördinator voor digitale diensten beoordeelt de klacht en stuurt deze, indien gepast, door naar de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging, **samen met een advies indien dit wenselijk wordt geacht**. Indien de klacht onder de verantwoordelijkheid van een andere bevoegde instantie in zijn lidstaat valt, stuurt de coördinator voor digitale diensten die de klacht ontvangt, deze door naar die instantie.

Artikel 44

Activiteitenverslagen

1. Coördinatoren voor digitale diensten stellen een jaarverslag op over hun activiteiten[...] in het kader van deze verordening, **met daarin onder meer het aantal ontvangen klachten overeenkomstig artikel 43 en een overzicht van het daaraan gegeven gevolg. Deze verslagen kunnen indien van toepassing door bevoegde nationale instanties verstrekte informatie bevatten. De coördinatoren voor digitale diensten** [...] stellen de jaarverslagen ter beschikking van het publiek, **onverminderd de toepasselijke regels inzake vertrouwelijke informatie**, en zenden deze toe aan de Commissie en de raad.
2. Het jaarverslag bevat **tevens** [...]de volgende gegevens:
 - a) het aantal en het onderwerp van de bevelen om op te treden tegen illegale inhoud en de bevelen om informatie te verstrekken die overeenkomstig de artikelen 8 en 9 zijn uitgevaardigd door een nationale gerechtelijke of administratieve instantie van de lidstaat van de betrokken coördinator voor digitale diensten;
 - b) de gevolgen die aan deze bevelen zijn gegeven, zoals meegedeeld aan de coördinator voor digitale diensten overeenkomstig de artikelen 8 en 9.

3. Indien een lidstaat overeenkomstig artikel 38 meerdere bevoegde instanties heeft aangewezen, zorgt hij ervoor dat de coördinator voor digitale diensten één verslag opstelt over de activiteiten van alle bevoegde instanties en dat hij van de andere betrokken bevoegde instanties alle relevante informatie en ondersteuning ontvangt die daarvoor nodig is.

AFDELING 1 A

BEVOEGDHEDEN, GECOÖRDINEERD ONDERZOEK EN COHERENTIEMECHANISMEN

Artikel 44 a

Bevoegdheden [voorheen artikel 40]

1. De lidstaat waar zich de hoofdvestiging van de aanbieder van tussenhandelsdiensten bevindt, is [...] **exclusief bevoegd voor het toezicht op en de handhaving van de verplichtingen die uit hoofde van deze verordening gelden voor tussenhandelsdiensten door de coördinatoren voor digitale diensten, tenzij in de in leden 1 a, 1 b en 1 c, bedoelde gevallen.**
- 1 a **De Commissie is exclusief bevoegd voor het toezicht op en de handhaving van de verplichtingen die gelden voor zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines als bedoeld in hoofdstuk III, afdeling 4, van deze verordening.**
- 1 b **De Commissie is bevoegd voor het toezicht op en de handhaving van de verplichtingen die uit hoofde van deze verordening gelden voor andere zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines dan die bedoeld in hoofdstuk III, afdeling 4.**

1 c Voor zover de Commissie geen procedure heeft ingeleid met betrekking tot een vermeende inbreuk op dezelfde verplichting, is de lidstaat van de plaats van vestiging waar de aanbieder van een zeer groot onlineplatform of van een zeer grote onlinezoekmachine gevestigd is, bevoegd voor het toezicht op en de handhaving van de verplichtingen die uit hoofde van deze verordening gelden voor alle andere zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines dan die bedoeld in hoofdstuk III, afdeling 4.

De lidstaten en de Commissie werken nauw samen bij het toezicht op en de handhaving van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen.

2. Een aanbieder van tussenhandelsdiensten die niet in de Unie is gevestigd maar wel diensten in de Unie aanbiedt, wordt [...] **overeenkomstig de leden 1 en 1 c** verondersteld onder de [...] **bevoegdheid** te vallen van de lidstaat waar zijn wettelijke vertegenwoordiger verblijft of is gevestigd.

3. Indien een aanbieder van tussenhandelsdiensten nalaat een wettelijke vertegenwoordiger overeenkomstig artikel 11 aan te wijzen, hebben alle lidstaten [...] **en, indien van toepassing, de Commissie de bevoegdheden waarin dit artikel voorziet.** [...] **Indien een coördinator voor digitale diensten besluit zijn bevoegdheid krachtens dit lid uit te oefenen, stelt hij alle andere coördinatoren voor digitale diensten en de Commissie hiervan in kennis en zorgt hij ervoor dat de toepasselijke waarborgen waarin het Handvest voorziet, in acht worden genomen, met name om te voorkomen dat hetzelfde gedrag meer dan één keer wordt bestraft met betrekking tot de schending van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen. Na kennisgeving overeenkomstig dit lid leiden de bevoegde instanties van de andere lidstaten geen procedure in voor hetzelfde gedrag als dat welk in de kennisgeving wordt genoemd.**

Artikel 44 b

Wederzijdse bijstand

1. De coördinatoren voor digitale diensten en de Commissie werken nauw samen en verstrekken elkaar wederzijdse bijstand teneinde deze verordening op een consistente en efficiënte wijze toe te passen. Wederzijdse bijstand bestaat met name in, onder meer, informatie-uitwisseling overeenkomstig dit artikel en de verplichting van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging om alle coördinatoren voor digitale diensten van de plaats van bestemming, de raad en de Commissie in kennis te stellen van de instelling van een onderzoek en het voornemen om een definitief besluit, met inbegrip van de beoordeling ervan, te nemen ten aanzien van een specifieke aanbieder van tussenhandelsdiensten.
2. Indien dit nodig is voor een onderzoek kan de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging andere coördinatoren voor digitale diensten verzoeken de specifieke informatie over een specifieke aanbieder van tussenhandelsdiensten te verstrekken waarover zij beschikken, of hun onderzoeksbevoegdheden overeenkomstig artikel 41, lid 1, uit te oefenen met betrekking tot specifieke informatie die zich in hun lidstaat bevindt. Indien nodig kan de coördinator voor digitale diensten die het verzoek ontvangt daarbij andere bevoegde nationale instanties betrekken. Een coördinator voor digitale diensten die een dergelijk verzoek ontvangt, beantwoordt het zonder onnodige vertraging en uiterlijk twee maanden na de ontvangst ervan.
4. Een coördinator voor digitale diensten die een verzoek overeenkomstig lid 2 ontvangt, geeft er gevolg aan, tenzij:

 - a) het voorwerp van het verzoek onvoldoende is beschreven, niet gerechtvaardigd of niet evenredig is ten aanzien van de onderzoeksdoelen; of
 - b) noch de aangezochte coördinator voor digitale diensten, noch de andere bevoegde nationale instanties van die lidstaat over de verzochte informatie beschikken of bevoegd zijn deze op te vragen; of
 - c) gevolg geven aan het verzoek in strijd zou zijn met het Unierecht of met het nationale recht dat van toepassing is op de bevoegde instantie die het verzoek ontvangt.

Bij weigering verstrekt de coördinator voor digitale diensten die het verzoek ontvangt de verzoekende coördinator voor digitale diensten een met redenen omklede motivering.

Artikel 45

Grensoverschrijdende samenwerking tussen coördinatoren voor digitale diensten

- [...] **1. Tenzij de Commissie een onderzoek naar dezelfde vermeende inbreuk heeft geopend, kan** een coördinator voor digitale diensten **van de plaats van bestemming** die redenen heeft om te vermoeden dat een aanbieder van een tussenhandelsdienst [...] [...] inbreuk op deze verordening heeft gemaakt **waardoor de collectieve belangen van de afnemers van de dienst worden geschaad of negatieve maatschappelijke gevolgen in zijn lidstaat ontstaan,** [...] de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging verzoeken de zaak te beoordelen en de nodige onderzoeks- en handhavingsmaatregelen te nemen om de naleving van deze verordening te waarborgen.
- 1 a Tenzij de Commissie een onderzoek naar dezelfde vermeende inbreuk heeft geopend, kan de raad, op verzoek van ten minste drie coördinatoren voor digitale diensten van de plaats van bestemming overeenkomstig artikel 48, lid 3, die beweren een redelijk vermoeden te hebben dat een bepaalde aanbieder van tussenhandelsdiensten inbreuk heeft gemaakt en dit negatieve gevolgen heeft voor afnemers van de dienst in hun lidstaten,** [...] de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging aanbevelen de zaak te beoordelen en de nodige onderzoeks- en handhavingsmaatregelen te nemen om de naleving van deze verordening te waarborgen.
2. Een verzoek of aanbeveling op grond van de leden **1 of 1 a** wordt **naar behoren gemotiveerd en bevat** ten minste de volgende vermeldingen:
- a) het **elektronische** contactpunt van de betrokken aanbieder van tussenhandelsdiensten zoals bedoeld in artikel 10;

- b) een beschrijving van de relevante feiten, de betreffende bepalingen van deze verordening en de redenen waarom de coördinator voor digitale diensten die het verzoek heeft verzonden, of de raad, vermoedt dat de aanbieder deze verordening heeft geschonden, **met inbegrip van een beschrijving van de negatieve gevolgen van de vermeende inbreuk overeenkomstig lid 1**;
- c) alle andere informatie die de coördinator voor digitale diensten die het verzoek heeft verzonden, of de raad, relevant acht, met inbegrip van, indien van toepassing, informatie die op eigen initiatief is verzameld of suggesties voor specifieke onderzoeks- of handhavingsmaatregelen die moeten worden genomen, waaronder voorlopige maatregelen.
3. De coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging houdt zoveel mogelijk rekening met het verzoek of de aanbeveling op grond van lid 1. Indien hij van mening is dat hij over onvoldoende informatie beschikt om gevolg te geven aan het verzoek of de aanbeveling en redenen heeft om aan te nemen dat de coördinator voor digitale diensten die het verzoek heeft verzonden, of de raad, aanvullende informatie zou kunnen verstrekken, kan hij om deze informatie verzoeken **overeenkomstig artikel 44 b, dan wel een gezamenlijk onderzoek starten op grond van artikel 46, lid 1, waarbij ten minste de verzoekende coördinator voor digitale diensten wordt betrokken**. De in lid 4 vastgelegde termijn wordt gestuit totdat deze aanvullende informatie is verstrekt **of de uitnodiging om deel te nemen aan het gezamenlijke onderzoek wordt geweigerd**.
4. De coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging deelt, zonder onnodige vertraging en in elk geval niet later dan [...] **twee** maanden[...] na ontvangst van het verzoek of de aanbeveling **overeenkomstig de leden 1 en 1 a**, [...] **de** beoordeling van de vermeende inbreuk[...] mee aan de coördinator voor digitale diensten die het verzoek heeft verzonden [...] **en** aan de raad, samen met een toelichting van eventuele onderzoeks- of handhavingsmaatregelen die in verband daarmee zijn genomen of worden overwogen om de naleving van deze verordening te waarborgen.

[voorheen artikel 45, lid 5]

Artikel 45 a

Verwijzing naar de Commissie

- 1. [...]Bij gebreke van een antwoord binnen de in artikel 45, lid 4, vastgelegde termijn of in geval van verschil van mening over de beoordeling of de in verband daarmee genomen of overwogen maatregelen, of in de in artikel 46, lid 3, bedoelde gevallen, kan de raad de zaak voorleggen aan de Commissie** en haar alle relevante informatie verstrekken. Die informatie omvat ten minste het verzoek dat of de aanbeveling die naar de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging is gestuurd, de beoordeling ervan **door die** coördinator voor digitale diensten, **de redenen van het verschil van mening en** alle aanvullende informatie [...] **ter ondersteuning van de verwijzing.**
- [...]**2.** De Commissie beoordeelt de zaak binnen [...] **twee** maanden na de verwijzing van de zaak overeenkomstig lid [...] **1**, na raadpleging van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging[...].

[...]3. Indien de Commissie op grond van lid [...] **2 van mening is** [...] dat de beoordeling of de op grond van [...] **artikel 45, lid 4**, genomen of overwogen onderzoeks- of handhavingsmaatregelen onverenigbaar zijn met deze verordening **of ontoereikend zijn om de doeltreffende handhaving ervan te waarborgen**, stelt zij **de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en de raad in kennis van haar ernstige twijfels en** verzoekt zij de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging [...]de zaak **opnieuw te bezien**.

De coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging [...]neemt de nodige onderzoeks- of handhavingsmaatregelen om de naleving van deze verordening te waarborgen, **daarbij terdege rekening houdend met de ernstige twijfels van de Commissie en haar verzoek om de zaak opnieuw te bezien, en** [...]stelt haar binnen twee maanden na dat verzoek in kennis van die maatregelen.

Artikel 46

Gezamenlijke onderzoeken[...]

1. De coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging kan gezamenlijke onderzoeken starten en leiden:

- a) op eigen initiatief, om een vermeende inbreuk op deze verordening door een bepaalde aanbieder van tussenhandelsdiensten in verscheidene lidstaten te onderzoeken, met deelname van de betrokken coördinatoren voor digitale diensten; of**
- b) op aanbeveling van de raad naar aanleiding van een verzoek overeenkomstig artikel 48, lid 3, van ten minste drie coördinatoren voor digitale diensten die beweren een redelijk vermoeden te hebben dat een bepaalde aanbieder van tussenhandelsdiensten inbreuk heeft gemaakt en dit nadelige gevolgen heeft voor afnemers van de dienst in hun lidstaten, met deelname van de betrokken coördinatoren voor digitale diensten.**

2. Coördinatoren voor digitale diensten die aantonen een rechtmatig belang te hebben bij deelname aan een gezamenlijk onderzoek overeenkomstig lid 1, kunnen hierom verzoeken. De termijn om het gezamenlijke onderzoek af te ronden, bedraagt niet meer dan drie maanden, tenzij anders overeengekomen door de deelnemers.

De coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging stelt alle coördinatoren voor digitale diensten, de Commissie en de raad uiterlijk één maand na het verstrijken van de overeengekomen termijn in kennis van zijn voorlopige standpunt. In zijn voorlopige standpunt houdt hij rekening met de inzichten van alle overige coördinatoren voor digitale diensten die aan het gezamenlijke onderzoek hebben deelgenomen. Indien van toepassing bevat het voorlopige standpunt tevens de te nemen handhavingsmaatregelen.

3. De raad kan de zaak voorleggen aan de Commissie overeenkomstig artikel 45 a, indien:

- a) geen voorlopig standpunt wordt vastgesteld binnen de in lid 2 bedoelde termijn;**
- b) er sprake is van een grondig verschil van mening over het voorlopige standpunt van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging; of**
- c) de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging geen gezamenlijk onderzoek start naar aanleiding van de aanbeveling van de raad overeenkomstig lid 1, punt b.**

4. Tijdens het gezamenlijke onderzoek werken de deelnemers nauw en te goeder trouw samen, en houden zij rekening met de aanwijzingen van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en, indien van toepassing, de aanbeveling van de raad. Onverminderd de bevoegdheden van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en na overleg met deze coördinator kunnen de coördinatoren voor digitale diensten van de plaats van bestemming die deelnemen aan het gezamenlijke onderzoek hun in artikel 41, lid 1, bedoelde onderzoeksbevoegdheden uitoefenen ten aanzien van de aanbieders van tussenhandelsdiensten die betrokken zijn bij de vermeende inbreuk, wat betreft informatie en gebouwen die zich op hun grondgebied bevinden.

[...]

AFDELING 2

EUROPESE RAAD VOOR DIGITALE DIENSTEN

Artikel 47

Europese raad voor digitale diensten

1. Er wordt een onafhankelijke adviesgroep van coördinatoren voor digitale diensten opgericht voor het toezicht op aanbieders van tussenhandelsdiensten, genaamd "Europese raad voor digitale diensten" (de "raad").
2. De raad adviseert de coördinatoren voor digitale diensten en de Commissie in overeenstemming met deze verordening om de volgende doelstellingen te behalen:
 - a) bijdragen aan de consequente toepassing van deze verordening en effectieve samenwerking tussen de coördinatoren voor digitale diensten enerzijds en de Commissie anderzijds met betrekking tot aangelegenheden die onder deze verordening vallen;
 - b) coördineren van en bijdragen aan de begeleiding en analyse van de Commissie en de coördinatoren voor digitale diensten en andere bevoegde instanties over nieuwe kwesties op de interne markt met betrekking tot aangelegenheden die onder deze verordening vallen;
 - c) bijstaan van de coördinatoren voor digitale diensten en de Commissie bij het toezicht op zeer grote onlineplatforms.

Artikel 48

Organisatiestructuur van de raad

1. De raad is samengesteld uit de coördinatoren voor digitale diensten, die worden vertegenwoordigd door hoge ambtenaren. Indien het nationale recht hierin voorziet, nemen andere bevoegde instanties die naast de coördinator voor digitale diensten met specifieke operationele verantwoordelijkheden voor de toepassing en handhaving van deze verordening zijn belast, deel aan de raad. Andere nationale instanties kunnen voor de vergaderingen worden uitgenodigd als de besproken onderwerpen relevant voor hen zijn.
2. Elke lidstaat heeft één stem. De Commissie heeft geen stemrecht.

De raad stelt zijn besluiten bij gewone meerderheid vast.
3. De raad wordt voorgezeten door de Commissie. De Commissie roept de vergaderingen bijeen en stelt de agenda op in overeenstemming **met** de taken van de raad uit hoofde van deze verordening **conform** het reglement van orde ervan. **Indien de raad wordt verzocht een aanbeveling uit hoofde van deze verordening vast te stellen, wordt deze informatie onmiddellijk ter beschikking van de andere coördinatoren voor digitale diensten gesteld via het in artikel 67 beschreven systeem voor informatie-uitwisseling.**
4. De Commissie biedt administratieve en analytische ondersteuning voor de activiteiten van de raad op grond van deze verordening.
5. De raad kan deskundigen en waarnemers uitnodigen om zijn vergaderingen bij te wonen, en kan samenwerken met andere organen, bureaus, agentschappen en adviesgroepen van de Unie, en in voorkomend geval met externe deskundigen. De raad maakt de resultaten van deze samenwerking openbaar.
6. De raad stelt zijn reglement van orde vast na goedkeuring ervan door de Commissie.

Artikel 49

Taken van de raad

1. Indien dit nodig is om de doelstellingen van artikel 47, lid 2, te verwezenlijken, voert de raad met name de volgende taken uit:
 - a) ondersteunen van de coördinatie van gezamenlijke onderzoeken;
 - b) ondersteunen van de bevoegde instanties bij de analyse van verslagen en resultaten van controles van zeer grote onlineplatforms **of van zeer grote onlinezoekmachines**, die overeenkomstig deze verordening moeten worden doorgegeven;
 - c) uitbrengen van standpunten, aanbevelingen of adviezen aan coördinatoren voor digitale diensten overeenkomstig deze verordening;
 - d) de Commissie adviseren om de in artikel 51 bedoelde maatregelen te nemen en [...]adviezen aannemen [...] betreffende zeer grote onlineplatforms **of zeer grote onlinezoekmachines** in overeenstemming met deze verordening;
 - e) ondersteunen en bevorderen van de ontwikkeling en uitvoering van de Europese normen, richtsnoeren, verslagen, sjablonen en gedragscodes waarin deze verordening voorziet, en signaleren van opkomende kwesties met betrekking tot aangelegenheden die onder deze verordening vallen.
2. Coördinatoren voor digitale diensten en[...], **in voorkomend geval**, andere [...]bevoegde instanties die de aan hen gerichte adviezen, verzoeken of aanbevelingen die door de raad zijn goedgekeurd, niet opvolgen, vermelden de redenen voor deze keuze bij de rapportage op grond van deze verordening of bij het nemen van hun relevante besluiten, naargelang het geval.

AFDELING 3

TOEZICHT, ONDERZOEK, HANDHAVING EN MONITORING MET BETREKKING TOT ZEER GROTE ONLINEPLATFORMS OF ZEER GROTE ONLINEZOEKMACHINES

Artikel 49 a

Ontwikkelen van deskundigheid en capaciteiten

De Commissie ontwikkelt, in samenwerking met de coördinatoren voor digitale diensten en de raad, deskundigheid en capaciteiten op het niveau van de Unie en coördineert de beoordeling van systemische en opkomende punten van zorg in de hele Unie betreffende zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines, voor zover deze punten verband houden met aangelegenheden die onder deze verordening vallen. De Commissie kan van de coördinatoren voor digitale diensten verlangen hun beoordeling van systemische en opkomende punten van zorg in de hele Unie in het kader van deze verordening te staven. De lidstaten faciliteren de samenwerking met de Commissie via hun respectieve coördinatoren voor digitale diensten en, in voorkomend geval, andere bevoegde instanties, onder meer door hun deskundigheid en capaciteiten ter beschikking te stellen.

Artikel 50

[...] Handhaving van verplichtingen van zeer grote onlineplatforms en zeer grote onlinezoekmachines

1. Teneinde te kunnen onderzoeken of de in deze verordening vastgelegde verplichtingen worden nageleefd door aanbieders van zeer grote onlineplatforms en van zeer grote onlinezoekmachines, kan de Commissie de in deze afdeling vastgelegde onderzoeksbevoegdheden uitoefenen, zelfs voordat zij een procedure krachtens artikel 51, lid 2, inleidt. Zij kan deze bevoegdheden uitoefenen op eigen initiatief of naar aanleiding van een verzoek overeenkomstig lid 2[...].
2. Indien een coördinator voor digitale diensten redenen heeft om te vermoeden dat een aanbieder van een zeer groot onlineplatform of van een zeer grote onlinezoekmachine inbreuk heeft gemaakt op de bepalingen van hoofdstuk III, afdeling 4, of systematisch op om het even welke bepalingen van deze verordening, en dit ernstige gevolgen voor afnemers in zijn [...]lidstaat heeft, kan hij bij de Commissie een met redenen omkleed verzoek indienen om de zaak te beoordelen via het in artikel 67 bedoelde systeem voor informatie-uitwisseling.
3. Een verzoek op grond van de lid 2 wordt naar behoren gemotiveerd en bevat ten minste de volgende vermeldingen:
 - a) het elektronische contactpunt van de aanbieder van tussenhandelsdiensten in kwestie zoals bedoeld in artikel 10;
 - b) een beschrijving van de relevante feiten, de betreffende bepalingen van deze verordening en de redenen waarom de coördinator voor digitale diensten die het verzoek heeft verzonden vermoedt dat de aanbieder deze verordening heeft geschonden, met inbegrip van [...]een beschrijving van de feiten waaruit [...] de systemische aard van de inbreuk blijkt;
 - c) alle overige informatie die de coördinator voor digitale diensten die het verzoek heeft verzonden relevant acht, in voorkomend geval ook op eigen initiatief verzamelde informatie.

[...]

[...]

Artikel 51

*[...] **Inleiden** van procedures **door de Commissie en samenwerking bij onderzoeken***

1. De Commissie[...] kan een procedure inleiden met het oog op de mogelijke vaststelling van besluiten op grond van de artikelen 58 en 59 met betrekking tot het relevante gedrag van de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** die[...] **er door de Commissie van wordt verdacht inbreuk te hebben gemaakt op bepalingen van deze verordening.**

[...]

2. Indien de Commissie besluit een procedure overeenkomstig lid 1 in te leiden, stelt zij alle coördinatoren voor digitale diensten[...] **en** de raad [...] **via het systeem voor informatie-uitwisseling daarvan in kennis, alsook** de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie.

De coördinatoren voor digitale diensten verstrekken aan de Commissie, zonder onnodige vertraging nadat zij in kennis zijn gesteld van het inleiden van de procedure, alle informatie waarover zij beschikken over de inbreuk in kwestie.

Het inleiden van een procedure door de Commissie overeenkomstig lid 1 ontslaat de coördinator voor digitale diensten of eventueel elke bevoegde instantie van zijn c.q. haar bevoegdheid om toezicht te houden op en de naleving af te dwingen van de in deze verordening overeenkomstig artikel 44 a, lid 1 c, opgelegde verplichtingen.

3. Bij de uitoefening van haar onderzoeksbevoegdheden kan de Commissie verzoeken om individuele of gezamenlijke ondersteuning van de coördinatoren voor digitale diensten die betrokken zijn bij de vermeende inbreuk, met inbegrip van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging, die tijdig en loyaal samenwerken met de Commissie en derhalve het recht hebben om hun in artikel 41, lid 1, bedoelde onderzoeksbevoegdheden uit te oefenen ten aanzien van het zeer grote onlineplatform of de zeer grote onlinezoekmachine in kwestie, wat betreft informatie en bedrijfsruimten die zich in hun lidstaat bevinden en in overeenstemming met het verzoek van de Commissie.
4. De Commissie verstrekt de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging en de raad alle relevante informatie over de uitoefening van de in de artikelen 52 tot en met 57 bedoelde bevoegdheden, en zij deelt haar voorlopige bevindingen overeenkomstig artikel 63, lid 1, mee. De raad deelt zijn standpunt over de voorlopige bevindingen van de Commissie mee binnen een overeenkomstig artikel 63, lid 2, vastgestelde redelijke termijn. De Commissie houdt in haar definitieve besluit zoveel mogelijk rekening met de standpunten van de raad.

[...]

Artikel 52

Verzoeken om informatie

1. Om de taken uit te voeren die haar krachtens deze afdeling zijn toegewezen, kan de Commissie, met een eenvoudig verzoek of bij besluit, eisen dat de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform[...] **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie, evenals alle andere **natuurlijke of rechtspersonen**[...] die handelen voor doeleinden die verband houden met hun handel, bedrijf, ambacht of beroep en die redelijkerwijs[...] op de hoogte kunnen zijn van informatie met betrekking tot de vermoedelijke inbreuk of de inbreuk, naargelang het geval, met inbegrip van organisaties die de in artikel 28 en [artikel 50[...], **lid 2**], bedoelde controles uitvoeren, dergelijke informatie binnen een redelijke termijn verstrekken.
2. Bij het toezenden van een gewoon verzoek om informatie aan de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of aan een andere persoon als bedoeld in **lid [...]**1 **van dit artikel**[...], vermeldt de Commissie de rechtsgrond voor en het doel van het verzoek, geeft zij aan welke informatie wordt gevraagd, bepaalt zij de termijn waarbinnen de informatie moet worden verstrekt en stelt zij de in artikel 59 bedoelde [...] **geldboeten** voor het aanleveren van onjuiste of misleidende informatie vast.
3. Indien de Commissie van de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of van een andere persoon als bedoeld in **lid [...]**1[...], informatie verlangt door middel van een besluit, vermeldt zij de rechtsgrond voor en het doel van het verzoek, geeft zij aan welke informatie wordt gevraagd en bepaalt zij de termijn waarbinnen de informatie moet worden verstrekt. Zij vermeldt ook de in artikel 59 bedoelde [...] **geldboeten** en vermeldt de in artikel 60 bedoelde dwangsommen of legt deze dwangsommen op. Voorts wordt gewezen op het recht om bij het Hof van Justitie van de Europese Unie beroep tegen het besluit in te stellen.

4. De eigenaren van het zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of een andere persoon als bedoeld in [...] **lid** 1 [...], of hun vertegenwoordigers en, in het geval van rechtspersonen, bedrijven of firma's, of indien ze geen rechtspersoonlijkheid hebben, de personen die gemachtigd zijn om hen krachtens de wet of hun statuten te vertegenwoordigen, verstrekken de gevraagde informatie namens de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of namens een andere persoon als bedoeld in [...] **lid** 1 [...]. Naar behoren gemachtigde advocaten kunnen namens hun cliënten de verlangde informatie verstrekken. De cliënten blijven volledig aansprakelijk indien de verstrekte informatie onvolledig, onjuist of misleidend is.
5. Op verzoek van de Commissie verstrekken de coördinatoren voor digitale diensten en andere bevoegde instanties de Commissie alle informatie die zij nodig heeft om de haar onder deze afdeling opgedragen taken te vervullen.

5 a De Commissie zendt onverwijld een kopie van het eenvoudige verzoek om informatie of een kopie van het besluit waarbij om informatie wordt verzocht, aan de coördinatoren voor digitale diensten.

Artikel 53

Bevoegdheid om te horen en verklaringen af te nemen

1. Om de taken uit te voeren die haar krachtens deze afdeling zijn toegewezen, kan de Commissie een natuurlijke persoon of rechtspersoon horen die ermee instemt te worden gehoord, met als doel informatie te verzamelen over het voorwerp van een onderzoek met betrekking tot de vermoedelijke inbreuk of de inbreuk, naargelang het geval. **De Commissie heeft het recht om dit gesprek met passende technische middelen vast te leggen.**
2. **Indien het in lid 1 bedoelde gesprek in de bedrijfsruimten van een onderneming plaatsvindt, wordt de coördinator voor digitale diensten in de lidstaat op het grondgebied waarvan het gesprek plaatsvindt, hiervan door de Commissie op de hoogte gesteld. Indien de coördinator voor digitale diensten hierom verzoekt, mogen de functionarissen van deze coördinator de functionarissen en andere begeleidende personen die door de Commissie zijn gemachtigd om het gesprek te voeren, bijstaan.**

Artikel 54

Bevoegdheid om [...]inspecties uit te voeren

1. Om de taken uit te voeren die haar krachtens deze afdeling zijn toegewezen, kan de Commissie **alle nodige** [...]inspecties uitvoeren in de bedrijfsruimten van de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of van een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1.

1 a De door de Commissie tot het verrichten van een inspectie gemachtigde functionarissen en andere begeleidende personen zijn bevoegd om:

- a) **alle bedrijfsruimten, terreinen en vervoermiddelen van ondernemingen en ondernemersverenigingen te betreden;**
- b) **de boeken en alle andere bescheiden betreffende het bedrijf, ongeacht de aard van de drager ervan, te controleren;**
- c) **afschriften of uittreksels, in welke vorm dan ook, van die boeken en bescheiden te maken of te verkrijgen;**
- d) **van de onderneming of ondernemersvereniging te verlangen dat zij toegang verleent tot en toelichting verschaft over haar organisatie, werking, IT-systeem, algoritmen, gegevensverwerking en zakelijke praktijken, en om de gegeven toelichtingen vast te leggen of te documenteren;**
- e) **bedrijfsruimten en boeken of bescheiden te verzegelen zolang en voor zover dat nodig is voor de inspectie;**
- f) **vertegenwoordigers of personeelsleden van de onderneming of ondernemersvereniging te verzoeken om toelichting bij feiten of documenten die verband houden met het voorwerp en het doel van de inspectie, en om hun antwoord vast te leggen;**
- g) **vragen te richten tot vertegenwoordigers of personeelsleden in verband met het voorwerp en het doel van de inspectie, en om hun antwoorden vast te leggen.**

2. [...]Inspecties kunnen ook worden uitgevoerd met de hulp van controleurs of deskundigen die overeenkomstig artikel 57, lid 2, door de Commissie zijn aangewezen, **alsmede met de coördinator voor digitale diensten of de bevoegde nationale instanties van de lidstaat op het grondgebied waarvan de inspectie zal worden verricht.**

2 a De door de Commissie tot het verrichten van een inspectie gemachtigde functionarissen en andere begeleidende personen oefenen hun bevoegdheden uit op vertoon van een schriftelijke machtiging waarin het voorwerp en het doel van de inspectie worden vermeld, alsook de in de artikelen 59 en 60 bedoelde sancties ingeval de gevraagde boeken of andere bescheiden in verband met het bedrijf niet volledig worden getoond of de antwoorden op de overeenkomstig lid 2 van dit artikel gestelde vragen onjuist of misleidend zijn. De Commissie stelt de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat op het grondgebied waarvan de inspectie zal worden verricht, geruime tijd vóór de inspectie hiervan in kennis.

3. Tijdens[...] de inspecties kunnen de Commissie, de door haar[...] aangewezen [...]controleurs en[...] deskundigen, alsmede de bevoegde nationale instanties[...] van de lidstaat op [...]het grondgebied **waarvan** de inspectie zal worden verricht, van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of van een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, uitleg verlangen over de organisatie, de werking, het IT-systeem, de algoritmen, de gegevensverwerking en de bedrijfsvoering ervan. De Commissie en de door haar aangewezen controleurs of deskundigen kunnen vragen stellen aan personeelsleden op sleutelposities van de aanbieder van het zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of van een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1.

4. De **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of een andere **natuurlijke of rechts**persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, moet zich onderwerpen aan een[...] inspectie die bij besluit van de Commissie is gelast. In het besluit wordt vermeld wat het voorwerp en het doel van het bezoek zijn en op welke datum de inspectie een aanvang neemt, en wordt gewezen op de in de artikelen 59 en 60 bedoelde sancties, alsook op het recht om bij het Hof van Justitie van de Europese Unie beroep tegen het besluit in te stellen. **De Commissie neemt dergelijke besluiten na raadpleging van de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging in de lidstaat waar de inspectie zal worden verricht.**

5. **De functionarissen van de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat op het grondgebied waarvan de inspectie zal worden verricht alsook de door hem gemachtigde of aangewezen personen verlenen, indien deze instantie of de Commissie hierom verzoekt, de functionarissen en andere begeleidende personen die door de Commissie zijn gemachtigd, actief bijstand. Daartoe beschikken zij over de in lid 1 a genoemde bevoegdheden.**

- 6. Indien de functionarissen en andere begeleidende personen die door de Commissie zijn gemachtigd, constateren dat een onderneming zich tegen een uit hoofde van dit artikel gelaste inspectie verzet, verleent de betrokken lidstaat de functionarissen of andere begeleidende personen, op hun verzoek en overeenkomstig het nationale recht, de nodige bijstand, in voorkomend geval van een handhavingsinstantie, om hen in staat te stellen hun inspectie te verrichten.**
- 7. Indien volgens de nationale voorschriften de in lid 6 bedoelde bijstand de toestemming van een rechterlijke instantie vereist, wordt die toestemming gevraagd door de coördinator voor digitale diensten van de lidstaat op het grondgebied waarvan de inspectie op verzoek van de Commissie zal worden verricht. De toestemming kan ook bij wijze van voorzorgsmaatregel worden gevraagd.**
- 8. Indien wordt verzocht om toestemming als bedoeld in lid 7, toetst de nationale rechterlijke instantie het besluit van de Commissie op haar echtheid en gaat zij na of de voorgenomen dwangmaatregelen niet willekeurig noch buitensporig zijn in verhouding tot het voorwerp van de inspectie. Bij deze toetsing mag de nationale rechterlijke instantie de Commissie, rechtstreeks of via de coördinator voor digitale diensten, om nadere uitleg verzoeken, met name over de redenen die de Commissie heeft om te vermoeden dat inbreuk is gemaakt op deze verordening, en over de ernst van de vermoedelijke inbreuk en de aard van de betrokkenheid van de betreffende onderneming. De nationale rechterlijke instantie mag evenwel niet de noodzakelijkheid van de inspectie in twijfel trekken, noch gegevens uit het Commissiedossier verlangen. Uitsluitend het Hof van Justitie van de Europese Unie kan het besluit van de Commissie op de rechtsgeldigheid ervan toetsen.**

Artikel 55

Voorlopige maatregelen

1. In het kader van procedures die kunnen leiden tot de aanneming van een besluit van niet-naleving overeenkomstig artikel 58, lid 1, kan de Commissie, indien er sprake is van urgentie vanwege het risico van ernstige schade voor de afnemers van de dienst, bij besluit voorlopige maatregelen gelasten tegen de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie op basis van een eerste vaststelling van een inbreuk.
2. Een op grond van lid 1 gegeven besluit is gedurende een bepaalde periode van kracht en kan worden verlengd in zoverre dit nodig en dienstig is.

Artikel 56

Toezeggingen

1. Indien de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie tijdens de procedure op grond van deze afdeling toezeggingen doet om de naleving van de relevante bepalingen van deze verordening te waarborgen, kan de Commissie deze toezeggingen bij besluit bindend maken voor de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie en verklaren dat er geen redenen zijn om verder op te treden.
2. De Commissie kan, op verzoek of op eigen initiatief, de procedure [...] **opnieuw inleiden**:
 - a) indien er een wezenlijke verandering optreedt in de feiten waarop het besluit steunt;
 - b) indien de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie in strijd met zijn toezeggingen handelt; of
 - c) indien het besluit was gebaseerd op onvolledige, onjuiste of misleidende informatie die werd verstrekt door de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1.

3. Indien de Commissie van oordeel is dat de toezeggingen die door de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie zijn gedaan, niet toereikend zijn om de daadwerkelijke naleving van de relevante bepalingen van deze verordening te waarborgen, wijst zij die toezeggingen bij het afsluiten van de procedure in een met redenen omkleed besluit af.

Artikel 57

Toezichtsmaatregelen

1. Voor de uitvoering van de taken die haar krachtens deze afdeling zijn toegewezen, kan de Commissie de nodige maatregelen nemen om toezicht te houden op de daadwerkelijke uitvoering en naleving van deze verordening door de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie. De Commissie kan de [...] **aanbieder van de dienst** ook opdracht geven toegang te verlenen tot en uitleg te geven over zijn databanken en algoritmen. **Deze maatregelen kunnen met name inhouden dat aan de aanbieder van het zeer grote onlineplatform of van de zeer grote onlinezoekmachine de verplichting wordt opgelegd alle documenten te bewaren die noodzakelijk worden geacht voor de beoordeling van de uitvoering en naleving van deze verplichtingen en besluiten door de aanbieder.**
2. De maatregelen op grond van lid 1 kunnen de aanstelling omvatten van zowel onafhankelijke externe deskundigen en controleurs **als deskundigen en controleurs van de bevoegde nationale instanties**, om de Commissie bij te staan bij het toezicht op de naleving van de desbetreffende bepalingen van deze verordening en om de Commissie specifieke deskundigheid of kennis te verschaffen.

Artikel 58
Niet-naleving

1. De Commissie stelt een niet-nalevingsbesluit vast wanneer zij constateert dat de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie niet voldoet aan een of meer van de volgende eisen:
 - a) de desbetreffende bepalingen van deze verordening;
 - b) de overeenkomstig artikel 55 gelaste voorlopige maatregelen;
 - c) de toezeggingen waaraan overeenkomstig artikel 56 een bindend karakter is verleend.[...]
2. Alvorens het besluit overeenkomstig lid 1 vast te stellen, deelt de Commissie haar voorlopige bevindingen mee aan de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie. In de voorlopige bevindingen licht de Commissie de maatregelen toe die zij overweegt te nemen of die de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie volgens haar moet nemen om doeltreffend gevolg te geven aan de voorlopige bevindingen.
3. In het op grond van lid 1 vastgestelde besluit gelast de Commissie de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat het besluit overeenkomstig lid 1 binnen een redelijke termijn wordt nageleefd en om informatie te verstrekken over de maatregelen die die [...] **aanbieder** voornemens is te nemen om aan het besluit te voldoen.
4. De **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie verstrekt de Commissie een beschrijving van de maatregelen die hij heeft genomen om ervoor te zorgen dat het besluit op grond van lid 1 wordt nageleefd wanneer zij ten uitvoer worden gelegd.
5. Indien de Commissie constateert dat niet aan de voorwaarden van lid 1 is voldaan, sluit zij het onderzoek bij besluit af.

Artikel 59

Geldboeten

1. In het besluit op grond van artikel 58 kan de Commissie aan de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie geldboeten opleggen die niet meer bedragen dan 6 % van zijn totale **wereldwijde** omzet in het voorgaande boekjaar, indien zij vaststelt dat die **aanbieder** opzettelijk of uit onachtzaamheid:
 - a) inbreuk pleegt op de desbetreffende bepalingen van deze verordening;
 - b) nalaat een besluit waarbij uit hoofde van artikel 55 voorlopige maatregelen gelast worden, na te leven; [...]
 - c) nalaat een [...] **toezegging** waaraan overeenkomstig artikel 56 bij besluit een bindend karakter is verleend, na te komen; [...]

[...]

[verplaatst naar lid 2]

2. De Commissie kan bij besluit aan de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of aan een andere **natuurlijke of rechts**persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, geldboeten opleggen die niet meer bedragen dan 1 % van de totale **inkomsten of** omzet in het voorgaande boekjaar, indien de hij opzettelijk of uit onachtzaamheid:

a) onjuiste, onvolledige of misleidende informatie verstrekt in antwoord op een **eenvoudig** verzoek **of een verzoek bij besluit** op grond van artikel 52; [...]

aa) [...]nalaat het **bij besluit gedane** verzoek om informatie binnen de gestelde termijn te beantwoorden;

b) door een personeelslid verstrekte onjuiste, onvolledige of misleidende informatie niet binnen de door de Commissie gestelde termijn corrigeert, of verzuimt of weigert volledige informatie te verstrekken;

c) weigert zich aan een [...]inspectie uit hoofde van artikel 54 te onderwerpen;

d) nalaat de door de Commissie overeenkomstig artikel 57 vastgestelde maatregelen na te leven; of [verplaatst van lid 1]

e) nalaat de voorwaarden voor inzage van het dossier van de Commissie overeenkomstig artikel 63, lid 4, na te leven. [verplaatst van lid 1]

3. Alvorens het besluit overeenkomstig lid 2 **van dit artikel** vast te stellen, deelt de Commissie haar voorlopige bevindingen mee aan de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of aan een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1.

4. Bij het bepalen van het bedrag van de geldboete houdt de Commissie rekening met de aard, de ernst, de duur en de herhaling van de inbreuk en, voor de overeenkomstig lid 2 opgelegde geldboeten, met de vertraging die in de procedure is ontstaan.

Artikel 59 a

Verscherpt toezicht op maatregelen ter bestrijding van inbreuken op verplichtingen uit hoofde van hoofdstuk III, afdeling 4

1. Indien de Commissie overeenkomstig de artikelen 58 en 59 een besluit heeft genomen inzake een inbreuk op een van de bepalingen van hoofdstuk III, afdeling 4, door een aanbieder van een zeer groot onlineplatform of van een zeer grote onlinezoekmachine, past zij het in dit artikel beschreven systeem voor verscherpt toezicht toe. Zij houdt terdege rekening met alle adviezen van de raad op grond van dit artikel.
2. Wanneer de Commissie haar besluit als bedoeld in lid 1 mededeelt aan de aanbieder van een zeer groot onlineplatform of van een zeer grote onlinezoekmachine in kwestie, verlangt zij van de aanbieder ook dat hij binnen een door haar vastgestelde termijn een actieplan opstelt om de inbreuk te beëindigen of te verhelpen en dit toezendt aan de coördinatoren voor digitale diensten, de Commissie en de raad. De in het actieplan opgenomen maatregelen omvatten de toezegging om overeenkomstig artikel 28, leden 2 en 3, een onafhankelijke controle van de uitvoering van de voorgestelde maatregelen te verrichten, waarbij de identiteit van de voorgestelde controleurs en de controlemethode, het tijdschema en de opvolging van de controle in het actieplan worden vermeld. De maatregelen kunnen in voorkomend geval ook een toezegging bevatten om een toepasselijke gedragscode overeenkomstig artikel 35 te hanteren.

- 3. Binnen een maand na ontvangst van het actieplan deelt de raad zijn advies over het actieplan mee aan de Commissie. Binnen een maand na ontvangst van dat advies beslist de Commissie of het actieplan geschikt is om de inbreuk te beëindigen of te verhelpen, en stelt zij een termijn vast voor de uitvoering ervan. In dit besluit wordt rekening gehouden met de eventuele toezegging om toepasselijke gedragscodes na te leven.**
- 4. De Commissie kan de nodige maatregelen nemen overeenkomstig deze verordening, en met name artikel 60, lid 1, punt e), en artikel 65, lid 1, indien:**
- a) de aanbieder van het zeer grote onlineplatform of van de zeer grote onlinezoekmachine geen actieplan heeft ingediend; of**
 - b) de Commissie het voorgestelde actieplan afwijst; of**
 - c) de Commissie van mening is dat de aanbieder de inbreuk niet heeft verholpen na de uitvoering van het actieplan.**

Artikel 60

Dwangsommen

1. De Commissie kan bij besluit aan de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of aan een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, naargelang het geval, dwangsommen opleggen die niet meer bedragen dan 5 % van de gemiddelde dagelijkse **inkomsten of de wereldwijde** omzet in het voorgaande boekjaar per dag, berekend vanaf de in het besluit gestelde datum om hen te verplichten om:
 - a) correcte en volledige informatie te verstrekken naar aanleiding van een besluit waarbij informatie wordt gevraagd overeenkomstig artikel 52;
 - b) zich te onderwerpen aan een [...]inspectie die de Commissie bij een besluit uit hoofde van artikel 54 heeft gelast;
 - c) een besluit uit hoofde van artikel 55, lid 1, waarbij voorlopige maatregelen worden gelast, na te leven;
 - d) toezeggingen waaraan overeenkomstig artikel 56, lid 1, bij besluit een bindend karakter is verleend, na te komen;
 - e) een op grond van artikel 58, lid 1, genomen besluit na te leven.

2. Wanneer de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, de verplichting is nagekomen waarvoor de dwangsom was opgelegd, kan de Commissie de definitieve dwangsom vaststellen op een bedrag dat lager is dan het bedrag dat uit het oorspronkelijke besluit zou voortvloeien.

Artikel 61

Verjaring ter zake van de oplegging van sancties

1. Voor de bij de artikelen 59 en 60 aan de Commissie verleende bevoegdheden geldt een verjaringstermijn van:
 - a) **drie jaar voor inbreuken op bepalingen betreffende verzoeken om informatie overeenkomstig artikel 52, bevoegdheden om te horen en verklaringen af te nemen overeenkomstig artikel 53, of om inspecties uit te voeren overeenkomstig artikel 54;**
 - b) **vijf jaar voor alle overige inbreuken als bedoeld in de artikelen 59 en 60.**
2. De verjaringstermijn gaat in op de dag waarop de inbreuk is gepleegd. Bij voortdurende of herhaalde inbreuken gaat de verjaringstermijn echter pas in op de dag waarop de inbreuk is beëindigd.
3. De verjaring ter zake van de oplegging van geldboeten en dwangsommen wordt gestuit door elke handeling van de Commissie of van de coördinator voor digitale diensten ter instructie of vervolging van de inbreuk. Handelingen die de verjaring stuiten, zijn met name:
 - a) verzoeken om informatie door de Commissie of door een coördinator voor digitale diensten;
 - b) [...]inspectie;
 - c) de [...]inleiding van een procedure door de Commissie overeenkomstig artikel 51, [...]**lid 1.**

4. Na elke stuiting begint een nieuwe verjaringstermijn te lopen. De verjaring voor het opleggen van geldboeten of dwangsommen treedt echter uiterlijk in op de dag waarop een termijn gelijk aan tweemaal de verjaringstermijn is verstreken zonder dat de Commissie een geldboete of een dwangsom heeft opgelegd. Deze termijn wordt verlengd met de periode gedurende welke de verjaringstermijn overeenkomstig lid 5 wordt gestuit.
5. De verjaring ter zake van de oplegging van geldboeten en dwangsommen wordt gestuit zolang het besluit van de Commissie bij het Hof van Justitie van de Europese Unie aanhangig is.

Artikel 62

Verjaring ter zake van de uitvoering van sancties

1. De bevoegdheid van de Commissie tot tenuitvoerlegging van op grond van de artikelen 59 en 60 gegeven besluiten verstrijkt na vijf jaar.
2. Deze periode gaat in op de dag waarop het besluit niet meer kan worden aangevochten.
3. De verjaring ter zake van de uitvoering van sancties wordt gestuit:
 - a) door de kennisgeving van een besluit waarbij het oorspronkelijke bedrag van de geldboete of de dwangsom wordt gewijzigd of waarbij een daartoe strekkend verzoek wordt afgewezen;
 - b) door elke handeling van de Commissie of van een lidstaat op verzoek van de Commissie tot inning van de geldboete of de dwangsom.
4. Na elke stuiting begint een nieuwe verjaringstermijn te lopen.
5. De verjaring ter zake van de uitvoering van sancties wordt gestuit:
 - a) zolang betalingsfaciliteiten worden toegestaan;
 - b) zolang de invordering van de betaling is gestuit op grond van een beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie **of van een nationale rechterlijke instantie.**

Artikel 63

Recht om te worden gehoord en inzage van het dossier

1. Alvorens een besluit te nemen op grond van artikel 58, lid 1, artikel 59 of artikel 60, stelt de Commissie de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, in de gelegenheid te worden gehoord over:
 - a) de voorlopige bevindingen van de Commissie, met inbegrip van alle zaken waartegen de Commissie bezwaar heeft gemaakt; en
 - b) de maatregelen die de Commissie eventueel voornemens is te nemen in het licht van de in punt a) bedoelde voorlopige bevindingen.
2. De **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, **evenals alle natuurlijke of rechtspersonen die verzoeken om te worden gehoord en aantonen een rechtmatig belang te hebben**, kunnen hun opmerkingen over de voorlopige bevindingen van de Commissie indienen binnen een redelijke termijn die de Commissie in haar voorlopige bevindingen heeft vastgelegd en die niet minder dan 14 dagen bedraagt.
3. De Commissie steunt haar besluiten uitsluitend op de punten van bezwaar waarover de partijen opmerkingen hebben kunnen maken.

4. Het recht van verdediging van de partijen wordt in de loop van de procedure ten volle geëerbiedigd. Zij zijn gerechtigd inzage van het dossier van de Commissie te krijgen onder de voorwaarden van een overeengekomen openbaarmaking, onder voorbehoud van het rechtmatige belang van de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie of een andere persoon als bedoeld in artikel 52, lid 1, bij de bescherming van hun bedrijfsgeheimen. **Als de partijen het niet eens zijn, is de Commissie bevoegd om besluiten te nemen tot vaststelling van de voorwaarden van openbaarmaking.** Het recht op inzage van het dossier **van de Commissie** strekt zich niet uit tot vertrouwelijke informatie en interne documenten van de Commissie of de instanties van de lidstaten. Het recht van inzage geldt met name niet voor correspondentie tussen de Commissie en die instanties. Niets in dit lid belet de Commissie om de voor het bewijs van een inbreuk noodzakelijke inlichtingen bekend te maken of te gebruiken.
5. De overeenkomstig de artikelen 52, 53 en 54 verzamelde informatie wordt alleen voor de toepassing van deze verordening gebruikt.

[...].**[verplaatst naar artikel 66 a]**

Artikel 64

Bekendmaking van besluiten

1. De Commissie maakt de besluiten die zij op grond van artikel 55, lid 1, artikel 56, lid 1, en de artikelen 58, 59 en 60 neemt, bekend. In de bekendmaking worden de namen van de partijen en de belangrijkste punten van het besluit, waaronder de opgelegde sancties, vermeld.
2. Bij de publicatie wordt met het oog op de bescherming van hun vertrouwelijke informatie rekening gehouden met de rechten en legitieme belangen van de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie, van elke andere persoon zoals bedoeld in artikel 52, lid 1, en van eventuele derden.

Artikel 64 a

Beroep bij het Hof van Justitie van de Europese Unie

Overeenkomstig artikel 261 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie onbeperkte rechtsmacht ter zake van beroep tegen besluiten van de Commissie waarbij geldboeten of dwangsommen zijn opgelegd. Het Hof kan de opgelegde geldboete of dwangsom intrekken, verlagen of verhogen.

Artikel 65

Verzoeken om toegangsbeperkingen en samenwerking met nationale rechterlijke instanties

1. Indien alle bevoegdheden uit hoofde van deze [...] **afdeling** om een einde te maken aan een inbreuk op deze verordening zijn uitgeput, de inbreuk voortduurt en ernstige schade veroorzaakt die niet kan worden vermeden door de uitoefening van andere bevoegdheden die op grond van het Unierecht of het nationale recht beschikbaar zijn, kan de Commissie de coördinator voor digitale diensten van de plaats van vestiging van de **aanbieder van het** zeer grote onlineplatform **of van de zeer grote onlinezoekmachine** in kwestie verzoeken om op te treden overeenkomstig artikel 41, lid 3.

Alvorens een dergelijk verzoek bij de coördinator voor digitale diensten in te dienen, verzoekt de Commissie belanghebbenden om binnen een termijn van niet minder dan twee weken schriftelijke opmerkingen in te dienen, waarbij zij mededeelt welke maatregelen zij voornemens is te vragen en aan wie deze gericht zijn.

2. Indien de coherente toepassing van deze verordening dit vereist, kan de Commissie, op eigen initiatief, schriftelijke opmerkingen indienen bij de in artikel 41, lid 3, bedoelde bevoegde gerechtelijke instantie. Met toestemming van de gerechtelijke instantie in kwestie kan zij ook mondelinge opmerkingen maken.

Uitsluitend ter formulering van haar opmerkingen kan de Commissie die gerechtelijke instantie verzoeken alle documenten die nodig zijn voor de beoordeling van de zaak, toe te zenden of te doen toezenden.

- 3. Wanneer nationale rechterlijke instanties uitspraak doen over een zaak waarover de Commissie reeds een besluit heeft genomen, mag hun beslissing niet in strijd zijn met het besluit van de Commissie overeenkomstig deze verordening. Ook moeten zij vermijden beslissingen te wijzen die in strijd zouden zijn met een besluit dat Commissie overweegt te nemen in een door haar overeenkomstig deze verordening ingeleide procedure. Te dien einde kan de nationale rechterlijke instantie de afweging maken of het nodig is haar procedure op te schorten. Dit geldt onverminderd lid 267 van het Verdrag.**

Artikel 66

Uitvoeringshandelingen met betrekking tot tussenkomst van de Commissie

1. Met betrekking tot de tussenkomst van de Commissie waarop deze afdeling betrekking heeft, kan de Commissie uitvoeringshandelingen vaststellen met betrekking tot de praktische regelingen voor:
 - a**[...] de procedure op grond van de artikelen 54 en 57;
 - b**[...] de in artikel 63 bedoelde hoorzittingen;
 - c**[...] de in artikel 63 bedoelde overeengekomen openbaarmaking van informatie.
2. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 70 bedoelde raadplegingsprocedure vastgesteld. Alvorens bepalingen uit hoofde van lid 1 vast te stellen, maakt de Commissie het ontwerp daarvan bekend en verzoekt zij alle belanghebbenden haar hun opmerkingen te doen toekomen binnen de termijn die zij daarin vaststelt en die niet korter mag zijn dan een maand.

AFDELING 4

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN INZAKE HANDHAVING

Artikel 66 a

Beroepsgeheim [verplaatst van artikel 63, lid 6]

Onverminderd de uitwisseling en het gebruik van informatie als bedoeld in **dit hoofdstuk** [...], maken de Commissie, de raad, de **bevoegde** instanties van de lidstaten en hun respectieve ambtenaren, personeelsleden en andere personen die onder hun toezicht werken, en alle andere betrokken natuurlijke of rechtspersonen, met inbegrip van de controleurs en deskundigen die overeenkomstig artikel 57, lid 2, zijn aangesteld, geen informatie openbaar die zij overeenkomstig deze [...] **verordening** hebben verkregen of uitgewisseld en die onder het beroepsgeheim vallen.

Artikel 67

Systeem voor informatie-uitwisseling

1. Door de Commissie wordt een betrouwbaar en beveiligd systeem voor de uitwisseling van informatie opgezet en onderhouden ter ondersteuning van de communicatie tussen coördinatoren voor digitale diensten, de Commissie en de raad. **Andere bevoegde instanties kunnen toegang tot dit systeem krijgen, indien van toepassing voor de uitvoering van de hun overeenkomstig deze verordening opgedragen taken.**
2. De coördinatoren voor digitale diensten, de Commissie en de raad maken voor alle communicatie op grond van deze verordening gebruik van het systeem voor de uitwisseling van informatie.
3. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast ter bepaling van de praktische en operationele regelingen voor het functioneren van het systeem voor de uitwisseling van informatie en de interoperabiliteit ervan met andere relevante systemen. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 70 bedoelde raadplegingsprocedure vastgesteld.

Artikel 68

Vertegenwoordiging

Onverminderd Richtlijn 2020/1828[...]/EU[...]**of alle andere vormen van vertegenwoordiging overeenkomstig het nationale recht**, hebben afnemers van tussenhandelsdiensten **ten minste** het recht een orgaan, organisatie of vereniging te machtigen namens hen de **door deze verordening verleende**[...] rechten uit te oefenen, op voorwaarde dat zij aan alle onderstaande voorwaarden voldoen:

- a) zij werken zonder winstoogmerk;
- b) zij zijn op geldige wijze overeenkomstig het recht van een lidstaat opgericht;
- c) hun statutaire doelstellingen omvatten een rechtmatig belang om ervoor te zorgen dat deze verordening wordt nageleefd.

AFDELING 5

GEDELEGEERDE HANDELINGEN

Artikel 69

Uitoefening van de delegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in de artikelen 23, 25, en 31 bedoelde bevoegdheidsdelegatie wordt aan de Commissie toegekend voor onbepaalde tijd met ingang van [datum van de verwachte vaststelling van de verordening].
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in de artikelen 23, 25 en 31 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.
4. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.
5. Een overeenkomstig de artikelen 23, 25 en 31 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. De termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad met drie maanden verlengd.

Artikel 70

Comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door het Comité inzake digitale diensten. Dat Comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Hoofdstuk V

Slotbepalingen

Artikel 71

*[...] **Wijziging van** Richtlijn 2000/31/EG*

1. De artikelen 12 tot en met 15 van Richtlijn 2000/31/EG [...] **worden** geschrapt.
2. Verwijzingen naar de artikelen 12 tot en met 15 van Richtlijn 2000/31/EG gelden als verwijzingen naar respectievelijk de artikelen 3, 4, 5 en 7 van deze verordening.

Artikel 72

*Wijziging[...] van Richtlijn **(EU) 2020/1828** [...]*

[...] [...] **In** bijlage I **bij Richtlijn (EU) 2020/1828, wordt het volgende punt toegevoegd:**

"(67[...]) Verordening **(EU) ... /...** van het Europees Parlement en de Raad **van ...** betreffende een interne markt voor digitale diensten (wet inzake digitale diensten) en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG **(PB L ... van ...)**".

* PB: In de tekst het nummer, de datum en de PB-vindplaats van deze verordening invoegen.

Artikel 73

Evaluatie

1. Uiterlijk ... [vijf jaar na de **datum van** inwerkingtreding van deze verordening], [...] en vervolgens om de vijf jaar, evalueert de Commissie deze verordening, **en met name het toepassingsgebied van de verplichtingen voor kleine en micro-ondernemingen, de doeltreffendheid van de toezicht- en handhavingsmechanismen, en de gevolgen voor de eerbiediging van het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie**, en brengt zij hierover verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité. **Op basis van de bevindingen gaat dat verslag indien nodig vergezeld van een voorstel tot wijziging van deze verordening.**
2. Voor de toepassing van lid 1 sturen de lidstaten en de raad informatie op verzoek van de Commissie.
3. Bij de uitvoering van de in de lid 1 vermelde evaluaties neemt de Commissie de standpunten en bevindingen van het Europees Parlement, de Raad en andere relevante instanties of bronnen in aanmerking.
4. Uiterlijk drie jaar na de datum van toepassing van deze verordening voert de Commissie, na raadpleging van de raad, een beoordeling uit van de werking van de raad en brengt zij hierover verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité, waarbij de eerste jaren van toepassing van de verordening worden meegenomen. Op basis van de bevindingen en zoveel mogelijk rekening houdend met het advies van de raad, gaat dat verslag, waar passend, vergezeld van een voorstel tot wijziging van deze verordening met betrekking tot de organisatiestructuur van de raad.

Artikel 74

Inwerkingtreding en toepassing

1. Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.
2. Zij is van toepassing met ingang van ... [[...]18 maanden na **de datum van** [...]inwerkingtreding **van deze verordening**].
3. **Artikel 23, lid 2, is van toepassing met ingang van ... [twaalf maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening].**

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter
